24 OLDAL * ÁRA 3 DINÁR

Poštarina plaćena!

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam — Szubotica, VASÁRNAP 1925 november 22. — 313. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lelbach-palota)

A jogok utján

Amikor Radics Istvánnak a beogradi sajtó képviselői előtt tartott miniszteri székfoglaló beszédét ismertettük, rámutattunk a beszéd rendkivül érdekes és eredeti eszmemenetének arra a hiányosságára, hogy nem terjeszkedik ki a nemzeti kisebbségek tanügyi és egyéb kulturális sérelmeire. Azonban biztató tünetként emeltük ki, hogy Radics kiélezetten *nacionalis* és nem *nacionalista* szellem érvényesitését hangoztatta. Aki enynyire sulyt vet a két fogalom pontos elkülömböztetésére, arról nem szabad föltenni, hogy mereven elzárkózik a nemzetiségek indokolt panaszainak orvoslása elől. Mint a Bácsmegyei Napló mai számában olvasható és a hitelesités minden retortáján átszürt Radics-interjuból kiderül, ebben a bizakodásunkban nem csalatkoztunk. Radics a beográdi ujságiróknak csak azokról a kérdésekről nyilatkozott, amelyek a szláv közvélemény közvetlen érdeklődésének körébe esnek. Mihelyt a kisebbségek részéről fordultak hozzá véleménynyilvánitásért, nyomban megragadta az alkalmat, hogy erre vonatkozó álláspontját is kifejtse és *olyan kijelentéseket tett, a melyek az ország nemzetiségeit a legnagyobb megnyugvással töltik el.* Es lehet-e a *nacionális* szellemnek szebb disze, termékenyitőbb diadala, mint hogy a nemzeti kisebbségeket a bizalom láncnál erősebb selyemszálaival füzi magához és jogaik elismerésével állitja őket az állam, a faji többség nemzeti, kulturális és gazdasági érdekeinek szolgálatába?

Zárjuk be fülünket a pesszimizmus huhogása elől s ne hallgassunk arra az ünneprontó aforizmára, hogy a program igéretek vetése, amelyet az aratásig elpusztit a valóság jégverése. Most az a dolgunk, hogy teljes jelentősége szerint méltassuk a közoktatásügyi miniszter nyilatkozatát, amely *a kisebbségek éveken át felsorakoztatott érveit a hivatalos tanügyi politika irányelvei közé iktatja be.* Amilyen fájdalmas szükség parancsolta ránk a magyar kisebbség sebeinek feltárását, olyan örvendetes kötelességünk följegyezni, hogy Radics uj igék hirdetésével uj éra kapuját nyitogatja a méltányosságra, megértésre, igazságra és harmóniára sóvárgó nemzeti kisebbségek elé. A szerb-horvát megegyezésnek a nemzetiségekre gyakorolt jótékony befolyását tanusitja már magában véve az a tény is, hogy Radics, aki nemcsak resszortminiszter, hanem egyszersmind Pasics után a kormány politikájának legilletékesebb utmutatója, felelőssége tudatában és a szerb nép többségét reprezentáló radikális párttal konszenzusban állást foglal a kisebbségek jogai mellett.

— Minthogy a kisebbségek is állitanak katonákat és fizetik az adókat, megkövetelhetik, hogy az állam az ő kulturális szükségleteikkel is törődjék — mondja Radics. A kisebbségi lapok, amelyek ennek az elvitázhatatlan igazságnak kifejezést adtak, a bajkeverő követelőzés, a konkolyhintés és államellenesség vádját vonták magukra. Radics részéről, aki saját tapasztalatai alapján tudja lemérni az államellenesség vádjának értékét, ez a megállapitás a *nacionális* világnézlet természetes megnyilvánulása és egyben szembehelyezkedés a vádaskodást hazafias cselekedetté avató sovinizmussal. A kisebbségek kulturális szabadsága szervesen beleilleszkedik az ország nemzeti kulturájának érdekszférájába és az a türelmetlenség, amely a kisebbségek kulturális jogait csorbitja, a saját kulturája egyetemes érdekeit is a politika efemer szempontjainak rendeli alá.

Ez a magasabbrendü koncepció csendül ki Radics nyilatkozatából, amely a magyar nemzetiséget érintő kulturkérdéseket öleli fel. Az államnak az a feladata, hogy az állameszmét és a kulturát minden polgárával megszerettesse. A nemzetiségekkel szemben ennek a gondoskodásnak az a módja, hogy meg kell hagyni őket anyanyelvük és kulturájuk birtokállományában. A magyar kisebbségnek joga van ahhoz, hogy anyanyelvén élvezhessen szinielőadásokat és joga van ahhoz, hogy gyermekeit anyanyelvükön tanittassa. Azok a nemzetiségi tanulók, akiket az elemi iskolában nem anyanyelvükön oktatnak, sem a maguk, sem az állam nyelvét nem tanulják meg rendesen és az államnak nem lehet érdeke, hogy az ország magyar népének magas kulturáját destruálja. A nemzetiségi jelleg meghatározása pedig nem jogi, hanem lelkiismereti probléma, amelynek megoldása csakis a szülőkre tartozik.

A nemzetiségi kérdés kulturális vonatkozásait igy itéli meg az uj közoktatásügyi miniszter s elveit expozészerüen bocsátja nyilvánosságra, amivel azt dokumentálja, hogy *nem egy politikus egyéni nézeteit, vagy egy párt mentalitását, hanem a szerb-horvát megegyezés kormányának kulturpolitikáját hirdeti.*

Akármilyen nagy a távolság a program szavai és a megvalósitás tettei között, az ország magyar kisebbsége a miniszteri kijelentésektől felvillanyozott reménységgel néz a jövő elé.

Radics nyilatkozata a nemzetiségi kérdésről

Az uj közoktatásügyi miniszter a Bácsmegyei Napló munkatársa előtt fejtette ki programját a kisebbségi oktatásról — Mindenkinek joga van ahhoz, hogy anyanyelvén tanuljon! — Az államnak támogatni kell a nemzetiségi kulturát — Nem szabad a magyar mükedvelő-társaságok müködését akadályozni

Miniszteri kritika a névvegyelemzésről

Beogradból jelentik: Radics István hosszu nyilatkozatában, a melyet félórával miniszteri eskütétele után a beogradi sajtó képviselői előtt programmjára vonatkozólag tett, *nem nyilatkozott a nemzetiségi iskolák kérdéséről.* A kisebbségi lapok jelenvolt munkatársainak ott, a Páris-vendéglőben nem nyilt rá alkalmuk, hogy az uj közoktatásügyi miniszter véleményét a magyar iskolák sorsáról azon melegében megtudakolják, de bizonyosra vettem már akkor is, hogy Radics — ha kérdést intéznek hozzá — nem fogja erről sem véka alá rejteni véleményét. Csak a kedvező alkalomra vártam, hogy ugy találkozzam vele, amikor nem ölti karját *Radics* Pavle, vagy valamely más párthivének karjába, akik *féltékenyen távoltartják itt Beogradban az „elnök"-től az ujságirókat.* Tegnap délelőtt azután, amikor egyedül távozott a minisztertanács üléséről, egy német ujságiró kiséretében odaléptem hozzá és megkérdeztem, mikor volna hajlandó e kérdésről nyilatkozni.

— Jöjjenek el délután négy órára a miniszteriumba — felelte Radics — *szivesen nyilatkozom a kisebbségi lapoknak.*

Minthogy ekkor már tudtam, hogy a minisztertanácsot délután öt órára hivták össze, nem nagyon tetszett ez az időpont. Tekintve azt a demokratikus szokást, hogy a miniszterekhez bárki bejut minden protekció nélkül is, a miniszteri előszobák ugy tele vannak mindig várakozókkal, hogy órákig is eltart, amig az ember bekerül a miniszterhez. Attól tartottam, hogy Radics elfelejti kiadni az utasitást, hogy soronkivül bocsássanak be bennünket és elesünk a kihallgatástól. Ezuttal azonban alaptalan volt az aggodalmam. A kabinetfőnök négy órakor bevitte névjegyeinket Radicshoz és bár az előszoba tényleg zsufolásig tele volt, néhány másodperc mulva már közölte velünk, hogy a miniszter ur vár bennünket.

Radics a tágas miniszteri fogadószoba közepén álló nagy asztalnál kinált meg hellyel bennünket. Amikor leültünk, ujból egészen közel emelte rövidlátó szemeihez névjegyeinket, majd szokatlan közvetlenséggel pillantva ránk, várta kérdéseinket. Röviden elmondtam, hogy miről szeretnénk vele beszélni. Gondolkodás nélkül kezdett a válaszba. Előbb kissé lassabban, de már a harmadik mondatnál megtalálta megszokott beszédritmusát és bár egészen halkan, de mégis rendkivüli élénkséggel szinte ömlött belőle a szó. Látszott rajta, hogy tudja előre, mit kell mondania, de *szinte minden egyes szava uj gondolatokat termel agyában, amelyeket szintén azonnal közölni akar.* Ezért hat sokszor olyan rapszódikusan nyilatkozata. Szinte erőszakkal fojtja vissza magába a tuláradó gondolatokat és tér vissza eredeti vezérfonalához. Horvátul beszélt és én magyarul csináltam gyorsirói jegyzeteimet. Szinte lehetetlen hiven követni minden szavát. *Radics réme a horvát gyorsiróknak is, olyan gyorsan beszél.* Bármilyen gyorsan beszél is, mégis érezhető, kogy mennyire *óvatosan mérlegeli minden egyes szavát.* Radicsnak, a népvezérnek régen kialakult programmja van a kisebbségi jogok demokratikus kezeléséről, de *most Radics nem mint népvezér, hanem mint felelős miniszter beszélt épen arról a kérdésről, amely a kisebbségi jogok legsarkalatosabb pontja.* És Radics megtalálta azt a hangot, amely áthidalja a népvezér és a miniszter közti távolságot. *Nem igért semmit, de elvi megállapitásokat tett anyanyelvről, államnyelvről, a kisebbségek államellenességének kérdéséről, szinházról, mükedvelőkről, névvegyelemzésről.* Megállapitásai találóak, világosak, egyértelmüek. És minthogy kimondta őket őszintén, nyiltan és melegséggel, *cselekvésre köteleznek.*

Pontosan *tizenkét percig tartott a beszélgetés.* Ezalatt többet mondott, mint más két óra alatt. Bu-

csuzásul arra kért, legyünk lojálisak vele szemben és pontosan adjuk vissza nyilatkozatát. Felajánlottam, hogy közlés előtt bemutatom neki a kéziratot, német kartársamra való tekintettel német nyelven, miután horvátul egyikünk se tudta volna pontosan megcsinálni. Radics beleegyezett és este félkilenckor, amikor a délutáni minisztertanácsról távozott, felolvastam neki a lépcsőházban az interjut. Radics Pavle, aki ezuttal már vele volt, tiltakozik ugyan arra hivatkozva, hogy sietniok kell a vonathoz, mivel Ljubljanába utaznak, de Radics István figyelmeztette:

— *Kérlek, ez nagyon fontos dolog.*

És amikor végére értem az olvasásnak, Radics István megelégedéssel konstatálta, hogy *intenciónak megfelelően adtuk vissza gondolatait és szívesen hitelesítette aláírásával* alább közölt nyilatkozatát.

A nyilatkozat

— Arra a kérdésre — kezdte Radics nyilatkozatát — hogy mik lesznek a kisebbségi iskolákat illetően közoktatásügyi politikám alapelvei, csak azt válaszolhatom, hogy azok *összhangban lesznek a nemzetközi szerződésekkel.* Alapelvemül tüztem ki, hogy *a közoktatást megtisztitom a politikától.* Ez természetesen azt jelenti, hogy

a kisebbségi iskolák ügyében nem a politikai, hanem a kulturális momentumok lesznek a döntők.

A kisebbségek kulturális erősbödése közös érdekünk nekünk és nekik. Nem egészen helyes az a megállapitás, hogy a zene nemzetközi. A kultura azonban internacionális. Kifejező eszköze, a nyelv ugyan nemzeti, de *a kultura maga nemzetközi.* Az irni-olvasni tudást emelni kell a nemzetiségeknél, bár ez a mi kisebbségeink számára, akiknél az irni-olvasni tudás különösen el van terjedve, nem annyira fontos. *A legfontosabb az iskola oktatási nyelve és az államnyelv elsajátitása.* A szerb és horvát lakosság között, különösen a vegyes nyelvü területeken, igen el van terjedve a német és magyar nyelv és forditva is. Ezek az emberek nagyon meg vannak elégedve, hogy birják ezeket a nyelveket.

A kisebbségeknek is el kell sajátitaniok az államnyelvet,

bár ez a németek számára kissé nehéz a két nyelv nagy eltérései miatt. A magyarok számára is elég nehéz az államnyelv elsajátitása, mégis a kisebbségnek szociális és gazdasági szempontból sokat jelent, ha az államnyelvet megtanulják. Természetesen

erre nem szabad a kisebbségeket erőszakkal kényszeriteni.

Meghozza ezt magától is az élet. A mi az iskolákat illeti, ott elsősorban pedagógiai szempontoknak kell érvényesülniök.

Hogy

az elemi oktatásnak az anyanyelven kell történni, ez nem lehet vitás.

Az már részben politikai kérdés, hogy az államnyelv tanitása milyen mértékben történjék. Ennek a megoldása sem lesz azonban olyan nehéz.

Általános elvem az, hogy minden állampolgárnak joga van anyanyelve alapos elsajátitásához.

Nincs annál helytelenebb, mint ha egy kisebbség elhanyagolja a saját nyelvét s amellett az államnyelvet sem tanulja meg. Ez a szomoru eset következett be az országunkban élő csehekkel, szlovénekkel és ruthénekkel, akik elfelejtették saját nyelvüket, különösen az anyanyelvükön való irás-olvasást. Igy kulturális tekintetben inferiorisakká válnak, még egy könyvet sem olvashatnak el anyanyelvükön! *Nem engedhető meg, hogy olyan maga-kulturáju kisebbségeknek, mint aminők a magyar és a német, megnehezitsék anyanyelvük megtanulását.* Az lesz a törekvésem, hogy ezen a téren *mindent elérjünk, amit csak el lehet érni.* Ez éppenugy *a mi érdekünk is, mint a kisebbségeké.* Egyáltalán azt hiszem, hogy az a teória, mintha a kisebbségek léte valami szerencsétlenséget jelentene egy államra nézve, nem helytálló, különösen akkor nem, ha a kisebbségek, mint nálunk is, kulturális szociális és gazdasági tekintetben olyan erősek. Államellenes tendenciák feltételezését németjeinknél egészen alaptalannak tartom. Nemzeti államuk annyira messze van, hogy csak erős fantáziával lehet területi aspirációkkal meggyanusitani őket. *A magyarokat is meg szokták ilyesmivel vádolni. Én azonban*

nem hiszem, hogy államunk magyar polgárai ezt a vádat megérdemelnék,

és azt gondolom, hogy jobb az ördögöt nem festeni a falra, mert végül megjelenik.

Közoktatásügyi politikám feladata, hogy minden polgárban felkeltse a kultura és az állameszme iránti szeretetet.

Minthogy a nemzeti kisebbségek is állitanak katonákat és fizetik az adókat, *megkövetelhetik, hogy az állam az ő kulturális szükségleteikkel is törődjék — a nemzetközi szerződéseket nem is tekintve.*

Arról szó sem lehet, hogy a nemzeti kisebbségek kulturális és oktatásügyi intézményeit elnyomjuk és üldözzük.

Ellenkezőleg, *arra kell törekednünk, hogy a kisebbségek kulturális törekvéseikben minden módon támogatást kapjanak.* Ami a szinházakat illeti, az a célom, hogy azok ne legyenek a nacionalizmus fellegvárai, hanem *legyen nemzeti és szociális tekintetben kielégitő hatásuk. Nem szabad megtörténni, hogy a magyar mükedvelőtársulatok müködése elé nehézségeket gördítsenek. A mükedvelő társaságok a nemzeti kultura terjesztői és csak jót nyujtanak a népnek.*

Nem célunk a kisebbségek denacionalizálása.

A természetes asszimiláció, az más. Különösen nem akarjuk a denacionalizálást az iskolában. Erre nincs is szükségünk. Államunkban több mint tiz millió szláv él,

mi vagyunk a legerősebb nemzeti állam Középeurópában.

Földrajzi helyzetünk is olyan erős, hogy ok sincs kisebbségeink denacionalizálására. Visszatérve a mükedvelő előadások ügyére, legfeljebb a társaságok müsorának cenzurálásáról lehet szó,

a mükedvelőtársaságok müködését azonban nemcsak engedélyezni, hanem támogatni is kell.

A Pribicsevics-féle névvegyelemzés kérdése *igen kényes kérdés. Ennek a reakciója nemcsak az iskolákban, hanem az agrárreform terén s érezhető.* Nemcsak nálunk, hanem másutt is próbálkoztak azzal, hogy a nemzetséget a családi név alapján állapitsák meg. *Ez azonban tarthatatlan.*

Mindenkinek kétségbevonhatatlan joga, hogy nemzetiségét sajátmaga állapitsa meg.

La nation c'est la conscience. A nemzetiség lelkiismeret dolga. Az állampolgárság jogi kérdés, *a nemzetség azonban ethikai és morális kérdés.* A magam részéről javasolni fogom, hogy a népszámlálási kérdőivekre vegyék fel ezt a kérdést is: »*Milyen nemzetiségünek vallja magát?*« Pribicsevicsnek idevágó rendeletét elő fogom kerestetni és ha azt látom, hogy az a törvénybe ütközik, *meg fogom változtatni* — fejezte be nyilatkozatát Radics.

Bertalan József

A marokkói halálmezőkön

M. J. szuboticai származásu fiatalember két hónappal ezelőtt belépett a marokkói francia légióba, ahonnan — mint irja — nincs szabadulás. A marokkói borzalmakról cikksorozatot küld a Bácsmegyei Naplónak. A sorozat első cikke alább következik.

I.

Uton az afrikai partok felé

Két hónap óta dacolok a halállal, szeptember 27-ikén léptem be a francia légióba és október 6-án már az afrikai partvidéken kapkodtam a fejem a golyók elől. Csak az első napokban volt szokatlan számomra ez a véres szinjáték, most már felőlem ropoghat a fegyver, mindennel leszámolva, nyugodtan irom levelemet...

1925 szeptember 20-ikán mondottam bucsut Szuboticának. Csak anyámtól bucsuztam el, apámmal talán most fogok találkozni, ha van élet a tulvilágon. Tervem az volt, hogy Romániába megyek szerencsét próbálni. Elutazásomat követő hetedik napon Dán Márk barátommal, akivel Aradon kötöttem barátságot, Bukarest utcáin kóboroltam. Négyszázötven lej volt a zsebünkben, kevés pénz ahoz, hogy valamit kezdjünk. Tervünk sem volt. Céltalanul róttuk az uccákat, bámultuk a templomokba igyekvő vasárnapi tömeget. Befordultunk a *Strada-Lahovaryn* a villa negyedbe. Azon vitatkoztunk, hogy melyik villát választanók, ha nekünk adnák. Akkor még ilyen gondjaim voltak...

— Nézd csak mi ez? — kiáltott fel barátom Dán Márk.

Az egyik villa rácsos kapuján egy tábla lógott és ennek a szövege vonta magára barátom figyelmét.

Ataché Militaire de Francais
Felvétel az idegen légióba

A következő pillanatban már a kilincsen volt a kezem. — Nézzük meg — mondottam és azzal beléptünk. Felmentünk a lépcsőkön egy félemeleti ajtóig, névjegy volt rászegezve. — Sekretaire — olvastuk és azzal bekopogtunk. Alacsony termetü vörös bajuszu férfi fogadott bennünket. Feltünően előzékeny volt. Alaposan végigmustrált mindkettőnket, majd az ajtóhoz lépett és ráforditotta a kulcsot. — Tetszik tudni nálunk már ez a szokás — mondotta magyarázólag és széthuzta száját. Ami ezután történt, gyorsan lepergett. Tárgyalni kezdtünk. Még a legelején tartottunk, még meg sem mondottuk, hogy tulajdonképen mit is akarunk, már elénk tolt egy ivet.

— Irják alá — mondotta nyájasan — csak egész bátran.

— Mi ez? — kérdeztem riadtan. — Semmi az egész — felelte gyorsan — csupán formalitás, hogy amit önöknek igérünk, azt be is kelljen tartanunk... Olyan szerződés féle... Önök belépnek az idegen légióba — hadarta tovább — öt évre, mindenkit annyi időre vesszük fel, Bukarestől Konstantinápolyig hajójegy és száz lej, no persze a légióban katonai szolgálat, de ezzel szemben kitünő ellátás. Fizetés is van kérem... — és hunyoritott a szemeivel — Algirban huszonöt centimes, kissé bejjebb... no hogyis mondjam, Marokkóban hetvenöt sőt másfél év után több mint két frank, ötszáz frank külön, ennek a felét most fizetem természetesen, na és aztán, öt év mulva, a nyugodt penzió, a tisztirang, a harmincezer frankos végkielégités, mit gondolkoznak? Irják alá!

Nagyszerüen beszélt a ravasz, csak Marokkóban tudtuk meg, hogy némely tekintetben mily sokat igért. No de ha frankban többet is mondott, mint amennyit kapunk, időben mindenesetre keveset, mert itt tudni sem akarnak öt évről. Itt a megváltás csak a halál lehet, vagy a szökés.

Bukarestben egész nyiltan folyik ez a lélekvásár, és ha a hatóságok ügyelnek is arra, hogy román állampolgár át ne lépje a konzulátus küszöbét, az idegen állampolgárokon kivül sok román alattvalót is felcsempésznek az afrikai halálhajóra. Állandóan detektivek figyelik a villát, a ravasz titkár mégis kijátsza éberségüket. Három nappal később sorozásra vittek bennünket. Ötvennyolcan voltunk, köztünk, harminchárom román. A villa földszinti helyiségében volt a sorozás, de ha valaki azt hiszi, hogy ez is oly formaság mint — a titkár szavaival élve — az a szerződésféle, az alaposan téved. Nagyon megválogatják a jelölteket. Ötvennyolc közül tizen váltunk be, a többit kiméletlenül elutasitották. Voltak, akik emiatt sirtak, könyörögtek. Néhányan pénzt igértek azoknak, akik megfeleltek, az esetre, ha kicserélik okmányaikat és igy teszik lehetővé számukra az afrikai kirándulást.

Az alatt, amig a sorozás lezajlott, a villa előtt több detektiv ácsorgott. Látszott rajtuk, hogy bosszankodtak. Bármennyire is ellenőrzik a francia konzulátust, még sem tudják megakadályozni az embercsempészetet. A sorozás után, a titkár tudva, hogy kivül detektivek portyáznak, egy pincébe vezetett le valamennyiünket és onnan, kis földalatti folyosón (látszott rajta, hogy nem rég épült) — a villa-kert alatt — egy hátsó kijárathoz értünk, amely elhagyatott mellékutcára nyilik. Szerettem volna látni a dőre detektivek arcát, itt tudtuk meg, hogy némely tekintetben amint elcsodálkoztak azon, hogy ötvennyolc ember ment be a konzulásra és egyet sem láttak, aki kijött volna onnan. A sorozás után tizünket egyenesen az állomásra vittek és a legelső vonattal Konstanzába irányitottak bennünket.

Az nap éjjel érkeztünk meg a forgalmas kikötővárosba. Reggel jelentkeztünk a francia konzulátuson, amelynek intézkedésére még a délelőtt folyamán felszállitottak bennünket a háromezer tonnás »Madonna« fedélzetére. Október elsején délután hat órakor elindultunk, félóra mulva eltünt szemünk elől a parti lámpák fénye: teljes gőzzel folytattuk utunkat a Boszporus felé. Ezen az éjszakán egyikünk sem aludt. Dán Márk barátommal rákönyököltünk a hajókorlátra és belebámultunk az éjszakába.. Találgattuk, hogy vajjon mit tartogat számunkra a jövő.

A legszebb női bundák
és szőrme dolgok legolcsóbban beszerezhetők
Návay István és Kopilovits Balázsnál
Subotica, Somborski put 2
Mikádó kabátok béleléses 350 dinártól feljebb 8688

KISEBBSÉGI ÉLET

A szlovák néppártot nagyon szeretnék megnyerni a kormánykoalició számára. A párt vezére: Hlinka azonban hallani sem akar a kormánytámogatásról. »Azelőtt — mondotta — tizenegy mandátumunk volt, most huszonnégy mandátummal fogunk rendelkezni. Programunk továbbra is Szlovenszkó teljes autonómiája. Más szóval: a szlovák vidék a szlovákoké. Teljes autonómiát kivánunk a közigazgatásban, az igazságszolgáltatásban és az iskolai oktatásban. Cseh hivatalnokok helyett szlovák hivatalnokokat akarunk, mert elegendő számban van rá intelligenciánk. Mindaddig, amig az autonómiát nem kapjuk meg, a csehekkel semmiféle tárgyalásba nem bocsájtkozunk és minden együttmüködést visszautasitunk.«

*

Német-magyar közös parlamenti klub tervét vetette fel Szent-Iványi József, a Magyar Nemzeti Párt vezére, aki a kisebbségek parlamenti egységfrontját szeretné mindenáron megteremteni. A közös klubhoz a német agráriusok, német nemzeti, szocialisták és a német keresztényszocialisták már bejelentették csatlakozásukat. Szent-Iványi Prágába hivta Szüllő Gézát, hogy a magyar keresztényszocialistákat is bevonja az ellenzéki koalicióba. Ha a megegyezés létrejön, a prágai parlamentben döntő sulya lesz a magyar-német klubnak.

*

A kisebbségi jogokról és azok védelméről Romániában nagy érdekü tanulmány jelent meg a Sottile dr. egyetemi tanár által szerkesztett »Revue de droit international« cimü genfi folyóirat legutóbbi számában Balogh Arthur dr. volt kolozsvári egyetemi tanár tollából. A husz oldalas tanulmány tömör összefoglalását adja a nemzeti kisebbségi jogok természetének, kiemelvén, hogy azokat éppen nem lehet kiváltságoknak tekinteni, sőt ellenkezőleg ezek a jogok mellőzhetlenek a szabadság szempontjából és egyetlen modern állam se zárkózhatik el az elől, hogy ezeket megadja és biztositsa. Ahhoz azonban, hogy ezek a jogok élő valósággá váljanak, feltétlenül szükséges, hogy velük minden kinálkozó alkalommal számoljon a törvényhozás és e jogok birói védelemben részesüljenek. A tanulmány, amely »Les droits des Minorités et la Défense de ces Droits en Roumanie« cimen külön lenyomatként is megjelent, minden politikától mentesen, mindvégig tudományos alapon álló összefoglalását adja a kisebbségi kérdés jogi állásának Romániában és mint ilyen egyenesen hézagot pótló nagyjelentőségü a külföldi szakkörök objektiv tájékoztatása szempontjából.

*

Bánffyhunyadon az erdélyi magar párt elnöke, Ugron István nagy beszédet mondott a magyarság politikájáról. »Nem vagyok forradalmár, sem irredenta — mondotta — elismerem azt, hogy reálpolitikát kell csinálni. Ez azonban semmiesetre sem jelent jogfeladást. Vannak Istentől kapott jogaink, amelyeket emberek nem vehetnek el. Bennünket, magyarokat sem felekezeti, sem osztálykülönbség nem választhat szét: Testvérek vagyunk mindnyájan anyanyelvünk, magyarságunk és Erdély szeretetében.«

*

Magyar hadifogoly, aki tizéves raboskodás után most tért vissza az Amur folyó vidékéről, rendkivül érdekes adatokat mondott el a távol Keleten maradt magyarok életéről. Európai Oroszországnak, Turkesztánnak, de főként Szibériának csaknem minden városában még ma is sok magyar hadifogoly iparos van. De künn a falvakban is számos földmüves magyar maradt, az Amur autonómiát adott a magyar telepnek és mentén pedig volt magyar és osztrák hadifogoly katonákból önálló községek keletkeztek, amelyek évtizedek, sőt évszázadok multán is meg fogják őrizni magyar jellegüket. Még 1921-ben, főleg a nikolski táborból megalakult Kisszállás és Magyarfalu, 1922-ben Őrtelep és Mihálylaka, 1923-ban pedig az Amurkanyarulat legészakibb pontján Vendéges, egy tisztán halászat és vadászatból élő és hajósokból álló kis szinmagyar község, melynek férfilakói csaknem valamennyien volt tisztek. Magyarfalunak alakulásakor 305 magyar és 40 osztrák, Őrtelepnek 126 magyar, 12 orosz és 15 osztrák, Kisszállásnak 280 magyar, Mihálylakának 200 orosz és 150 magyar, Vendégesnek pedig 66 magyar és 2 osztrák férfilakosa volt. A szovjetkormány mindenben támogatja kulturális törekvéseiket.

*

Az állampolgárok összeirása körül igen sok panasz merült föl Erdélyben. A panaszokról értesült a belügyminiszter is, aki meggyőződött róla, hogy az állampolgársági kataszter összeállitása nem folyik rendes mederben és ezért táviratot küldött az erdélyi hatóságoknak, hogy mindazoknak, akik az állampolgársági listából kimaradtak, de viszont rendelkeznek azokkal az okmányokkal, amelyek állampolgársági jogaik elismeréséhez szükségesek, meghosszabbitja a felebbezési jog határidejét. A belügyminiszter rendelkezése nagy megnyugvást keltett Erdélyben.

Stresemann megvédte Mussolinit

A szociáldemokraták lármával fogadták a német külügyminiszter felszólalását

Berlinből jelentik: A birodalmi gyülés szombati »ülésén felszólalt *Stresemann* külügyminiszter és *Mussolini ellen elhangzott támadásokra válaszolva a következőket mondotta:*

— Sajnálatosnak tartom, hogy a birodalmi gyülés egyes tagjai a gazdasági kérdések tárgyalása során olyan problémákat vetnek fel, melyek világnézeti és politikai különbséget feszegetnek. A birodalmi kormány nevében kötelességem *visszautasitani az olasz kormány ellen elhangzott támadások hangját és formáját.* Azt sem tartom helyénvalónak, hogy a vita folyamán szóbahozzák azokat *a kötelezettségeket, melyeket a nemzeti kisebbségekre vonatkozólag a nemzetközi szerződések egyes államok részére előirnak.* Ezt a kérdést csak a Népszövetség keretén belül lehet rendezni és legyenek meggyőződve, hogy *a birodalmi kormány tudni fogja kötelességét,* hogy az egységes német nép érdekeit megvédelmezze. Az olasz-német szerződés mindkét állam *barátságos együttmüködésével jött létre* és kérem a birodalmi gyülést, hogy azt a *német nép* érdekében fogadja el.

A külügyminiszter felszólalását a szociáldemokraták és kommunisták *nagy lármával* fogadták.

Válságos a helyzet Spanyolországban

Letartóztattak két barcelonai egyetemi tanárt

Madridból jelentik: Spanyolország belső helyzete rosszabbodott. Primo de Rivera diktátor kijelentései, hogy a marokkói hadmüveletek még tavasszal és azon tul is tarthatnak, igen rossz benyomást keltettek a nép körében. A direktórium engedett a közvélemény nyomásának és a legtöbb letartóztatott katonatisztet szabadon bocsátotta.

Cataloniában olyan nagy az izgalom, mint még sohasem volt. A tartomány kormányzója hirtelen visszalépett. Három nappal ezelőtt Trias és Miraale ismert és nemzetközi vonatkozásokban is jeles egyetemi tanárokat Barcelonában őrizetbe vették és Madridba szállitották, ahol haditörvényszék elé állitják őket felségsértés miatt. A diákok közölték a direktóriummal, hogy *sztrájkba lépnek, ha a letartóztatott egyetemi tanárokat nem bocsátják szabadon.*

A kormány és a Vatikán konfliktusa

Horvát interpelláció Radics Istvánhoz

Beogradból jelentik: A politikai köröket élénken foglalkoztatja az a konfliktus, mely *Smodlaka* jugoszláv vatikáni követ helyettesitése körül tört ki Jugoszlávia és a Vatikán között. A Szent-Jeromos intézet vezetésében beállott változással kapcsolatban a jugoszláv kormány hazahivta dr. Smodlaka vatikáni követet, akinek helyettesitésével a *quirinali jugoszláv követség titkárát dr. Jankovicsot bizták meg.* A Vatikán tiltakozott az ellen, hogy *a vatikáni követet a quirinali követséghez beosztott személy helyettesitse,* a jugoszláv kormány azonban a tiltakozás ellenére *jelölt ki más személyt Smodlaka helyettesitésére.* A Vatikán ujabb tiltakozását kormánykörökben ugy fogják fel, hogy *a Szentszék ezzel a lépésével is elárulta, hogy nem viseltetik a legjobb indulattal az S. H. S. kormány iránt.*

Smodlaka vatikáni követ a szombati napon egyébként felkereste *Pasics* miniszterelnököt és *Trifunovics* Misa vallásügyi minisztert, akiknek részletesen beszámot *a Szent-Jeromos intézet helyzetéről.*

Interpelláció Radics Istvánhoz

Dr. *Bazala* Albert horvát föderalista interpellációt jegyzett be *Radics* István közoktatásügyi miniszterhez. Az interpellációban Bazala szóváteszi, hogy *a horvát tanitók egyesülete, melyet Pribicsevics Svetozár 1925 márciusában feloszlatott, még mindig obznana alatt áll.*

Bazala ezenkivül a következő három kérdést intézte Radics Istvánhoz:

1. Van-e tudomása a miniszter urnak, hogy az iskolai katalogusok és diákkönyvecskék csak cirilicával vannak nyomtatva és benne csak a szerb nyelv van feltüntetve, mint tantárgy?

2. Tud-e a miniszter ur arról, hogy az ország egyetemi közt igazságtalanul osztották fel az ösztöndijakat és a külfödi diákok ösztöndijait is nem az egyenlő elbánás elve alapján osztották szét?

3. Tud-e a miniszter ur arról, hogy az oszijeki gimnáziumot Vukicsevics volt közoktatásügyi miniszter megszüntette, holott könnyen fenn volna tartható?

Balugdzsics a királynál

Balugdzsics, az S. H. S. királyság berlini követe szombaton audiencián volt Alekszandar király őfelségénél. A berlini német követ a német politika aktuális eredményeiről referált az uralkodónak.

Pasics és Markovics Lázár tanácskozása

Pasics Nikola miniszterelnök szombaton délután hosszasan tanácskozott *Markovics* Lázárral. A megbeszélés pártügyek körül forgott. Markovics Lázár a miniszterelnökkel való tanácskozás után Nisbe utazott.

Megalakult az uj lengyel kormány

November 24-ikén nyilik meg a lengyel parlament

Varsóból jelentik: *Skrzynski* külügyminiszter parlamentáris koaliciós kormányt alakitott, amely magában foglalja a parlament valamennyi nagy pártját a szocialistákkal együtt. A köztársaság elnöke pénteken délután irta alá az uj kabinet kinevezését.

Az uj kormány összetétele a következő: Miniszterelnök és külügyminiszter: *Skrzynsky,* belügyminiszter *Raczkiewicz,* aki már az előző kormánynak is tagja volt, a katonai ügyek felelős vezetője *Mayewsky* tábornok, a hadsereg adminisztrativ főnöke; pénzügy *Zdziechowski* képviselő (nemzeti demokrata), a kamara költségvetési bizottságának elnöke; ipari és kereskedelmi miniszter *Osiecki* (a paraszt-néppárt tagja), a kamara alelnöke; közoktatásügyi és kultuszminiszter *Grabski* Szaniszló (nemzeti demokrata), az előző kormány közoktatásügyi minisztere; közmunkaügy *Moraczewski* képviselő (lengyel szocialista), a kamara alelnöke; munkaügy *Ziemiencki* (lengyel szocialista), volt miniszter; vasutügy *Chonnzynski* képviselő (a nemzeti munkáspárt tagja); igazságügy *Piechocki* (keresztény demokrata), földmivelésügy *Kiernik* (a paraszt-néppárt tagja), volt miniszter; a földreformügyek vezetője *Radvan,* aki az előbbi kabinetnek is ugyanilyen minőségben tagja volt.

A miniszterelnök megállapodott *Rataj* Seim-elnökkel, hogy a parlamentet keddre, november 24-re hivják össze. A miniszterelnök ezen az ülésen előterjeszti a kormány programját. A parlamenti zsidóklubbal együtt háromszáz képviselő áll a kormány mögött, tehát a Seim tagjainak több mint kétharmada. A zsidók parlamenti csoportja elvben igéretet tett a Skrzynski-kormány támogatására.

Az 500 dináros rejtély

A Bácsmegyei Napló szombati példányai között két olyan lappéldány van, amelyben a kilencedik oldal második hasábján a

Közgazdaság

rovatcim a következő változással jelent meg:

Kgazdaögás

Akinek bármelyik ilyen példány birtokába kerül és azt nyolc napon belül a kiadóhivatalnak beszolgáltatja,

500 dinár jutalmat

kap. A mai lappéldányok közt szintén van két olyan lap, ami eltér a többitől.

Aki a Bácsmegyei Naplóra előfizet, résztvesz a márciusi sorsolásban, amelyen ötven értékes tárgy és 50, 200, 4000, 10.000 és 30.000 dináros nyeremények kerülnek kisorsolásra.

Agyonlőtt vizsgálóbiró

Szándékos emberöléssel vádolja az ügyészség az agyonlőtt Kolárovics szombori vizsgálóbiró feleségét

Szomborból jelentik: Három évvel ezelőtt, 1922 december 17-én éjjel halálos végü családi tragédia játszódott le Szomborban. *Kolarovics* Koszta vizsgálóbirót egyetlen lövéssel halálra sebesitette hitvese: *Kolarovics* Miliana. Az eset akkoriban óriási feltünést keltett, mert ugy tudták, hogy az akkor mindössze egy éve házaséletet élő vizsgálóbiró és fiatal felesége a legszebb egyetértésben élnek. A házasság szerelmi házasság volt. A szerelem még Pécsett kezdődött, hol Kolarovics mint vizsgálóbiró müködött. Ekkoriban osztották be hozzá *Ivkov* Milianát, mint gépirónőt. A vizsgálóbiró hamar szerelemre gyulladt a szép gépirókisasszony iránt és Pécs kiüritése után Kolarovics vizsgálóbiró Szomborban feleségül vette gépirónőjét: *Ivkov* Milianát.

Egy évi házasélet után történt a halálosvégü féltékenységi tragédia, amelynek utolsó felvonása a szombori törvényszék büntetőtanácsa előtt fog lezajlani november 26-án. Özvegy Kolarovicsné mint vádlott fog megjelenni a szombori törvényszék büntető tanácsa előtt. Az ügyészség *szándékos emberöléssel* vádolja a tragikus véget ért vizsgálóbiró feleségét. A vádirat szerint Kolarovicsné *előre megfontolt szándékkal* követte el tettét, mikor az ágyban fekvő férjét, kivel megelőzőleg civakodott, agyonlőtte. A tragédia azzal kezdődött, hogy Kolarovics el akart hazulról menni egy mulatságra. Az asszony erre szemrehányással illette férjét, ugy hogy a vizsgálóbiró otthon maradt és lefeküdt. Az asszony is az ágyba készült, mikor Kolarovics — az asszony előadása szerint — állitólag szidni és sértegetni kezdte. A szidásból csakhamar heves családi jelenet fejlődött ki, melynek során az asszony nem válogatva az eszközökben, férje sértegetéseit azzal torolta meg, hogy a gyorsan kezeügyébe akadó porcellán edényt az ágyban fekvő férjére boritotta. Az asszony előadása szerint erre a férj az éjjeli szekrényen levő revolveréhez kapott és feleségére akart lőni. Kolarovicsné azzal védekezik, hogy önvédelemből férjére ugrott, hogy a lövésre tartott revolvert kikapja kezéből. Dulakodás támadt és eközben Kolarovicsné szerint a revolver elsült. Kolarovicsot az ágyékán találva, ugy hogy a vizsgálóbiró *pár perc mulva kiszenvedett*. Kolarovicsné ijedtében orvosért telefonált ki, ki későn érkezett meg, mert Kolarovics már halott volt.

A vádirat szerint Kolarovicsné előadásában ellenmondás van, mert tanuk vannak arra, hogy a revolver nem a férj ágya mellett éjjeli szekrényben volt, hanem annak állandó helye az asszony éjjeli szekrényén volt és igy a revolvert az asszony vette magához azzal az eltökélt szándékkal, hogy sértegető férjét agyonlője. Az orvosszakértők véleménye is az asszony ellen terhelő. Kolarovics Koszta tragikus halála széles körökben váltott ki nagy részvétet, mert halálával özvegy édesanyja vesztette el egyetlen támaszát.

A Kolarovics-család valamikor a leggazdagabb és legelőkelőbb familia volt Szomborban, honnan Budapestre költöztek. Egy örökösödési eljárás során a végrendeletet formai okokból érvénytelenitették és igy Kolarovicsék minden vagyonukat elvesztették. Kolarovics Koszta Budapesten mint járásbiró müködött és az uj állam alakulásakor tért vissza Szomborba.

A november 26-iki tárgyalás iránt, melyet *Volvodics* Iván büntetőtanácsi elnök fog vezetni, már most óriási érdeklődés nyilvánul meg. Az emberöléssel vádolt vizsgálóbirónét *Krecsarevics* Sándor dr. ügyvéd védi.

Csalás és sikkasztás miatt körözik Polit Mihály lányát

Polit Vladiszava dr. szélhámosságai Beogradban

Beogradból jelentik: A Politika szenzációs cikkben számol be dr. *Polit* Vladiszava irónő szökéséről, akiről kiderült, hogy számos csalást és sikkasztást követett el Beogradban. Az eset nagy feltünést keltett, mert dr. Polit Vladiszava vezetőszerepet játszott Beograd előkelő társadalmában és a külföld előtt is ismert neve van.

Dr. Polit Vladiszava, néhai dr. Polit Mihály leánya, Berlinben fejezte be egyetemi tanulmányait és rövid idő alatt nagy karriert futott be. Publicisztikai munkásságával magára vonta a legelőkelőbb európai politikusok figyelmét is. A háboru alatt Angliában és Franciaországban tartózkodott, a háboru befejezése után pedig Beogradba költözködött, ahol nagy szerepet játszott, a legutolsó napokig. Hotelban lakott, ahol luxuslakást tartott és autója, nagy személyzete, mind arra vallott, hogy tekintélyes jövedelemmel rendelkezik.

Néhány hétte' ezelőtt következett be dr. Polit Vladiszava anyagi összeomlása. Dr. *Jankovics* Száva beogradi orvos feljelentést tett ellene, hogy a neki kölcsönadott huszonkétezer dinár megfizetését megtagadta. A rendőrség előállitotta dr. Polit Vladiszavát, akit azonban, miután megigerte, hogy a pénzt huszonnégy órán belül visszafizeti, szabadonbocsájtották. Dr. Polit Vladiszava erre megszökött és a rendőrségnek levelet irt, amelyben közli, hogy egyelőre nincs módjában tartozását megfizetni, azonban, amint pénzhez jut, jelentkezni fog.

Mint utóbb kiderült, a kalandornő szökése előtt ujabb csalást követett el. Autójával Beograd legelőkelőbb szőrmeüzletéhez hajtatott, majd valósággal berohant az üzletbe, ahol igatottan mondotta:

— Kérem, őfelsége a királynéhoz megyek audienciára, sürgősen szükségem van egy bundára. Majd holnap kifizetem.

Gyanutlanul szolgálták ki és pár perccel később a legdrágább szőrmebundában hagyta el az üzletet.

Néhány nappal később a szőrmekereskedő levelet kapott Romániából dr. Polit Vladiszavától:

— Kedves Uram — irja levelében — a bundára már nincs szükségem, tizenkétezer dinárért hajlandó vagyok visszaadni. Várom válaszát. Bukarest, Főposta, Post Restante.

A kereskedő természetesen szintén feljelentést tett a szélhámosnő ellen. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy dr. Polit Vladiszava egyéb csalásokat is elkövetett. A nyomozás folyik.

A cseh kommunistákat invitálják a kormányba

A kommunisták visszautasitják a szocialisták felhivását

Prágából jelentik: A nemzeti szocialista „Cseszke Szlovo" felszólitja a választásokon jelentékenyen megnövekedett kommunista pártot, hogy *szegődjék a kormány szolgálatába*. Azt irja a hivatalos orgánum, hogy a kommunistáknak ezt a lépését *Moszkva bizonyára helyeselni fogja*, hiszen a cseh kommunista párt a maga negyvenhárom mandátumával csak igy volna képes a munkálkodó nép kivánságait érvényesiteni s *ez az egyetlen mód, hogy a csehszlovák köztársaság kapitalista gazdasági rendszere átalakuljon szocialista termelésé*.

— Nevetséges volna, ha a cseh kommunisták még ma is a régi, idejét multa elvet hirdetnék, melytől már Moszkva is eltekintett — igy csalogatja a nemzeti szocialista lap a kommunistákat a kormány táborába. Az egyetlen feltétele a kommunisták csatlakozásának az volna, hogy a köztársasági államformát ne igyekezzenek megrenditeni.

A szociáldemokrata Pravo Lidu is felszólitja a kommunistákat az egyesülésre, hogy közös erővel harcoljanak a reakció ellen.

A kommunisták lapja, a Rude Pravo azt irja, hogy a szégyenletes hazaárulási pör után a kommunisták nem ülhetnek le egy asztal mellé Svehlával. A kommunista párt külön akar maradni, hogy elveit a parlamentben szabadon képviselhesse.

Lady

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

— Jöjjön, fiam, magával nyugodtan beszélhetek, annyi a mondanivalóm, hogy szinte nyomja a szivemet. Jaj, hol is járt olyan sokáig, hogy csak haloványan jött meg a hire!! Egész magunkra maradtunk a nagy csendben, az öregem állandóan a védtöltéseket járja, a Gyuri pedig... hiszen tudja, hogy a Gyuri megházasodott. Hogyne tudnám. Őt is keveset látom azóta, nem ér rá a turbékolástól, vagy viztől.

Hogy hogyan élnek? Nem tudom én azt megmondani, de gondolni se szeretek rá. Csak annyit érzek, hogy nincs fiam. Azelőtt se láttam sokszor, igaz. Teljesen megbizhatatlan volt az életrendje, ötletszerüen elszaladt ebédre a piaristákhoz, hogy ne várjuk. Előtt minden étel, amit ugy nagyjában kapott be, — azért tartottam állandóan jégen egy-egy szelet hust, hogy frisset készitsek neki, ha megjön.

Éjszaka sokszor nem tudtam, mikor jár haza, szó sincs róla, sok dolga, sok kötelezettsége volt, — mindig vártam, de elnyomott a fáradtság, elaludtam, hajnalban arra ébredtem, hogy hallom a szobájából a horkolását. Olyan jó volt ez, tudtam, hogy itt van mellettem, az enyém akkor is, ha már nem szorul rá a tanácsomra, ha csak futólag csókol homlokon s szalad mindjárt az után a lány után, aki elveszi tőlünk.

Hogy milyen a felesége? Ismeri az Ildát, mit mondjak róla. Nem beszélt velc soha? Ne bánja. Persze, maga nem volt bálozó, azzal pedig lehetetlen volt másfelé szót váltani. Csak tánc meg mulatság, aztán majális és korzó, sok öröm kergetése, mintha megtalálná otthon is a boldogságot az, aki a nagyvilágban hajszolja azt.

Nem mondom, rendes szülök gyereke, semmi kifogás a tisztességük ellen, de a feleség nem csak az utcára való. El se tudom képzelni, mivel babonázta meg az én jó Gyurimat, akiben nincs semmi könnyelmüségi hajlam, akit még nő nem kötött le soha.

Mingyárt folytatom, fiam, csak legyüröm ezt a kávét. Megiszik velem egy csészével, ugyis rég volt nálunk, aztán nekem is jobban esik, ha nem egyedül iszom. Abból a régi jóból való, amit diákkorában ivott nálunk, mikor még vizsgára készültek a Gyurival. A tejet is a régi gátör hozza, a világ legbecsületesebb embere, ezt megihatja. Igy ni, mintha sejtettem volna, hogy kedves vendégem lesz, ma sütöttem ezt a gyönge kalácsot. Talán nem sikerült elég jól, reumás már a karom, fárasztja a munka, de azért megjárja.

Hol is hagytam el? Igaz is, az az asszony. Kedves, szeretetreméltó, csupa nyájasság, majd megeszi azt, akivel beszél. Csak látta volna, mennyit járt ide hozzám, mikor a Gyurit kerülgette. Mert ne mondja nekem senki, hogy a Gyuri kiszemelte őtet magának, aztán egy a hitem, egy az életem, csak te és senki más, — az ilyesmit elhiheti akárki, csak az édesanya nem, mert annak a szeme mindennél élesebb. Megtetszett neki a Gyuri állása, bizik, mint mindenki — a jövőjében, hát körülfonta és megszerezte magának. Az én Gyurim jámbor fiu, nem forgolódott szoknyák körül, legkevésbbé értett volna ilyen raffinált teremtés elbolondításához.

Hát járt ide hozzám és hizelgett, hogy már nem is lehet jobban. Tudja-e, fiam, miket csinált? Nekigyürközött és elvégezte a mosogatást a finom fehér kezével. Sehogy se tudtam megakadályozni benne. Hozott nekem minden elképzelhetőt, kereste a kedvemet, ágyba fektetett, ha náthás voltam, ült az ágyam mellett napestig.

De ez mind semmi. Megszerezte magának a Gyurit, ők élnek együtt, nem én velem élnek, keressék a boldogulásukat. Attól tartok mégis, hogy a Gyuri nem boldog, nem lehet az. Ennek az asszonynak csak hiusága van, szive nincs. Én érzem és biztos vagyok benne, mert adatom van rá.

Ki fog nevetni, kedves fiam, de azt se bánom. Maga nagyhirü fiskális, az én szimpla eszem képtelen felfogni a sok tudását, amit petroleumlámpák mellett görnyedve szerzett, de én más körülményekből következtetek, mint a jogászemberek.

Nekem mindent elmond Lady, a Gyuri vizslája. Nem csodálkozik rajta, hogy itt van ez a hüséges állat? Gyere ide, Lady, igy, csak fektesd fejedet az ölembe, nézz rám azzal a tiszta, okos szemeddel, tudom, hogy igazat adsz nekem.

Hát ugy volt, hogy az semmi, ami hizelkedést körülöttem végzett, azt látta volna, fiam, amit a Ladyval csinált. Egyszerüen megbabonázta, becézte, etette válogatott falatokkal, magához csalta. A Gyurinak elválaszthatatlan járuléka volt a kutya, ő nevelte, trenirozta, vadászatokon még beszélgettek is. Maga nem vadász s igy el sem hiszi, hogy a kutya mindent megért, a kutya tud sirni, meg szeretni.

— Lady, mondta neki néha a Gyuri fiam, ha rosszul viseled magad, megverlek.

Ilyenkor a vizsla elkezdett szükölni, nyugtalan volt, idegesen kapkodta a fejét, aztán nézett a gazdájára és hullottak a könnyei. Amig egy jó szót nem kapott, addig nem pihent el. Szinte rimánkodott a Gyurinak, nyalta a kezét.

— Nem haragszom, menj a helyedre!

Erre körültáncolta a szobát és lefeküdt. Feje a két első lábán, tetette az alvást, ugy pislogott fel félszemmel, hogy csakugyan nem haragszanak-e rá? Közben akkorákat sóhajtott, mint a szél. Igaz-e, Lady? Na, ne szomorkodj, itt vagyok én, aki szeretlek mindenki helyett, csak elmondom, hogy mi történt veled.

Az történt, hogy hozzászokott az asszonyhoz, az pedig kényeztette, mert látta, hogy egy a Gyurinak is szörnyen tetszik. Hihetetlenül ostobák a férfiak, olyan aprósággal lehet őket megtéveszteni, hogy az ember komolyan gondolkodóba esik: vajjon helyt tudnak-e állani az éjet komoly helyzeteiben is? Hogy értsenek a hatalmas, nagy dolgokhoz, ha megbuktak a kicsikben?

Lady ott aludt akárhányszor a fiam menyasszonya házában, csak néha látogatott haza s nézett rám bünbánóan.

— Ne haragudj (*mert megértettem*, hogy mit akar mondani), én már ugyis oda fogok tartozni, hát áttettem a kvártélyomat máris hozzájuk. Azért nem felejtelek el titeket sem s időnkint eljövök látogatóba.

Hogy a dolog hogy történt, azt nem láttam, de el tudom képzelni, csalédeket pedig nem szoktam kihallgatni.

Gyuri nem mehetett nászutra, mert szokatlanul fontos közügy tartotta épp akkor vissza, nem láttam őket hosszu napokig, — zavarni sem akartam, — de nem telt egy hónapba, megjelent nálunk a Lady.

— Kutyusom, öreg jószágom, eljöttél vizitbe?

Ugy örültem neki, mintha ember volna. Lady ölembe hajtotta a fejét, rám nézett, nagyon szomoru volt és könnyezett.

— Valami bajod van?

Cirógattam, ő nyalta a kezemt, aztán sóhajtozott hozzá. Végül megkereste régi vackát a sarokban, lefeküdt, ugy pislogva felém a szeme szögletéből, amint szokta, mikor figyel.

Akkor láttam, hogy le van soványodva, elhanyagolt, piszkos. Aznap ott maradt, de nem ment vissza se másnap, se többé. Nézett rám és beszélgettünk. Az enyém volt a szó, az övé a sóhaj.

— Kutyusom, öreg Lady, nagyon megértelek. Az a szivtelen teremtés elérte a célját, megszerezte a gazdádat, most már felesleges vagy. Talán meg is rugdosott, hiszen különben nem jöttél volna vissza.

Hát igy volt, fiam. Elképzelheti ezek után, hogy mi sors vár a Gyurira, mikor következik ő.

Az uj Dreyfus-pör

Harcot hirdet az elitélt Leon Daudet

Párisból jelentik: Leon *Daudet*, akit mint ismeretes, *Bayot* soffőr rágalmazása miatt az ellene inditott pörben öt havi fogházra itéltek, egy hirlapirónak a következőket mondta:

— Nem átkozom az esküdteimet és nem akarom kommentálni a verdiktet. Csak annyit mondhatok, *logikusnak* találom, hogy azok az esküdtek, akik olyan buzgón mentik fel a gyilkosokat, elitélnek egy olyan bátor apát, aki fiának halála miatt siránkozik. Azzal sem sokat törödöm, hogy a birák, akiket nem tudom miféle professzionista szolidaritás ösztökél, *bosszuálló itéletet* mondjanak ki. A fogság megtiszteltetést jelent az olyan apának, aki a fia emlékéért ül. Cellámban nem leszek egyedül, mellettem lesz *a fiam lelke*, aki folyton emlékeztetni fog szent kötelességemre: *Bátorsá, apám, folytasd!* Igenis, a fogság édes lesz az apának, aki mindent el fog követni ezután is, hogy világosságot gyujtson ebben az ügyben. Uj Dreyfus-ügy kezdődik, de különös motivumok és feltételek mellett, mert egy szerencsétlen fiuról van szó és engem senki sem fog tudni feltartóztatni küzdelmemben.

TINTA

Tanulmányfő

Ez a barátom eleven alak, ma él, nem rég letünő századokban, itt mozog közöttünk az aszfalton. Szavaiból, melyeket alább közlök, semmit el nem vettem, szavaihoz semmit hozzá nem tettem. Isten engem ugy segéljen. Barna, kopott zsakettet visel, elefántcsont-fogantyus sétabotot. Figyelmes, pontos, jóindulatu. Arról nevezetes, hogy ő beszél a legkerekebb mondatokban.

Mi néha egy taglejtéssel, szájránditással válaszolunk. Ő mindig ugy ejti mondókáját, hogy beszéd közben is föltünteti a kettőspontot és pontosvesszőt. Mi elmegyünk. Ő távozik. Mi eszünk. Ő táplálékot vesz magához. Sajnos, egyre kevesebbet, mert utóbb sulyos anyagi gondokkal küzködik.

De választékosságra törekvő modorát azért nem adta föl. Félmult, húsz év előtti kortesbeszédek szólamai burkolják tetőtől-talpig, mint papirszalagok valami farsangi ünnepen. Szájából egy elsárgult akta foszlányai lógnak.

Ha villamosra akarok szállni:

— Engedd meg, hogy üdvözöljelek azzal a ragaszkodással, amely bennünket ugyszólván gyerekkorunk óta összeköt és amelyre legalább én a magam részéről mindig kellemesen gondolok. Amint látom, kitünő egészségnek örvendesz, sokat dolgozol, most, férfikorod delén, testi és szellemi képességeid csorbittatlan birtokában teljesited kötelességed a magad, kedves családod s az emberiség javára.

Ezt a kerekdedséget sohasem veszti el. Még nem találkozhattam vele, hogy valami magvas, általános igazságot ne hallottam volna tőle. Például betegen fekszem, panaszkodom, hogy egyre jobban fáj a fejem:

— Szóval a fejfájásod emelkedő tendenciát mutat? De tekintve, hogy az ilyen meghülés a világ összes orvosai szerint kedvező lefolyásu s a halálozás (mortalitás) százaléka vajmi csekély, csaknem semmi, türd megadással. Végre aki a földön él, nem menekedhet a szenvedéstől s az emberi társadalom legmagasabb ranglétrájától a legalacsonyabbig, a miniszteri kezdve az utolsó napszámosig mindenki ki van téve az ilyen muló jellegü kellemetlenségnek.

Multkor éjjel félháromkor rosszul lett valakim. Én kezemben a recepttel egy sötét mellékuccán az ügyeletes patikát kerestem. Akkor csipett el:

— A te hivatásod, barátom, gyönyörü, magasztos. Föltárod az emberek arcát, megmutatod korunk erényeit, amennyiben vannak erényei s korunk hibáit, amennyiben vannak hibái és ezeket vagy dicséred vagy ostorozod, amint kell, abban a reményben, hogy müködésedből áldás háramlik mindnyájunkra. Emellett nemcsak az eszmére vagy tekintettel, hanem a formára is, mely minden müvészet zsinórmértéke. Irásaidban épp azt kedvelem, hogy gondolataidat mindig tele tudod hinteni a legbájosabb kis szóvirágokkal . . .

Engem tehát becsül és szeret. Én is őt.

Kosztolányi Dezső.

Albrecht főherceg hiusitotta meg az első Károly-puccsot

A magyar kormány nem foglalkozik az albrechtisták készülődésével

Budapestről jelentik: A magyar kormány távirati irodája utján közhirré teszi, hogy az albrechtista-puccstervekkel kapcsolatban a szombat reggeli lapokban megjelent *félhivatalosnak jelzett cáfolatot nem a kormány adta ki*, hanem *Albrecht* főherceg jogtanácsosa, dr. *Egry* Aurél ügyvéd. A kormány — a távirati iroda közlése szerint — egyáltalán *nem foglalkozott és nem foglalkozik Albrecht főherceg ügyeivel.*

A legitimistákat, akik már napok óta követelik, hogy Albrecht jelentse ki, hogy nincsenek trón-aspirációi, egyáltalán nem nyujtatja meg a főhercegi cáfolat. A legitimista politikusok egyik vezetője egyébként a következő nyilatkozatot tette Albrecht főherceg régebbi szerepléséről a *Bácsmegyei Napló* munkatársának:

— Csak most látjuk, hogy mi volt Albrecht főherceg szerepe IV. Károly első visszatérése alkalmával. Akkor történt, hogy *Beniczky* Ödön és *Szmrecsányi* György, akik tudtak arról, hogy IV. Károly repülőgépen Magyarországra érkezett, autón elébe indultak. A két legitimista politikus elindulása előtt a Nemzeti Kaszinóban közölte Albrechttel, akit akkor IV. Károly hivének tartottak, hogy hova mennek. *Albrecht a hirrel rögtön elszaladt Magasházy László ezredeshez, Horthy Miklós kormányzó szárnysegédéhez, akinek mindent elmondott.* Magasházy aztán intézkedett, hogy Beniczkyt és Szmrecsányit feltartóztassák. A képviselők immunitási sérelme a mentelmi bizottság elé került, ahol hosszu huzavona után Albrecht levelet intézett a bizottsághoz és abban *IV. Károly hivének vallotta magát*, de már akkor nyilvánvalóvá vált, hogy kétszinü szereplésével ő járult legföképpen hozzá a puccs meghiusitásához.

Az albrechtista mozgolódással kapcsolatban gróf *Andrássy* Gyula lapja, a *Magyarság* szombat reggeli számában azt irta, hogy *Kánya* Kálmán berlini magyar követ a magyar királykérdés bizonyos irányu megoldásának előkészitése érdekében tárgyalásokat folytat. A külügyminisztérium ezzel szemben kijelenti, hogy ez a hiresztelés merőben légből kapott valótlanság, amelynek nyilvánvaló célja az, hogy a királykérdés körül a legutóbbi napokban kifejlődött hirlapi vitákba valami uton-módon a hivatalos tényezőket is belekeverhesse.

A francia kamara megszavazta a kormány pénzügyi javaslatait

Painlevé megmenekült a bukástól

Párisból jelentik: A kamara éjszakai ülést tartott, miután Painlevé francia miniszterelnök ragaszkodott ahhoz, hogy a törvényhozás lehetőleg azonnal szavazzon afölött: áttér-e a szanálási tervezet részletes tárgyalására. A délutáni ülésen, amely az esti órákig nyult el, tudvalevőleg válságos lett a helyzet a kormányra nézve, mert a szocialisták, Leon Blum vezetésével, váratlanul Painlevé ellen fordultak és kötelező igéretet követeltek, hogy a kormány a jövőben nem fogja tullépni a jegybanktól december 8-án esedékessé váló kincstári utalványok beváltására szükséges másfél milliárd frank előleget. A miniszterelnök kereken megtagadta ezt az igéretet, mondván, hogy nem becsületes eljárás olyasvalamit kilátásba helyezni, aminek megtartására megvan ugyan a szándék, de kényszerítő körülmények esetén megdőlhet az igéret.

A szocialisták már-már elfordultak a kormánytól és az a veszedelem fenyegette Painlevét, hogy legjobb esetben nem szavaznak ellene, hanem tartózkodnak a szavazástól és akkor a jobboldal az első olvasást lehetetlenné teszi, mert könnyen többséget kaphat az az inditvány, hogy a kamara nem kivánja a szanálási tervezetet részleteiben tárgyalni. Igy állottak a dolgok, a mikor

Herriot kamarai elnök esti hét óra után felfüggesztette az ülést, hogy a pártoknak alkalmat adjon a tanácskozásra.

Az ülés folytatását az elnök éjjel tiz órára tüzte ki. Szünet alatt, miközben a kartelban tömörülő négy párt ülést tartott, Painlevé kijelentette, hogy bizalmatlansági szavazatnak tekintené és levonná belőle a végső következtetést, ha a többség a részletes tárgyalás ellen döntene.

Nyomban az éjszakai ülés megnyitása után Herriot elnök elrendelte a szavazást és

a kamara 294 szavazattal 250 ellen ugy határozott, hogy áttér a részletes tárgyalásra.

A kartel pártjai a kormány mellett, *a jobboldali pártok és a kommunisták ellene szavaztak.* Az eredmény kihirdetését a baloldalon nagy tetszéssel fogadták. Az ellenzékről azt az inditványt nyujtották be, hogy a kamara halassza el a részletes tárgyalást, mire Herriot megszavaztatta a házat. 287 szavazat esett a jobboldali inditvány ellen, 267 mellette és igy

a többség kimondta, hogy folytatja az ülést és nem napolja el a részetes vitát.

A szocialisták parlamenti frakciója a hevenyészett pártkonferencián — miként Leon Blum azt bejelentette Painlevének — 38 szóval 14 ellen határozta el, hogy a részletes tárgyalás megkezdését kivánják, de kikötik, hogy

ez az elhatározásuk csupán a szanálási javasatok jelenlegi szövegére szól.

Painlevé miniszterelnök azt válaszolta, hogy már elég sokáig tartott a huzavona s végre-valahára át kell térni a részletek érdemleges megvitatására. Biztositotta afelől a szocialistákat, hogy *nem gondol a nemzetközi védelmi bonok kényszerkonverziójára.* Ezmegnyugtatólaghatott és igy elkerülte a *Painlevé*-kormány a fenyegető válságot.

Öngyilkos lett

egy suboticai városi tisztviselő

Halva találták a vasuti sineken

A szombori vonal mentén, a 125. számu őrház közelében a vasuti őr szombaton reggel egy szétroncsolt holttestet talált a sineken. Nyomban értesitette a rendőrséget, ahonnan Pesics Vladimir főkapitányhelyettes, a bünügyi osztály vezetője és dr. Gyuricsics Mileta rendőrorvos a helyszinére mentek.

A holttest a sinpár szélén feküdt, a vonat mindkét lábát letépte. Az orvosi vizsgálat folyamán megállapitották, hogy öngyilkosság esete forog fenn és a halált elvérzés okozta. A rendőrség emberei ezután átkutatták a holttest ruháit és az ott talált okmányokból kiderült, hogy *Vidákovics* József szuboticai városi tisztviselő, aki a mérnöki hivatalban dolgozott.

Időközben értesült a történtekről Vidákovics családja is, amely intézkedett a holttest elszállitásáról.

A sakterkés-pörben

megkezdték az ujabb tanukihallgatást

Az elitélt Löbl emberiszonyban szenved

Budapestről jelentik: A budapesti tábla, mint ismeretes, *a bizonyitás kiegészitését* rendelte el *Löbl* József bünügyében, akit *Tremmel* Mátyás honvéd meggyilkolásával vádolnak. Az ujabb tanukihallgatásokat szombaton kezdte meg Messik Lajos törvényszéki biró. A tárgyalásra elővezették *Löbl* Józsefet is, aki *a teremben rosszul lett és összeesett*, ugy, hogy mentőket kellett hozzá hivni. Amikor a mentőorvosok életrekeltették, Löbl arról panaszkodott, hogy *emberiszonyban szenved:* ha embereket lát, *nem tud uralkodni magán, rettenetes főfájás fogja el, a szive elszorul és nem tudja, hogy mi történik vele.*

A törvényszéki biró elsőnek *Griff* József péksegédet hallgatta ki, aki elmondotta, hogy *a katonák kezdték a verekedést, ők támadtak rá a kávéház zsidó vendégeire. Deutsch* Dezsőné, aki résztvett a kávéházi ünnepélyen, azt vallotta, hogy *kint az uccán négy katona lecsatolt bajonettszijjal verte azokat, akik a kávéházból kimenekültek.*

Pongrácz Mária tanuvallomásában elmondotta, hogy három katona és Löbl József csendesen vitatkoztak az uccán, Löbl távozásra szólitotta fel a katonákat. Egyszerre csak egy negyedik katona, valószinüleg Tremmel rohant ki a kávéházból, *magasra emelt derékszijjal és a csendesen vitatkozók közé rohant.*

Földváry Imre fogtechnikus elmondotta, hogy amikor a tumultus után kilépett a kávéházból, szembetalálkozott *egy borotváltarcu férfivel*, aki ezt morogta maga elé:

— Az anyja Istenit, eggyel kevesebb van.

Ezután még két-három tanut hallgatott ki a biró, akik azonban lényegesebbet nem tudtak mondani.

A szombori ügyvédek mozgalma

Reorganizálják a szombori ügyvéd-egyesületet

Szomborból jelentik: A szombori ügyvédek között, már régebb idő óta akció folyik a szombori ügyvéd-egylet reorganizálására. A mozgalom még abból az időből ered, mikor a nyár folyamán Radisics Lázár dr. akkori igazságügyi osztályfőnök a Vajdaság városaiban hivatalos látogatásokat végzett a bíróságoknál. Radisics Lázár dr. az egyes vajdasági városokban az ügyvédi karral történt megbeszélések során azt ajánlotta az egyes vajdasági városok ügyvédjeinek, hogy érdekeik védelmére egyesületbe tömörüljenek. Azóta Velikibecskereken az igazságügyi osztályfőnök intenciói szerint valóban meg is alakult az ügyvédi szövetség.

Szombaton uj szövetség megalakulására nem volt szükség, mert hisz a szombori ügyvédek már régebb idő óta egyesületben tömörülnek. A fiatalabb szombori ügyvédek azonban egyesületüket nem tartják elég aktivnak és az egyesület reorganizációját sürgetik. A mozgalom máris eredményt mutat, mert a szombori ügyvédek egyesületének november 28-án tartandó évi közgyülésén az uj vezetőség megválasztása során a mozgalmat vezető ügyvédek az általuk kandidált vezetőséget kívánják megválasztani.

Mint értesülünk, a mozgalmat vezető szombori ügyvédek az uj vezetőség élére *Lalosevics* Joca dr.-t, radikálispárti képviselőt kívánják megnyerni, kinek jogi felkészültsége és nagy tudása garancia arra, hogy a szombori ügyvédegylet az igazságszolgáltatás komoly tényezőjévé válik.

Apró bünügyek

A noviszádi felebbviteli bíróság tárgyalásai

Gjurisics Dusán botosi napszámos 1922. január 1-én az ujévet lövöldözéssel akarta megünnepelni. Elővette revolverét és megmutatta barátjának, Popovics Alexának, de abban a pillanatban elsült a revolver és a golyó Popovics tüdejébe furódott, aki a helyszinen meghalt.

A pancsevói kerületi törvényszék 1924 december 8-án Gjurisicsot gondatlanságból okozott emberölésért egy havi fogházra itelte.

A novisadi felebbviteli bíróság szombaton helybenhagyta az elsőfoku itéletet, amely jogerőssé vált.

*

Érdekes bünügyet tárgyalt 1924 február 14-én a velika-kikindai kerületi törvényszék. 1922. novemberben váratlan rovancsolást tartottak a velika-kikindai kerületi munkásbiztositó pénztárnál és megállapitást nyert, hogy a pénztárból 4000 dinár hiányzik. A gyanu Fluerás Sredoje pénzbeszedőre terelődött, aki a főtárgyaláson tanukkal igazolta, hogy a beszedett pénzeket átadta a pénztárnoknak, aki azonban nyugtát nem adott. A velikakikindai törvényszék itélete szerint nem lehetett megállapitani, hogy mi módon és kinek a kezén tünt el a hiányzó 4000 dinár és igy a törvényszék felmentette a pénzbeszedőt.

Az elsőfoku itéletet szombaton indokainál fogva helybenhagyta a novisadi felebbviteli bíróság, és mert a főügyész megnyugodott, az itélet jogerőre emelkedett.

*

Kovacsics Zsárkó szombori rendőr mult évi január 7-én, pravoszláv karácsony napján a rendőrségen sértő nyilatkozatot tett az egyik rendőrkapitányról, aki emiatt perbefogta a rendőrt. A szombori kerületi törvényszék ezévi április 1-én tizenöt napi fogházra itélte a rendőrt, aki megfelebbezte az itéletet. A felebbviteli bíróság szombaton felmentette a vádlottat, mert beigazolódott, hogy a rendőr teljesen ittas volt. A főügyész semmiségi panaszt jelentett be.

*

Petrovics Branko és Mihajlov Milorad jarkováci fődmüvesek a kocsmában összeverekedtek. Petrovics botjával Mihajlov fején sulyos testi sértést követett el. A pancsevói törvényszék ezévi március 27-én egy havi fogházra és 200 dinár pénzbirságra itélte.

A noviszadi felebbviteli bíróság szombaton helybenhagyta az itéletet, mely jogerős lett.

A német birodalom államai hozzájárultak a locarnói szerződéshez

Négy állam szavazott csak a garanciapaktum ellen
A birodalmi kormány lemond

Berlinből jelentik: A lapok jelentése szerint *Luther* dr. birodalmi kancellár a pártok képviselőivel folytatott megbeszélés során közölte, hogy *a kormány a locarnói szerződések aláirása után benyujtja lemondását a birodalmi elnöknek.* Parlamenti körökben az a hir terjedt el, hogy *Seeckt* tábornok szintén lemondani szándékozik.

A miniszterelnökök gyüléséről semmiféle kommünikét nem adtak ki. A kiszivárgott hirek szerint a miniszterelnökök hozzájárultak a locarnói szerződés aláirásához, csupán *Mecklenburg német nemzeti kormánynak elnöke, báró Brandenstein, szavazott ellene.* Württemberg elnöke a birodalmi kormány állásfoglalása értelmében döntött, mig Bajorország képviselője fenntartással élt.

Német politikai körökben egyébként azzal az eshetőséggel foglalkoznak, hogy *a locarnói szerződés aláirását Alexandra angol anyakirálynő halála miatt elhalasztják,* mert azokat a nagy ünnepségeket, amelyeket az aláirással kapcsolatban terveztek, az udvari gyász idején nem tarthatják meg.

Nagy feltünést kelt *Ludendorffnak* a *Völkische Kurir*-ba irt cikke, a melyben *Hindenburg elnököt lemondásra szólitja föl.* Ezt irja többek közt: »Egy időben osztoztam Hindenburggal a tiszteletben és dicsőségben és mondhatom, hogy azóta a dicsőségben csak emelkedett. Most azonban *összeszorul a szivem annak gondolatára, hogy Hindenburg alá akarja irni nevét a szégyennek és a becstelenségnek okmányára.* Inkább mondjon le a méltóságáról, minthogy föláldozza a tisztességét, dicsőségét és a saját nagy multját. Ez volna az igazi német eljárás. Hindenburg neve nem ez alá a szerződés alá való: neki nem aláirni, hanem harcolni kell.«

A birodalmi gyülés hétfőn kezdi meg a locarnói szerződés vitáját. A német nemzetiek a vita során éles offenzivát inditanak a kormány ellen és az a szándékuk, hogy *felvetik a bizalmi kérdést,* mert arra számitanak, hogy a szociáldemokraták, ha a locarnói szerződést meg is szavazzák, a bizalmi kérdés felvetésénél a kormány ellen foglalnak állást. Ebben az esetben pedig *a kormány megbukik és Stresemann nem utazhat Londonba a locarnói szerződés aláirására.*

Mint éjjel jelentik, a birodalmi államok konferenciája szombaton vita után *felhatalmazta a birodalmi kormányt a locarnói szerződés aláirására.*

A birodalmi kormány javaslatát 46 szavazattal négy ellenében fogadták el. A javaslat ellen szavaztak: Kelet-Poroszország, Pomeránia, Alsószilézia és Mecklenburg. A szavazástól tartózkodott Hessen, Bajorország és Württemberg.

A haldokló Alexandrától vonatkésés miatt nem bucsuzhattak el unokái

Az angol munkáspárt lapjában Macdonald irt vezércikket az elhunyt anyakirálynőről

Londonból jelentik: Alekszandra özvegy anyakirályné utolsó óráit tiszta öntudatban töltötte. A törékeny test szivós ellenállást fejtett ki és az agónia sokáig tartott. Környezete beszéli, hogy mikor a nyolcvanegy éves királyné a kezelőorvosok aggódó arcáról és a királyi pár döbbenetes szomoruságáról leolvasta, hogy közeledik a vége, magához intette sir Thomas *Hordert,* a szivbetegségek specialistáját, aki két nap óta alig mozdult el a betegágy mellől és *elhaló hangon megkérte, hogy tartsa benne a lelket addig, mig családja teljes számban együtt lesz halottaságya körül.* Az orvosok oxigén-belégzést alkalmaztak és injekciókat adtak, hogy meghosszabbitsák az agg királyné életét.

Pénteken délután aggasztóan gyöngült a szivmüködés. Akkor már az uralkodócsaádnak majdnem minden tagja a betegnél volt. *György király és a királyné, a norvég királyné, Viktória hercegné és Fife hercegné,* de hiányzott a két legkedvesebb unoka, a *walesi* és a *yorki* herceg. Őket hiába várta a halódó agg királyné, már nem érkeztek meg idejében: délután 5 óra 30 perckor bekövetkezett a halál s negyedórával később a gyorsvonat a két királyi herceggel befutott Wolfertonba, amely az utolsó állomás Sandringham előtt. A késedelmet az okozta, hogy *sürü volt a köd és a gyorsvonat félórát késett.*

György király maga rendelkezett, hogy táviratban tudassák az uton lévő két királyi herceggel nagyanyjuk halálát. A királyi hercegeket megdöbbentette a hir, noha el voltak készülve a katasztrófára. Az udvari automobil most már nem száguldott a sandringhami kastélyba, mert az ut nem volt sietős. A két királyi herceg csak a holt nagyanya elhidegült kezét csókolhatta meg.

Az udvarnál már megtörténtek az előkészületek Alexandra anyakirályné temetésére. A holttestet még szombaton Londonba viszik és a Buckingham-palotában fogják felravatalozni, ahol családja bucsut vesz tőle, majd a legnagyobb gyászpompával fogják átszállitani a westminsteri apátság templomába és a windstoni kastély kápolnájának sirboltjában VII. Edward király mellé temetik. Az udvari gyász *három hónapig fog tartani* s emiatt elmaradnak azok az udvari ünnepségek is, amelyeket a locarnói szerződések aláirásának alkalmából a külföldi miniszterek tiszteletére a Buckingham-palotában tért egy régi szokástól s előirta, terveztek. Az udvartartás ezuttal elhogy az udvarhoz tartozó hölgyek *nem kötelesek nehéz kreppöltözéket viselni,* a gyászruha könnyebb fekete szövetekből is készülhet.

Az angol munkáspárt lapjában, a *Daily Herald*-ban Ramsay *Macdonald* volt miniszterelnök vezércikket irt az elhunyt Alexandra anyakirálynőről, akinek érdemeit meleg hangon méltatja.

Az elhunyt anyakirálynőnek egyébként sulyos betegen fekszik a huga, az anyacárnő is, Hágában. A beteg anyacárnő, akivel természetesen nem közölték, hogy testvére meghalt, azt a kivánságát fejezte ki, hogy *hivják betegágyához Alexandra királynőt,* mert nagyon szeretné látni.

Még tart a Duna áradása

A többi folyó már apad — Nincs árvizveszély

A Duna Budapestnél 308 centiméternél elérte kulminációját és péntek óta már apad. A pénteki apadás tiz centiméteres volt. Mohácsnál még tart az áradás és pénteken huszonnégy centiméterrel emelkedett.

A jugoszáv Dunaszakaszon is még tart az áradás. Bezdánnál *harminc,* Palánkánál *tizenöt,* Noviszadnál *tiz,* Zimonynál *tiz,* Pancsevónál *tiz* és Szmederevónál *hat* centiméteres volt az emelkedés.

Árvizveszedelem a Duna jugoszláv szakaszán seholse fenyeget, ennek ellenére Noviszad városa már összehivta az árvédelmi bizottságot, ami azonban csak elővigyázatosság volt.

Plavsics Nikola, noviszadi városi főmérnök, az árvizveszedelemről a következőket mondta a *Bácsmegyei Napló* munkatársának:

— Péntoken a Tisza magyarországi mellékfolyói mentén 55 milliméteres és a Dráva magyarországi mellékfolyói mentén 25 milliméteres csapadék volt, ami természetesen ujra megduzzasztotta a Dunát is és a Drávát is. Nézetem szerint a Duna Noviszadon e hó 25-én 480 centiméter körül fog kulminálni és igy Noviszadot árvizveszély nem fenyegeti. Veszély csak 550 centiméternél volna. Az árvédelemről szóló törvény értelmében az árvizbizottságnak +500 centiméteres vizállás esetén kell összeülnie és 550 centiméteres vizállás esetén kell permanenciában lennie.

— A töltésünk eszerint 77.70 méter vizállást már nem bir el. Az utóbbi években 78.07 volt a legmagasabb vizállás és ez tavaly volt, amikor a gát átszakadt és sok milliós károkat okozott. Az árvizbizottságnak kijelentettem, hogy *ha a vizállás 77.70 méteren felül lesz, a töltésért nem felelek, mert azt,* ha ideiglenesen meg akarjuk csinálni, akkor ott, ahol a töltésalapozás futóhomokból áll, a koronától az alapba agyagfalat kell épiteni, nehogy a viz alámoshassa a töltést. Ez 700.000 dinárba kerül. Ennek megcsináltatása halaszthatatlan.

Dr. HEISZLER
SZANATÓRIUM ÉS FÜRDŐ
SUBOTICA, SOKOLSKA ULICA

Minden komforttal berendezett
GYÓGYINTÉZET
Az összes modern
GYÓGYTÉNYEZŐKKEL FELSZERELVE
ELFOGAD:
Bel-, sebészi, nőgyógyászati és gyermekbetegeket, valamint szülőnőket
MÉRSÉKELT ÁRAK
ÁLLANDÓ ORVOSI FELÜGYELET

HIREK

Mikes Flóris:

KLINIKA

1.

A kis gyapjas megint legelész a völgyben
pedig lehó, nem bárány
a klinika is a hegyen áll
pedig nem szamár
szamarak a tehenek
mert a szamár nyomába lépnek

ezer tehén, ezer kolomppal
ez a hustömeg: hangos husvét
és költői
és mészdrosi
éjszaka olykor tisztán halik
a nagy köszörülés a világban

a gyapjuta'an, mezetlen
átöleli a hegy deres tarkóját
pedig se unokája
se szeretője

2.

a szerelőm meg fiat szült az éjjel
de nem nekem, hanem:
papirvékony koponyájába
léket ütött az orrával
gusztustalan, szivtelen

most ki felesége a szerelőm?
ki fia a papirfejü?
kié a fej, kié a szív?

3.

Szerelőm szivét madarak megették
Barátom husos mellébe kések hullanak
Afrikában testvéreim jóllaknak gázzal
Az is szüköl, aki dirigál

4.

Kié hát a szerelőm, a barátom
a testvérem, a papirfejü, a dirigens ur?
: Századunk kapuja nyitott ajtó
s nem óvjuk egymást a léghuzamtól
se magunktól
boldog ember csak a Nap
mert ő nevet mindennap
a hó felett, a temetők felett

Feltünő, hogy a klinikdban embereket
gyógyitgatnak.
Klinika.
Logika.
(Sváic. 1925 november).

*

— A sztarakanizsai radikális párt tisztujitó közgyülése. Sztarakanizsáról jelentik: A radikális párt szuboticai kerületi választmánya megsemmisitette a sztarakanizsai radikális pártszervezet legutóbbi tisztujitó választását és november 29-ére uj választást rendelt el. A kerületi választmány a választásra kiküldötte dr. Ludaics Milos szentai ügyvédet és Pendzsics György központi párttitkárt.

— Kinevezések. Beogradból jelentik: A közoktatásügyi minisztérium a szentai járások tanfelügyelőivé Markovics Novákot és Popovics Radivojét nevezte ki. — Belodelics Grigoria tanitót Belacrkvára, Csicsevác Zsárkó tanitót pedig Suboticára nevezte ki.

— Ujabb ércpénzszállitmány érkezett. Susákról jelentik: Szombaton ujabb husz vagon egy- és kétdinaros ércpénz érkezett Belgiumból. A szállitmányt a napokban fogják forgalomba hozni.

— Hetilapot inditott Beogradban a demokratapárt. Beogradból jelentik: Szombaton jelent meg az „Odjek“ cimü hetilap első száma. A lapot, amely a demokratapárt félhivatalos orgánuma, Popovics L. Milán, az ismert vajdasági szerb ujságiró, a „Demokratija“ volt szerkesztője szerkeszti.

— Felrobbont benzin. Petrovoseloról jelentik: Kohn Armin petrovoseloi nagykereskedő ipartelepén hordókat égettek. Az egyik hordóban, amely mellett a tulajdonos Kohn Armin állt még volt benzin, ami felrobbant. Kohn a robbanás következtében arcán sulyos égési sebeket szenvedett. Kohn Armint a lakásán ápolják.

— Az olasz ellenzék távol marad a kamara üléseiről. Rómából jelentik: A *Popolo di Roma* részleteket közöl a kamarában pénteken történt ujabb botrányokról és igy megirja, hogy Guarienti katholikus néppárti képviselőt ököllel többször arcul ütötték, a fasista pártfőtitkára pedig megfenyegette a katholikus néppárti képviselőket és arra való hivatkozással, hogy őket terheli a felelősség az aventinói ellenzék magatartásáért, kiutasitotta őket a kamarából. A botrányos események következtében a katholikus néppárti, demokrata és szociáldemokrata képviselők elhatározták, hogy nem jelennek meg többé a kamara ülésein.

— Pécsett szabadlábra helyezik Horváth-Halas Józsefet és Varga Ferencet. Pécsről jelentik: A bombaperben felmentett, pécsi illetőségü Horváth-Halas Józsefet és Varga Ferencet szombaton reggel Pécsre toloncolták. Török Lajos főtanácsos, a pécsi rendőrkapitányság vezetője kijelentette, hogy az a körülmény, hogy Horváth-Halas Józsefet és Varga Ferencet Pécsre toloncolják, semmiféle további eljárást ellenük nem jelent. Csak abban az esetben kellene fogvatartani őket, ha valamilyen büncselekményért tartoznának számot adni. Budapestről mint kellemetlen idegeneket távolitják el őket és átvételük után mindkettőjüket azonnal szabadlábra helyezik.

— Hamis kétdinárosok Szentán. Szentáról jelentik: A városi rendőrség a vasuti állomás éttermében több hamis kétdináros ércpénzt foglalt le. A hamisitványok nagyon ügyesek. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Erdélyben visszaállitják az esküdtbiróságot. Bukarestből jelentik: A kamara törvényjavaslatot fogadott el, amelynek értelmében Erdélyben visszaállitják az esküdtbiróságot.

— A budapesti zsidó hitközség jubileumi ünnepe. Budapestről jelentik: Az izraelita hitközség százhuszonöt éves jubileumi ünnepségei szombaton délelőtt vették kezdetüket a Dohány-uccai templomban megtartott ünnepi istentisztelettel. A hitszónoklatot Hevesi Simon főrabbi tartotta, aki rámutatott arra, hogy pillanatnyi politikai okok nem tántoríthatják el a magyar zsidóságot Magyarországtól. Vasárnap a Vigadóban diszközgyülés lesz, amelynek Vázsonyi Vilmos lesz egyik ünnepi szónoka.

— Megszüntették a martonosi postát. Martonosról jelentik: Martonos község képviselőtestülete elhatározta, hogy beszünteti a postakezelő fizetését. Erre a postaigazgatóság intézkedésére a posta beszüntette müködését és csak akkor kezdi meg ismét müködését, amikor a község hajlandó lesz a postakezelő fizetését folyósitani.

— Monitorok Szentán. Szentáról jelentik: Pénteken négy monitor érkezett Szentára: a Száva, Dráva, Vardar és Monitor. A monitorok Malinarics tengerész ezredes parancsnoksága alatt állnak.

— A sztaribecsei munkásbiztositó kirendeltség sikkasztója. Noviszadról jelentik: Ambrus András, a sztaribecsei munkásbiztositó kirendeltség hivatalnoka a mult évben Deutsch Miksa kereskedőtől 656 dinárt, Gerber Nándor sörgyárostól 12.044 dinárt, Lévay Mihály könyvnyomdásztól 684 dinárt, Dungyerszky Bogdán nagybirtokostól 15.000 dinár munkásbiztositási járulékot szedett be és elsikkasztotta. Vértes Adolffal, a Bácska Ipar és Kereskedelmi r.-t. könyvelőjével ezévi április 3-án elhitette, hogy még a kirendeltségnél van és a részvénytársaság járulékhátralékából 10.000 dinárt vett fel és sikkasztott el. A noviszadi államügyészség szombaton hivatalos pénzek elsikkasztása és csalás miatt vádiratot adott a vizsgálati fogságban levő hivatalnok ellen, akinek ügyében decemberben lesz a főtárgyalás.

— A román kormány és a Dunabizottság viszálya. Bukarestből jelentik: *Duca* külügyminiszter a parlamentben válaszolt néhány interpellációra. A Dunabizottságra vonatkozólag kijelentette, hogy nem lehet viszályról, hanem csak vitatkozásról beszélni, amely a bizottságon belül bonyolódik le, miután Románia a kérdésnek a Népszövetség előtt való megvitatását elutasitotta. Arról van szó, hogy a Dunabizottság illetékessége a Galac—Braila közötti szakaszra is kiterjed-e? Románia az illetékességnek ilyen kiterjesztését, épp ugy, mint harminc évvel ezelőtt, most is visszautasitja és reméli, hogy a bizottságban képviselt kormányokkal e tekintetben megállapodásra tud jutni. Ami a Dunabizottság vezetését illeti, Duca ezt anachronizmusnak jellemezte. Románia azt kivánja, hogy Galacból a Dunabizottság tünjék el és helyére az európai Dunabizottság illetékessége lépjen, a melynek Pozsonyban van a székhelye és ennek hatáskörét terjesszék ki a Duna torkolatáig. Ilymódon az egész Dunán egyeséges hajózási rendszert lehetne életbeléptetni. A kérdést a nagyhatalmakkal egyetértésben kivánja megoldani, anélkül, hogy élére állitaná a dolgot.

— Tanügyi hirek. A közoktatásügyi miniszter *Zsizsity* Dragomir gardinovcei igazgató-tanitót *Sztanisicsre*, *Artamanov* Makszimilián orlováti tanitót *Lokra* helyezte át.

— A szocialisták Németországnak a Népszövetségbe való belépése mellett. Berlinből jelentik: A birodalmi gyülés szocialista pártja pénteki ülésének végén kommünikét adott ki, amely a következőket mondja: A szociáldemokrata párt korábbi követeléseihez képest Németországnak a Nemzetek Szövetségébe való belépése mellett foglalt állást. E cél elérése végett hozzájárult a locarnói szerződéshez is, amelynek tárgyi tartama a szocialista külügyi politikának megfelel. A párt ebben egyetért az 1925 november 5-iki szocialista munkásinternacionálé londoni határozataival.

— Fölépitik a bécsi Lueger-emléket. Bécsből jelentik: A bécsi községi tanács a Lueger-emlékmü alapjára 25.000 shillinget szavazott meg. Ilyenformán a községi tanács szociáldemokrata többségének támogatásával válik a Lueger-emlék felállitásának hét éve függő kérdése aktuálissá.

— Feloszlik az olasz szocialistapárt maximalista frakciója. Rómából jelentik: A maximalisták parlamenti frakciójának egyik legutóbbi ülésén a párt titkára azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a párt mondja ki feloszlását, minthogy ezidőszerint tétlenségre van kényszeritve. A frakció javaslatát a pártvesetőség elé terjesztik. Ugyanezen az ülésen elhatározták, hogy a párt lapját, az Avantit, ezentul Párisban nyomatják, hogy az olasz szocializmus régi tradicióit a külföldön megóvják.

— Hitelezési csalás miatt letartóztattak egy szentai kereskedőt. Szentáról jelentik: Több kereskedő feljelentésére, hitelezési csalás miatt letartóztatták Váradi József textil-kereskedőt. Hitelezőit körülbelül kétszázezer dinárral kárositotta meg. A nyomozás folyik.

— Ferenc József perzsája a Castiglioni-árverésen. Amszterdamból jelentik: *Castiglioni* Camillo szőnyegeinek és gobelinjeinek müárverésén kinos incidens történt, amelyről a nagyközönség nem szerzett tudomást. A müértők kifogásolták egy perzsaszőnyeg korának meghatározását, amelyet hét évvel ezelőtt vásárolt Castiglioni egy bécsi ismert nevü festőművésztől, aki azt ajándékba kapta Ferenc József királytól. Mivel a szakértők a katalógusban feltüntetett évszámot nem találták helyesnek, az árverelő mükereskedő azt kivette az eladandó darabok közül és a szőnyeg vissza fog kerülni Bécsbe Castiglionihoz. A szőnyegnek a vitás évszám ellenére is óriási nagy a pénzértéke.

— Rövidesen megalakul a csehszlovák rekonstruált kormány. Prágából jelentik: A kormány ujjáalakitására irányuló tárgyalások a jövő héten döntő stádiumba jutnak. Nem lehetetlen, hogy uj iparügyi minisztériumot létesitenek, amelyet az ipari párt egyik képviselőjével töltenek be. A kereskedelmi tárcát Dworacsek veszi át, aki az eddigi kereskedelmi szerződési tárgyalásokat vezette. A pénzügyminisztériumot szintén nem politikussal, hanem szakemberrel fogják betölteni. Az egykori Petkából csupán két tag marad meg, még pedig *Svehla* mint miniszterelnök és *Sramek* közegészségügyi miniszter. Az uj kormány hamarosan meg fog alakulni és a parlamentet azonnal összehivja.

— Molon is verik a rendőröket. Molról jelentik: Sévics Milán moli földmüves ittas állapotban megtámadta Ludaics Stévo korcsmárost. Ludaics rendőrt hivott segitségül, aki felszólitotta Sevicset, hogy hagyja el a korcsmát. Erre Sevics megtámadta a rendőrt, egy másik rendőrnek pedig combjába harapott. Nagy nehezen sikerült csak ártalmatlanná tenni. Hatóság elleni erőszak miatt megindult ellene az eljárás.

— Megszökött egy brüsszeli gyémántkereskedő. Brüsszelből jelentik: Lipschitz antwerpeni gyémántkereskedő megszökött és három és fél millió frank adósságot hagyott hátra. Az ügyészség ma elfogatási parancsot adott ki ellene.

— Százmillió dollár — Olaszországnak. Newyorkból jelentik: A bankszindikátus J. D. Morgan és társa vezetésével, amely százmillió dollár kölcsönt nyujt Olaszországnak, most bocsátotta ki a jegyzési felhivást. A kölcsön hét százalékkal kamatozó aranyutalványra szól kilencvennégy és feles kibocsátási árfolyamon, időtartamra pedig huszonhat év.

— Mezei Mór halála. Budapestről jelentik: Mezei Mór, a magyar ügyvédi kar nesztora pénteken délután nyolcvankilenc éves korában meghalt. Mezei 1892-től 1901-ig tagja volt a magyar országgyülésnek, ahol a szabadelvü eszmék harcosa volt. Nagy szerepet játszott a magyar zsidóság mozgalmaiban és általában a közélet minden terén. Barátai most készültek megünnepelni Mezei Mór kilencvenedik születésnapját, azonban juniusban Mezei megbetegedett és most végelgyengülésben meghalt. Temetése hétfőn lesz.

— Elsülyedt egy óceánjáró kétszáz utassal. Newyorkból jelentik: Az *Isle de Paix* oceánjáró gőzös, amely kétszáz utassal és nagy árurakománnyal Hawaiba igyekezett, kevéssel a kikötő előtt elsülyedt. A hajó utasai mind odavesztek és a személyzet közül is csak egy fütő és két matróz menekült meg.

— Zagreb—Noviszad városközi sakkmérkőzés. Noviszadról jelentik: A Szubotica—Noviszad-i és a Noviszad—Beograd-i selejtező városközi sakkmérkőzések után a döntőbe belekerült Noviszad válogatott sakkjátékosai karácsonykor mérkőznek Zagreb válogatottjaival. A mérkőzés helyére nézve e hó 22-én fognak a két város megbizottai sorsot huzni. Ez alkalomból Jugoszlávia két sakkmestere: Csirics Stevan szremszkikarlovci-i gimnáziumi tanár és a Bécsben élő Vukovics Vladimir sakkmester is mérkőzni fognak. A városközi mérkőzés győztes klubja Jugoszlávia 1925. évi sakkbajnoki cimét kapja.

— Miljukov könyvet ir. Párisból jelentik: *Miljukov*, az orosz kadettpárt vezére, aki a Kerenszky-kormányban a külügyminiszteri tárcát vállalta, most emlékiratain dolgozik. A memoárok kétségkivül nagyon érdekesek lesznek. Miljukov gyakran állt a világtörténelem szinpadán, igy látta a kulisszák mögött történteket is, amelyek egy-egy memoár legizgalmasabb csemegéi szoktak lenni. Miljukov könyve a világ minden nyelvén meg fog jelenni.

— **A noviszadi sakkverseny.** Noviszadról jelentik: A noviszadi sakk-klub második osztályu játékosainak selejtező versenyének állása a következő: Perakovics Vladimir 8 (—), Stern Alfréd 8 (2), Berger Zoltán 6½ (5), Tanconi 6 (1), Borisov Vladimir 6 (2), Lipkovics Nándor 5½ (1), Varnusz Márton 5½ (2), Juhász István 5½ (3), Fischer Adolf 4½ (5), Farkas Sándor 4 (2), Zanbauer Ottó 3½ (2), Simonyi Sándor 3½ (4), Lederer Márton 3½ (6), Krausz Zdenkó 3½ (11), Bokor Ernő 3 (3), Spasics Boskó 2½ (3), Csányi János 2½ (10), Unghváry Andor 2½ (12), Wiegenfeld Rudolf 2 (4).

— **A zsabai malomtüz.** A »Jugoszlávia« biztositó intézet annak közlését kéri, hogy *Weisz Ignác és fia* zsabalji malomcég ellen nem tett feljelentést. A zsabalji malomtól távoleső kukoricaszáritóban volt a tüz, amelyet a biztositó intézet annyira nem tartott gyanusnak, hogy a mindössze kétezer dinár kárta biztositó intézet minden további nélkül likvidálta.

— **Anglia védekezése általános sztrájk esetére.** Londonból jelentik: A kormány hivatalos közleményben tudatta, hogy technikai nemzetvédelmet akar szervezni s az a terve, hogy Angliát és Walest tiz kerületre osztja be s abban az esetben, ha az életfontosságu iparágak munkásai általános sztrájkot kezdenének, minden egyes kerület élére egy-egy miniszter lépne, mint polgári biztos, aki diktátori hatalommal tartoznék gondoskodni a vasuti forgalom fentartásáról, a szénellátásról, a lakosság élelmezéséről és a postaszolgálat zavartalan müködéséről.

— **Öngyilkos cselédleány.** Novisadról jelentik: Horváth Mária noviszádi cselédlány szombaton délután marólugot ivott. Sulyos belső sérüléseivel beszállitották a közkórházba. Tettét szerelmi bánatában követte el.

— **Radikálispárti értekezlet Kovasicán.** A kovasicai radikális pártszervezet vasárnap konferenciát tart, amelyen résztvesz Sztojadinovics Milán pénzügyminiszter is.

— **Zsidóiskolát állitanak fel Szentán.** Szentáról jelentik: A sentai zsidó lakosság kérésére a közoktatásügyi miniszter engedélyezte egy zsidó iskola felállitását. Az előkészitő iskola, amelybe minden öt évnél idősebb zsidó gyermeket felvesznek, már december elsején megnyilik.

— **Reichthofen repülőiszt második temetése.** Berlinből jelentik: Báró *Reichthofen* Manfréd kapitány, a világháboruban elesett német repülőtiszt hamvait pénteken hazája földjén helyezték nyugalomra. A temetés előtt az Isteni Kegyelem templomában gyászünnep volt, amelyen a birodalmi elnök, a birodalmi kancellár és a birodalmi hadügyminiszter is részt vett. Az ünnepen jelen voltak a Berlinben jelenlevő tábornokok, a régi hadsereg sok magasrangu tisztje, az állami és városi hatóságok, valamint a rendőrfőnökség képviselői és számos egyesület küldöttei. A koporsót nyolc repülőtiszt vitte a főbejárat előtt álló ágyutalphoz.

— **Az eltünt kutyaidomitó.** Seil József erdész, aki most Noviszadon kutyaidomitással foglalkozik, annak közlését kéri, hogy az a vád, mintha Szuboticáról megszökött volna, nem felel meg a valóságnak. Szuboticán szabályszerüen lejelentkezett és mert ott müködését befejezte, Noviszadra jött, ahol szintén szabályszerüen jelentkezett. Szuboticáról történt távozása előtt egy dobermannkutya maradt nála iskoláztatásra, de mert annak tulajdonosa a tanitási dijat nem fizette meg, közölte a tulajdonossal, hogy Noviszadra távozik, ahol a kutyát, ha fizetési kötelezettségének eleget tesz, átveheti.

Chamberlain az engesztelődés politikájáról

Anglia bármilyen országból jövő közeledést elfogad

Londonból jelentik: A parlamenti pártok vezérei szombaton a Savoy-Hotelben lakomát adtak Chamberlain tiszteletére s ünnepelték a külügyminisztert, mint a locarnói szerződések megteremtőjét. Chamberlain az üdvözlő felköszöntőre *nagyjelentőségü politikai nyilatkozatban válaszolt*, amelyet mindenki ugy magyarázott, hogy *Szovjet-Oroszország címére szól*. Ezt mondta többek között Chamberlain:

— Ugyanaz a szellem, amely a brit kormányt arra késztette, hogy Locarnóba menjen, arra is lelkesiti, hogy *keresse a megértést más nemzetekkel* s viszonyát eszerint rendezze. *A mi politikánk az engesztelődés, a megnyugtatás, a béke politikája* és minden lehetőt el fogunk követni, hogy elhárítsuk azokat a nehézségeket, amelyek köztünk és más nemzetek között esetleg még fennállanak. *Az angol kormány örömmel fog üdvözölni minden legcsekélyebb enyhülést és minden közeledést, akármilyen irányból jön is.* Anglia nem akar diktálni és nem akarja a saját politikáját más országokra rákényszeriteni.

— **Enyhitettek a szentai adóstatáriumot.** Szentáról jelentik: A járási pénzügyigazgató Atanaszievics főszolgabiró és a községi jegyzők kérésére sürgönyileg kérte a pénzügyminisztériumot, hogy az adóvégrehajtásokat egyelőre függessze fel. A pénzügyminiszter Sztrilich Béla képviselő közbenjárására sürgönyileg intézkedett, hogy az adóvégrehajtásokat Adán és Molon további intézkedésig függesszék fel.

— **Elfogott tolvaj.** Noviszádról jelentik: A vasuti hidnál a szolgálatot teljesitő rendőr egy gyanusan viselkedő embert állitott elő, akiről kiderült, hogy Zelenika Márkó rovottmultu tolvaj. Beismerte, hogy Szremski Mitrovicán prémes bundát lopott egy ottani szállitótól. Átadták az ügyészségnek.

— **A szuboticai Népkör társasvacsorája.** A szuboticai Népkör az uj székháza épitkezési alapja javára szombaton este társasvacsorát rendezett, melyen több százan vettek részt. A banketten dr. Nagy Ödön tartotti beszédet, amelyben kiemelte, hogy a szuboticai magyar közönség áldozatkészsége lehetővé tette a székház felépitését. Az épitkezési munkálatok már a befejezéshez közelednek, azonban még körülbelül százer dinár szükséges a hátralevő munkálatok költségeire. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a város magyarságának áldozatkészsége a hiányzó összeget is elő fogja teremteni.

— **Jótékonycélu hangverseny Titelen.** Titelről jelentik: Hervanek Ödön itteni római katholikus plébános kezdeményezésére a helybeli római katholikus ifjuság és egyházi dalárda ez évi november 25-én este a Perkovác-szálló tánctermében jótékonycélu hangversenyt rendez, amelyen közremüködnek Lokról Csincsek Antal loki plébános, aki hegedüszólót ad elő s tanitványa, Nikolity Erzsike, aki zongorán játszik. A hangverseny iránt igen nagy az érdeklődés. Müsor után tánc lesz. A tiszta jövedelem a beszerzett harangok árának törlesztésére lesz forditva.

— **A gazdag tolvaj.** Noviszadról jelentik: Tuskó Ferenc jómódu csurogi földmives az elmult éjjel betört Matuska Mátyás temerini szállására, ahonnan husz kacsát, öt pulykát és csirkéket lopott. Tettenérték és átadták az adai csendőrségnek, amely szombaton bekisérte a noviszadi ügyészségre.

— **Sikkasztó soffőr.** Novisadról jelentik: Az AEG novisadi fiókja feljelentést tett a rendőrségen soffőrje, Krizsák István ellen, hogy 6500 dinárt, amelyet azzal a megbizatással kapott, hogy azt a Prva Hrvatska Stedionicánál fizesse be, elsikkasztotta és megszökött. A rendőrségen megállapitották, hogy a soffőr már többizben büntetve volt. A rendőrség körözi Krizsákot.

— **A megkerült aranyóra.** Novisadról jelentik: Pajer Dénes noviszádi gyógyszerész egy hónap előtt feljelentést tett a rendőrségen, hogy a „Három galamb“ vendégőben eltünt az arany órája. Szombaton egy detektiv előállitotta Kelj Antal rumai napszámost, aki egy arany órát kinált eladásra. Előbb azt állitotta, hogy a kocsmában találta. Később beismerte, hogy lopta. Az óra Pajer Dénes gyógyszerészé. Keljt átadták az ügyészségnek.

— **Eljegyzés.** Kladek Pucit eljegyezte Berkes Dezső épitész. (Minden külön értesités helyett.

— **Letartóztatták hitelezői csalás miatt.** Szentáról jelentik: Váradi József textilárukereskedőt több hitelező feljelentésére a szentai rendőrkapitányság előzetes letartóztatásba helyezte és elrendelte vagyonára a bünügyi zárlatot. Váradi kétszázezer dináros adósságot csinált és mikor hitelezői követelték, hogy fizessen, vagyonát rokonsága részére megterhelte, hogy ezáltal hitelezőit a fedezettől megfossza.

— **Meglopta a feleségét.** Becskerekről jelentik: Petrovicski Misa itebei lakos feljelentést tett a csendőrségen, hogy felesége ágyából ismeretlen tettes ellopott hétszázötven dinárt. A nyomozás folyamán kiderült, hogy a tolvaj maga a feljelentő volt, aki ellen megindult az eljárás.

— **A börtönre itélt német grófné áldozatai.** Berlinből jelentik: Gróf Bothmer Lajos kormánytanácsos, akinek feleségét a potsdami törvényszék többrendbeli lopásért egy évi börtönre itélte, nyugdijazásért folyamodott. Hefter rendőrkapitány ellen a birodalmi fegyelmi kamara fegyelmi eljárást inditott és Stange Ottó kapitány ellen az ügyészség hamis eskü miatt vádat emelt.

— **Beomlott ház.** Rómából jelentik: A Reggio di Calabria melletti Sersale-ben a tartós eső következtében egy ház összeomlott. Hét ember meghalt, kettő sulyosan megsebesült.

— **Veszedelemben a szuboticai kiskertek.** Egy évtized óta használják a szuboticai városi alkalmazottak. Az, hogy a tisztviselők apró parcellákon kertgazdaságot folytatnak, számukra is megkönnyiti a megélhetést s a piaci árak alakulására is jótékony befolyással van. Most ezek a kiskertek veszedelemben vannak. A kiskertekre a telepesek már régebben igényt támasztottak. Gyorgyevics főispán erélyes és hathatós közbenjárása folytán azonban ezeknek az igényeknek érvényesitésére nem került sor, mert a mult év december 20-án kiadott 3811. számu rendelet védelmébe veszi a kiskerteket s arra hivja fel a már-már elhelyezett dobrovoljácokat, hogy más területre érvényesitsék igényeiket. Most azonban ujabb veszedelem fenyegeti a kiskerteket. Ujból telepitési célokra akarják igénybe venni a kerti gazdálkodás céljaira átadott területeket. Ez nemcsak abból a szempontból veszedelmes, hogy igy a tisztviselők elesnek attól, hogy konyhakertészetet folytassanak s igy életüket könnyebbé tegyék. Veszedelmes ez azért is, mert a kiskertek elvétele a telepesek igényét sem elégiti ki. Az a terület, amelyen a kiskertesek gazdálkodnak, nem alkalmas arra, hogy azon épitkezzenek. Mélyen fekszik, s az a ház, amely ott épülne, örökké nedves volna, s csak a betegségek kutforrása lenne.

— **Házasság.** Néhai Markovich Sándor főgimnáziumi tanár fia, Sándor, e hó 28-án délután 4 órakor a Szent Ferenc-rendiek templomában tartja esküvőjét Müller Annuska urleánnyal.

— **A tisztiotthon tánciskolája** megnyilt. Felhivjuk a tartalékos tisztek, az otthon tagjai figyelmét, kik a tánciskolát látogatni óhajtják. A kurzus hat hétig tart. Felvilágositásokat az egyesület jegyzője, Crnković Antal ad. Katonai ügyosztály, városháza.

— **Ügyvédi Napló** 1926. évre kapható »Jedinstvo« könyvkereskedésben, Szubotica.

— **A szuboticai zsidó Nőegylet** és Népkonyha november 29-én délután öt órakor a Bárány-szállóban jótékonycélu müsoros teadélutánt rendez. A gondosan összeválogatott müsor keretében Thau Klári, Klein Böske és Strassburger Klári lépnek föl. Külön meglepetésül tartogatja a rendezőség a táncszámokat, a melyek között legsikeresebbnek igérkeznek az első szuboticai görlök tánceprodukciói.

— **Orvosi hir.** Dr. *Holcschuch* J. nőorvos-operateur, a drezdai (Prof. Kehrer) és zürichi nőgyógyászati és szülészeti klinikáknak két éven át volt asszisztense, a novisadi áll. kórháznak volt alorvosa stb. orvosi gyakorlatát *Bačka-Palánkán* (Lindenschmidt-féle villa, megkezdte.

— **Életunt egyetemi hallgató.** Becskerekről jelentik: Pavel Drágó egyetemi hallgató Malitorákon öngyilkosságot követett el. A fiatalember, aki a leggazdagabb malitoráki gazdának volt a fia, sulyos tüdőbajban szenvedett és gyógyithatatlan betegsége miatt menekült a halálba.

Floderozó tanfolyam asztalos és mázoló mesterek részére. A szuboticai ipartestület helyiségében december hó 7-én elsőrendü német szakember vezetése mellett floderozó tanfolyam nyilik meg a modern floderozó munkák elsajátitására. Az uj eljárás, amelyet minden szakember könnyen elsajátithat, rendkivül egyszerü, de mindamellett oly tökéletes, hogy a leggyakorlottabb mestert is tévedésbe ejti az ily eljárással elkészitett faanyag minősége. Jelentkezni már most lehet Neményi i drug szuboticai cégnél. A tanfolyam 14 napig tart. A részvétel dija 300 dinár.

BLONDEL
KÉPKERET
VITRIN
melyek speciálisan berendezett saját üzemünkben készülnek
ALKALMI
AJÁNDÉK TÁRGYAK
LEGOLCSÓBBAN
BRAĆA KUNETZ
főtéri üzletében szerezhetők be
ALAPITTATOTT 1884. 9294

Dr. **Hirth Ferenc** ügyvéd irodáját Poštanska ul. 1. sz. alá (Posta és Vörös-ökör iskola közötti utca) helyezte át.

Az Osijeki Börgyár R. T. igazgatóla. dr. Ing. Sigismund *Schapringer*, a közgazdaság terén kifejtett hosszu évi munkálkodása elismeréséül a Sv. Save rend V. osztályával tüntettetett ki.

Ma és minden este folyó hó 24-ig a Nemzeti-szálló dísztermében »Hallo Subotica« nagy fővárosi revü 22 képben, összeállította Maestro Rozsnyay, előadják: Miss Arizona, Mali Herkules és a hat Arizona girls. Előadás kezdete ½10 órakor.

Dr. **Kengyelac Milivoj** ügyvéd irodáját Vel.-Kikindáról Suboticára, Skotus Viator ulica 21. szám alá (a főposta közelében) helyezte át.

Kraljevbregi pezsgő a vezető márka

Lakásberendezések, hálók, ebédlők, uriszobák, stb. stb. egyszerübb és diszesebb kivitelben legolcsóbban Braća Goldner jégszekrény, fabutor és rézárugyárában szerezhetők be. Subotica, Jugovića ul. 20.

Vérszegénység, sápadtság, bőrkiütések és furunkulusok esetén a rég bevált természetes »Ferenc József« keserüviz szabályozza a belek annyira fontos müködését. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a *Ferenc József* viz éppoly kellemesen, mint biztosan hat. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

A Szuboticai Szeretet Nőegylet 1925 december 6-án, Mikulás napján a Bárány-szállodában tánccal egybekötött tea-délutánt rendez. Kezdete délután öt órakor.

»Unicum-Zwack« gyomorelixir ismét mindenütt kapható.

Roth Olga kozmetikai intézetében Kralja Aleksandra ulica 4 szám alatt, a Rossija-Fonciere palotájában, félemeleten, modern szépségápolás, arcbőrhámlasztás alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolitása. Kaphatók saját készitményü kiváló hatásu kenőcsök, puderek, gyógyszappanok, arcfehéritő és szeplőkenőcsök.

SPORT

Elutazott a szuboticai válogatott. A szuboticai válogatott eredeti összeállitásában elutazott Oszijekre, ahol vasárnap Oszijek válogatott csapata ellen mérkőzik. Szuboticai sportkörökben biznak a szuboticai válogatott sikerében.

Az OSKV Szuboticán. A noviszadi OSKV vasárnap Szuboticán vendégszerepel, ahol a Sand lesz az ellenfele.

BEOGRAD:

Teplicer FC—Jugoszlávia 5:4 (3:1). A beogradi csapat góljait Szekulics (3) és Ljuburics lőtték.

ZAGREB:

DFC (Prága)—HASK 3:1 (2:0). A prágai csapat pompás játékkal győzött. A HASK csak a szünet után elégitett ki.

A DFC hétfőn este érkezik Szuboticára. A DFC a hires prágai német csapat hétfőn este érkezik meg Szuboticára. A csapat szerdán a Sand ellen a következő összeállitásban áll ki: Zsigmond — Kuchinka, Weigelhoffer — Mahrer, Kramhalz, Neugebauer — Bobor, Patek, Kannhauser, Szedlacsek, Lers. A csapat főereje a csatársor, amely egytől-egyig nagyszerü kvalitásu játékosból áll.

KÖZGAZDASAG

Állami árlejtések

Épület- és épületanyagok: December 2. *Az oszijeki* épitésvezetőségnél hidépitési ajánlat a Barcs-Pakrac-i müutra, 165.729.36 dinár előirányzott összeg. November 23. *Skopljei* épitésvezetőségnél a Gostivor-Debar-i müut javitása, 374.350.80 dinár az előirányzott összeg. November 23. A tuzlai kórház vizvezeték és csatornázási munkálataira az előirányzott összeg 126.521.96 dinár. November 23. A szarajevói épitésigazgatóságnál a tuzlai kórház épitésére 632.534.21 előirányzott összeggel. November 23. A kruseváci épitésigazgatóságnál az alekszandrovác—kruseváci müut javitási munkálataira 999.961.35 dinár előirányzott összeggel. November 30. A vrsaci járásbiróság javitási munkáira 29.189.29 dinár. November 24. Vretscsa épitési vezetőségnél csendőrkaszárnya épitésére 170.766.49 dinár előirányzott összeggel. November 23. A prisztinai kaszárnya javitási munkáira az ottani hadosztályparancsnokságnál 32.506.66 dinár végösszeggel. November 20. A cetinjei tanitónőképző tetőmunkálataira 113.728 dinár előirányzott összeggel. December 12. Az épitésügyi minisztériumnál autógarage épitésére a beogradi Topcsidersko Brdra előirányzott összeg 1,147.063.35 dinár.

*

Kémiai-technikai cikkek: November 21. A hadügyminisztérium 56.680 kgr. talpbőr szállitására. November 26. A skopljei postaigazgatóságnál autóolaj, benzin, zsiranyagok szállitására. November 28. A petrovaradini autókommandó régi autókat ad el. December 14. A skopljei postaigazgatóságnál 70 falióra szállitására. December 7-én. A kragujeváci tüzérségi intézet gyapjuanyagok és cinober szállitására. November 24. A hadügyminisztérium tüzoltókészülékek szállitására. November 25. Hadügyminisztérium csövek és pumpák szállitására. November 30. A velikikikindai kórházvezetőség kórházi fehérnemü szállitására. November 30. A szarejevói hadseregparancsnokság 850 kg. tiszta spiritusz és 200 kgr. kristálycukor szállitására. November 23. Az állami monopoligazgatóság különféle papirnemüek szállitására. November 26. A szarajevói posta- és vasutigazgatóság forrcsövek szállitására. November 26. A postaigazgatóságnál autóbenzin, olaj, zsir, petróleum és karbid szállitására. December 3. A ljubljanai vasutigazgatóságnál 16.300.000 darab vasuti jegy karton papirosra. December 3. A zagrebi 400 darab valódi angol védőpajzsra. November 24. A szuboticai vasutigazgatóság felülépitményanyagok szállitására.

*

Élelmiszer és abrak: November 25. A kragujeváci hadosztályparancsnokság 300.000 kgr. buzára. December 2. és 3. A kovini kórházigazgatóság különféle élelmiszerekre, érték nincs megadva. December 7. és 8. A sremska-mitrovicai kórházigazgatóság hus- és kenyér szállitására. November 25. A királyi gárda részére káposzta, burgonya és konzerv paradicsom szállitására. November 27. A nisi fogház részére hus szállitására.

Fa, szén, koksz. November 26. A vrhovcei erdőigazgatóság nagy mennyiségü tüzifát ad el. November 23. A skopljei postaigazgatóság 4000 darab távirópóznát vesz. November 24. A beogradi államvasutigazgatóság 1200 tonna kokszra.

A noviszadi textilnagykereskedelem válsága. Noviszadról jelentik: A noviszadi textilnagykereskedelem hónapok óta nagy válsággal küzd. Eddig is már három textilnagykereskedő cég határozta el a felszámolást. A Neumann és társa cég áprilisban megszünik. A cég raktárának likvidálását már megkezdette. A cég helyiségeit a Beogradi Textilipar r.-t. veszi át, amely megszüntetett szentai fiókja helyett Noviszadon létesiti meg központját és ennek igazgatójául a megszünő Neumann és társa cég egyik főnökét Neumann Mátyást szerződtette. Hasonlóképen likvidál az Alevaj és Virág textilnagykereskedelmi cég is, amely már fel is mondta helyiségeit. A Berger Manó-cég már megszüntette textilnagykereskedését és áttért a békebeli textilrészletüzletre.

Uj konzervgyár alakult Vel.-Kikindán. Kalla A. halkonzerv nagyipari cég Schmiedebergben (Csehszlovákia) Frankl Jakab vel.-kikindai és a Romániában már évek óta fennálló Kalla Arnold, Schulz & Comp. temesvári céggel érdekközösségben Vel.-Kikindán Jugoszlávia részére testvérvállalatot létesitett. Az uj alapitás hivatva van finom konzervekben, ugymint ostseeheringekben, rollmopsokban, remouládokban és egyéb halspecialitásokban, nevezetesen füstölt finom halakban, valamint commersárukban, orosz szardiniákban, marinirozott heringekben Jugoszlávia szükségletét fedezni, minthogy ezeket a gyártmányokat eddig nagyrészben külföldről kellett importálni. Mint szakkörökben ismeretes, a Kalla cég a legnagyobb halkonzervgyár a kontinensen, mely több mint 2000 munkást foglalkoztat kiterjedt gyáraiban. Az ujonnan alapitott vállalat Vel.-Kikinda város gazdasági fejlődésének előnyére szolgál, minthogy a gyárban 200 munkás az év legszükösebb szakában, télen át, kenyérkeresethez jut. A gyár már november közepe táján piacra bocsájtja kész termékeit.

Szentán megszünt a sertésvész. Szentáról jelentik: A járási állatorvos jelentése szerint Szentán teljesen megszünt a sertésvész, ugyhogy a külföldi szállitást is engedélyezte a hatóság. A novibecsei járásban ellenben a hivatalos lóvizsgálat nagyarányu takonykórt állapitott meg Beodrán, Tordán, Melencén, Dragutinovón. A hatóságok minden intézkedést megtettek a járvány megakadályozására.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai

1925. november 21.

Budapest deviza 1262—1266, valuta 1256—1270.

Berlin deviza 743.5—745.5 milliárd márka, valuta 738—742 milliárd márka.

London deviza 274.

Newyork devza 177.5

—

Zürich, nov. 21. *Zárlat:* **Beograd** 9.175, Páris 2040, London 251.35, Newyork 518.75, Brüsszel 2360, Milanó 2075, Amszterdam 208.65, Berlin 123.50, Bécs 73.125, Szófia 3.775, Prága 15.375, Varsó 75.50, Budapest 72.70, Bukarest 2.35.

Minden arctisztátalanságot: tehát szeplőt, kiütést, mitesszert, vörös foltot stb. szakszerüen eltávolitja a valódi

Visagine Adelina Patti

az egyetlen tökéletes és ártalmatlan arcápoló, amely az arcnak hosszu időre fiatalos és friss külsőt biztosit. Naponta számos köszönőlevél. Kapható minden gyógyszertárban, illatszertárban és drogériában. Üvegje 30 dinár. Jugoszláviai főleraka: Zagreb, Gajeva ul. 8. 9565

ÉRTESITÉS

Értesitem a n. é. közönséget, hogy

FÉRFISZABÓ ÜZLETEMET

Zrinjski trg 9. szám alá helyeztem át

A n. é. közönség szives pártfogását kérem

MIRNICS BÉLA
férfiszabó

9897

Legjobb az idén

az uj Moravetz Album

Kapható minden jobb könyvkereskedésben.

HÁZHELYEK

ELADÓK. — Érdeklődni lehet dr. Matijević közjegyzőnél. 9590

DRÓTKOTELEKET

szigetelt és csupasz rézhuzalokat,

izzólámpasinórokat, antennadrótokat, ólomkábeleket elsőrendü minőségben, jutányos áron szállit a Novoszadi Kábelgyár (Radnička ul. 2.)

Telefon 121. 4433

MEGJELENT!

HALBROHR MÓR földbirtokos, törvényszéki gazdasági szakértő könyve

az agrárreformról

A közismert nemzetgazdász érdekes könyvét senki nem nélkülözheti. Minden embernek tudnia kell, hogy ezen könyvecske eszméje ha megvalósul, a társadalom minden osztályának nyugodt életet biztosit.

ÁRA 5 DINÁR

KAPHATÓ:

a Bácsmegyei Napló minden árusitójánál és az összes trafikokban

10035

Az

ideális hajápolószer

a 20 év óta bevált „Chapoon a fekete fej el". Többszörösen kipróbált összetételek, könnyü oldhatósága, a kellemes puha hab alaposan megtisztitják a fejbőrt és igy az mindig tiszta is marad. A haj chapoon mosás után hullámos és illatos lesz és könnyen fésülhető. A vásárlásnál ügyeljünk az itt látható ismert „Fekete fej" védjegyre. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban. Készíti Hans Schwarzkopf, Berlin-Dahlem

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

Az elökelö és müvelt világ csak és kizárólag

Eau de Cologne Original Farina Gegenüber

ggártmányt használ

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

KAPHATÓ EREDETI GYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELŐBB ÜZLETBEN

NYILTTÉR.

ĐORĐE Đ. BOBRIK KR. SUDSKI IZVRŠITELJ U SUBOTICI.

Izvrš. br. 559/1925.

Dražbena objava

Potpisani sudski izvršitelj na osnovu §-a 102. zak. čl LX. od 1881. objavljuje, da će one pokretnine, koje su usled odluke broj 91/1925. subotičkog kr. sreskog suda u korist ovrhovoditelja udv. Franje Vaš-a zastupan po advokatu Dr. Antun Vaš-a protiv ovršenika, radi namirenja 6000 Din. glavnice i spp popisane i na 15.350 din. procenjene i zaplenjene, poimence pokućanstvo, konji, kola i t. d. na temelju odluke broj Gn. 8734/1925. subotičkog kr. sreskog suda na javnoj dražbi prodati.

Dražba će se održati dne 23. nov mbra 1925 po podne 4 sati u Subotici na Djurdinskim salašima broj 28

Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti kupljenu stvar po §-u 107. i 108. zak čl. LX. od 1881.

Subotica, dne 8. novembra 1925. god.

Djordje Dj. Bobrik
kr. sudski izvršitelj.

DRAŽBENA OGLAS

Kurator stečajne mase Aleksandra Grinvalda, ovim obznanjuje, da će se početi javna dražba 20-og novembra u radnji Aleksandra Grinvalda. Prodavaće se u stečajnom inventaru nabrojana manufakturna roba i to ženskih štofova, marama, flanera, čaršava za kreveta, vuneni marama, konovasa, somota, perheta, zefira, platna, krep platna, batista, cica, koja je procenbena vrednost 89.244 din. Reflektanti mogu pregledati stečajni inventar, svake nedeljne pijace od 11 do 12 sati. Dražba će se trajati po prilici jednu nedelju dana

Dr. Oskar Holo
advokat, kao kurator stečajne mase.
Aleksandra Grinvalda, Ada.

Árverési hirdetmény

Alulirott, mint vagyonbukott Grünwald Sándor volt adai lakos csödtömeggondnoka közhirré teszi, hogy a leltározott rőfös-áruk árverésen való eladása folyó hó 20-án kezdődik délelőtt 9 órakor vagyonbukott üzlethelyiségében. Árverés alá kerülnek különböző rőfös áruk és pedig; női szövetek, kendők, flanelok, ágyteritők, gyapjukendők, kanavászok, bársony áruk, parhet, zefir, vásznak, krepvásznak, batiszt és hasonnemü áruk. Az áruk becsértéke, 89.244 din. Az árverésen mindenki részt vehet, az áruk a legtöbbet igérőnek fognak eladatni. A leltár megtekinthető minden kedden és pénteken délelőtt 11 és 12 óra között.

Dr. Holló Oszkár
mint a vb. Grünwald Sándor
csődtömeggondnoka

10043

Senat kr. i sl. Grada Subotice
Broj: 23255/1925. sen.

Oglas

Gradski Senat ovime raspisuje ofertalnu licitaciju za popravku oštećenog, crkvenog, stropnog svoda crkve sv. Djurdja u Subotici.

Popisno biljegovane ponude valja podneti gr. senatu najkašnje do 27 novembra 1925. godine, pre podne 10 sati.

Dalnje upute i formulari za ponudu mogu se dobiti u gr. inžinjerskom uredu dnevno pre podne 9—11 sati.

Subotica, 21. novembra 1925. god

Gradski Senat.

10047

Oglas

Po ovlašćenju mog klienta Kalora Beinhauera prodaću jedan konj putem javne dražbe na štetu Fridriha Medera noviverbaskog stanovnika. Dražbe će održati 32. novembra o. g. u 10 sati u Subotici, Cara Dušana ul. 2.

Dr. Franjo Hirth
adv kat

9987

Értesitem a helybeli és vidéki nagyrabecsült megrendelőimet, hogy üzletemet

Zrinjski trg 2.

a zsidó templom mellé helyeztem át.

Róka ortopäd és műcipész

9561

SZÜCS, SZŐRME-

ÁRUHÁZ

NETTEL és FARKAS

Kr. Petra 27. NOVISAD Telefon 187.

Központ: WIEN

a legnagyobb választék kész női- és férfi szőrmekabát, valamint nyers szőrmeáruban, a legolcsóbbtól a legfinomabbig.

NAGYBAN KICSINYBEN

9432

„NADA“ Kiházasitó Egyesület f. hó 22-én d. u. 3 órakor tartja alakuló közgyülését a Lifka mozi udvarában levő kioszkban. 9201

Famegmunkáló telepünk likvidálása folytán olcsón eladó és egyenkint is megkapható

1 50 HP Lanz-féle tulhevitővel felszerelt félstabil gőzgép
1 egyenáramu 115 voltos 16 KW. AEG tipusu dynamo gyári csomagolásban
1 egyenáramu 120 voltos 7 KW dinamo
1 egyenáramu 110 voltos 6.50 HP Ganz-féle villanymotor
1 felszerelt kapcsoló tábla és vezetékek
1 650 m/m Vollgatter 95 m. sinnel és befogó kocsikkal
1 szalagfürész 800 m/m
1 szalagfürész 750 m/m
1 „KS“ körfürész 500 m/m felnyitható vasasztallal
1 egyengitő gyalugép 510 m/m
1 vastagoló gyalugép 700 m/m
1 marógép 50 m/m tengellyel
1 marógép 60 m/m tengellyel, csapolóval kombinálva
1 hosszlyukfurógép
1 automatikus gyalukésélesitőgép
1 gatterfürész köszörügép
1 tüzifa körfürész 600 m/m
1 modernül berendezett lakatosmühely vaseszter-gapaddal, furógéppel és különféle szerszámmal

Minden csak kevéssé használt, a legjobb állapotban

Továbbá uj és használt gépszijak, transzmissziovorgelegekerekekkel és kupplungokkal, fagyalupadok, furnirprések, enyvező-szoritócsavarok és mindenféle asztalosszerszám

Megtekinthetők és az árak megtudhatók a

„VERA“ Faipari Részvénytársaság
felsz a. Kovin (Bánát SHS)

9956

AKÁC és TÖLGY KOMLÓRUD
AKÁC és KÖRIS BOGNÁRFA
AKÁC SZŐLŐKARÓ
minden mennyiségben,
utányos árban szállit prompt
KISS PÁL és Tsa cég, SOMBOR
Telefon 233. — Sürgönycim: KISSKOMP.

10072

Tapasztalt, idősebb

textilszakmabeli segéd

keresteti, ügyes eladó, ki szerb-horvátul, németül és magyarul tökéletesen beszél, lehetőleg üves bizonyitványokkal. Ajánlatok referenciákkal a következő címre küldendők:

Adolf Adler Osijek I., Pejačević ul. 4.

10111

Raktáron levő bársony
és
párisi modellkalapok
árait 25%-al leszállitottam. 10081
Filzkalap minden szinben 80 dinár.
HEUDUSKA MARISKA
NŐIKALAP ÜZLET SUBOTICA

Kedvező vétel! Betegség miatt eladó évek óta fen álló
hidegvizgyógyintézet

(Kneipp-eljárás) Kamenicon, Szlavóniában, épületekkel, viztaltalyai, hozzátartozó 5 hold szántóval és kerttel. Gyönyörü fekvés. Alkalmas gyárnak, szállodának, penziónak. Közelebbi felvilágositással szolgál Reith nyug. plébános Osijek, Anin ul. 12. 10066

Biztositási kötvénytulajdonosok!

Valamennyi biztositási kötvénytulajdonosnak, akik valamely magyar, osztrák és német biztositó-társulatnál biztositást kötöttek, valamint azoknak, akik a Guardian (Newyork) és Star (London) biztositásságnál biztositották magukat, alkalom adódik, hogy biztositásukat rendbehozzák. — Az érdekeltek forduljanak

Herpich András Novisad, Save Vukovićeva ul. 20
biztositási főellenőrhöz. A kötvényeket hozzák magukkal 10068

Megnyilt a „MILA“ parfümeria

Hogy *mindenki* megismerje a **„MILA“** arckrém jótékony hatását

november 25-ig

mindenkinek egy tubus „MILA“ arckrémet adunk ingyen, amely az arc üdeségét, finomságát megőrzi és ápolja, valamint borotválkozás után a legjobb dezinficiáló szer.
Mindenkinek érdeke, hogy a „MILA“ krémet megismerje.

Vilsonova ulica 16. — Fazekas ház.

9976

Szeplők, májfoltok, pörsenések, arcbőrhámlás és minden egyéb arcbőrtisztátlanság ellen ezidőszerint a legjobban bevált szer a

CREME DARUVARY

megőrzi az arcbőr lágyságát, rugalmasságát és üdeségét. Kapható a készitőnél

BLUM GYÓGYSZERTÁR, SUBOTICA

VISZONTELADÓK:

Stara-Moravica: Kapornyai Illés. **Horgoš:** Pintér József. **Vel.-Kikinda:** Danič István. **St.-Kanjiža:** özv. Strauss Mihályné. **Temerin:** Péter Mátyás. **Petrovac:** Kisgeczi János. **Ilok:** Óvári Péter. **Pašićevo:** Roginer István. **Žabalj:** Jankovič Veselin. **Kovin:** Mita Lenda. **Bajmok:** Braun György. **Martonoš:** Abramović Svetozar. **Beli Monastir:** Ignjatović Stojan. **N.-Kanjiža:** Brojičin Mirko. **Alibunar:** Stein Emmanuel. **Štanišić:** Kass Rudolf. **Jaša Tomić:** Kahnan drogeria.

9993

Értesitem a n. é. közönséget, hogy

géplakatos műhelyemet

saját házamba, Save Tekelije ulica 21. sz. alá helyeztem át.

Szives pártfogást kér,

Wachtler Mihály, lakatos

9841

LEGUJABB TYPUSU FORD-AUTÓK! FORDSON—NYERSOLAJ—TRAKTOROK

ALKATRÉSZEK! Nagyban és kicsinyben kedvező feltételek mellett kaphatók! **MICHELIN PNEUK!**

TELEFON 32. **LÖBL SAMUEL ÉS FIA, BÁCSKA PALÁNKA** TELEFON 32.

Maclura és Gleditchia
(Krisztustövis)
2 éves gyökeres 4000 drb á 50 para; gyökeres 1 éves zöld szőlővessző (stupfer) á 2 dinár
eladó.
STEVAN DOŽA
Bačko-Gradište
10085

Olcsó gyapju fonál festés
Szudirevits Albert
ruhafestőnél
Skotus Viator ul. 34.
Ügyeljen a cimre!
9516

Egy liter bor 10 dinár
Ha olcsón és jól AKAR ÉTKEZNI abonálja magát
Franjo Fillinger-nél
Zrinjski trg 9.
(István u. sarok.)
9980

Hengerfurásokat
vállal bárhol helyszinen a legmodernebb és legprecizebb hengerfurógépekkel
Krausz Gyula
vas- és fémöntődéje V.-Bečkerek Gundulićeva ul. 7. Telefon 329.
5778

ELADÓ
házhelyek az uj Sand pálya közvetlen közelében. Érdeklődni lehet.
ENGLER MÁTYÁSNÁL
VIII. Paja Dobanovačka ul. 7.
(Corda Bódog u.)
413

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimmel kétszeres számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Alma különféle fajokban nagyban és kicsinyben eladó. Felvilágositást ad szivességből a »Slavija« szállitási vállalat Subotica, városi bérpalota. 9940

Vendéglő állomással szemben, hálószobákkal olcsón eladó. Mészáros András, Staribecsej. 9922

FIFI KÖLNI VIZ
Készíti PINTÉR gyógytár

Moziberendezés legjobb állapotban olcsón eladó. Bővebbet: Teltsch Gáspárnál, Somborban. 9823

Eladó 30 HP Hofherr gyári magánjáró motor, 6-os Umráth 7 légkörös lokomobil, külön cséplők. Vadócz Károlynál B.-Topola. 9688

Ingyen egy divatos sapka minden vásárlónak, ki ruhaszükségletét Földes Samu ruhaüzletében szerzi be. Jelenleg a Jugoslavenska Banka épületében, a főtéren. Az összes raktáron levő árukat: bőrkabátokat (Din. 975), szőrmegalléros és béléses télikabátokat, elegáns raglánokat (Din. 750), gyermekkabátokat, divatos nőikabátokat (Din. 700) és leányköpenyeket *20% árengedmény mellett* árusitom ki, üzletáthelyezés miatt. Hivatkozzon az ujsághirdetésre. 5984

KÜLÖNFÉLE

45 év óta fennálló füszerüzlet Bajmokon lakással együtt kiadó. Özv. Pfeiffer Pálné, Bajmok. 9986

Központban elegánsan butorozott 4 szobás modern lakás butorozva eladó. — Érdeklődők adják cimüket »Lakás« jeligére kiadóba.

Szoba-konyha, az utóbbi előszobának is használható, villanyvilágitással, 400 dinárért kiadó. Veliczki fakereskedőnél Palics. — Megtekinthető d. u. 1—4 óra között. 10024

Butorozott szoba kiadó. Sudarevićeva ul. 14.

Raktárhelyiség padlós és száraz, vasajtókkal, nagy befogadó-térrel 1926 év február 1-től kiadó. Érdeklődni lehet a Zrinjski trg 24-ik számu házban a háztulajdonosnál. 9821

Damburirozás, zsinórhimzés, lacet felvarrás stb. guvrirozás, gombbehuzás, selyemfestés, batikolás. Ajda kézimunkaüzletben. Ceirkepiac, kisköz. 9632

Disznóvágást, husfüstölést elvállal Horváth Imre hentes. VI., Madjarska ul. 19. 9858

Patkánin patkányirtószer doboza 15 dinár, kapható minden gyógyszertárban és drogériában, továbbá a Torontáli Agrárbanknál Veliki-Bečkereken. 9313

Szuboticai Centralna Banka zálogosztálva Aleksandrova ulica 4. Állandóan folyósit kölcsönöket ékszerekre és mindenféle árukra. 8920

Különbejáratu butorozott szoba kiadó. I., Vlaška ulica 5. 10060

Utlevelek vizumozását, kérvények megirását és szerb-magyar forditásokat elvállal Malusev iroda, Subotica (Városliget.) 10067

Gyárhelyiség 3 szobás lakással 1926 február 1-re kiadó. Jugovićeva (Erdő) ulica 7. 10071

Szemölcsök, alkalmatlan hajszálak végleges eltávolitása villannyal garancia mellett. Bőrhámlasztó kurák és arcvasalás. Előryös bérletrendszer. Csakis Mittler kozmetika. 10022

Beltéren különbejárattal butorozott szoba kiadó. I., Trenkova ul. 9. 10044

Hauser növérek női divatteremben olcsó árakon készülnek elegáns francia toilettek és jelmezek. Ugyanitt *Hnisz István* angol nőiszabó elsőrendü munkáit leszállitott árakon ajánlja. 10098

Cipészek Szaklapja megjelenik havonta kétszer divatcipő és szabóminta melléklettel. Előfizetés félévre 50 dinár. Mutatványszám 10 dinár. Megrendelhető: Berger Sándornál, Staramoravicán. 10016

Telies ellátást keresek Subotican három iskolás fiam részére, lehetőleg szerb családnál. Hermetz András, Maliidjoš. 10078

Szőrmefestő műhely. Értesitem a n. é. közönséget, hogy szőrmefestő műhelyt nyitottam és minden e szakmába vágó munkát garancia mellett vállalok. Orčić Béla, II., Dalmatinska ul. 61. 10023

Jóforgalmu vendéglő kaucióképes főpincérnek elszámolásra azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 10095

Nyilas és Csajkás
órás, ékszerész és vésnök
Subotica, Strossmajerova ul. 7. Huspiac
Aranyat, ezüstöt és drágakőveket veszünk és eladunk.
3851

ÉKSZEREK
ARANYLANCOK, ÓRÁK
REPOVICS-nál
Aleksandrova ul. 15. Ruff mellett
Ékszerfoglalások megvárhatók.

Nem kell uj télikabát,
ha a régit átfesteti vagy áttisztittatja
Szudárevics Albert
ruhafestőnél
Skotus Viator ul. 34.
Főposta során.
Olcsó árak!
Figyeljen a cimre!
310

FRISS KAVIAR
PRÁGAI SONKA
EMMENTHALER
ROQUEFORT
Sugár Manónál
kapható Subotica
7590

Supr.
FARKAS ANDRÁS
KÁRPITOS - DISZITŐ
tapétázási vállalat
SUBOTICA
Cara Dušana ulica 5. szám
Vas Ádám mellett
Tanonc felvételik.
8204

Graham kenyér
naponta friss
karlsbadi kétszersült
kapható 8216
MAYER ALFRED
villanyerőre berendezett üzemében
Subotica, Kakas iskola mellett

JEGYGYÜRŰK
ÉKSZEREK
DISZTÁRGYAK
Arany- és ezüst zsebórák
A ZSIVOT Kih zasitó Egyesület tagjainak
saját árban
SOK LAJOS
ékszerész Subotica
Rudićeva ulica
9382

„GESA"
pörköltkávé
3 nemes kávéfajból.
Pörkölés naponta
d. u. 3 órakor.
KÖRÖSI GÉZA cégnél
Subotica, Rudić u.
9355

BÜKKHASÁB
házhoz szállitva 100 kg 36·— din., apritva 100 kg 42·— din. bécsi diókoksz 100 kg 100·— din. I-a *ritányi kovácsszén* a legolcsóbb napi áron, kerítéshez tölgyfaoszlop minden nagyságban olcsón kapható. — Mindennemü fuvarozást olcsón vállal.
RADOMIR PALJIĆ, SUBOTICA
Telefon 839. Tehervpályaudvar. Telefon 839.
10077

„VESNA" HAJÓZÁSI RESZVÉNYTÁRSASÁG
SUŠAK
3030

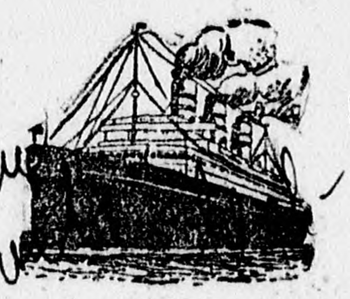

Rendszeres személy és áruforgalom
DEL-AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA
Első szerb hajózási vállalat, melynek hajói hazai kikötőből indulnak. — Bővebb felvilágositással szolgál:
ALDAN SZVETISZLAV váltó üzlete **VELIKA-KIKINDA.**

Uj modern temetkezési vállalat
Müvészi kivitelü fa- és érckoporsók, állandóan raktáron. — Legolcsóbb árak. — **A n. é. közönség** szives pártfogását kéri **ARADSZKI RADÓ** és **FEKETE DÉNES** Pašićeva ulica 12.
9904

Egy keveset használt, jó állapotban levő
Ford-autó eladó
Ugyanott más autók is eladók
Fellegi József és Társa Novisad, Futoški put 75
10014

BUTOR
Hálószoba, ebédlő és irodaberendezést **elad**, amig a készlet tart **saját áron alul**, a gyár alakitása miatt, nagyban és kicsinyben, a legegyszerübb, a legfinomabb, elsőrendü kivitelben
ATLAS D. D. Butor- és faárugyár, NOVISAD
FIZETÉSI MEGKÖNNYITÉS

„LA MODE"
Kalapszalón
Pašićeva ul. 5. I. em.

Olcsó és izléses modell-kalapok
legujabb divatszerint 150 dinártól kezdve kaphatók.
9380

CERTUS HIDEGENYVIPAR
Berlin-Hamburg-Drezda
Vajdasági vezérképviselője:
PRANDELL RUDOLF ÉS FIA
Veliki-Bečkerek, Aleksandrova (Fő) ucca

Certus hideg enyvpor **a jelenkor legjobb enyve**, minden tekintetben felülmulja a táblaenyvet.
Certus **kötőereje a legnagyobb és abszolut vizálló.**
Certus nem szárad idő előtt, hogy felületeket csak ezzel lehet jól enyvezni.
Certus hideg vízben oldható, a fát sem kell enyvezéshez melegíteni. **Fűtőanyagot takarit meg.**
Certus *minden kulturállamban* **kiszoritja a táblaenyvet**, mert előnyeit a modern ipar felismerte.
Certus asztalos-, esztergályos-, butorüzemekben, vagongyárakban nélkülözhetetlen.
Certus az egyetlen enyv, melyet repülőgépek, folyami és tengeri hajók épitésénél használnak.
Certus mint erős és vizálló enyv **a legjobb minden épület és butorasztalos enyvezésnél is.**
Certus használata a leggazdaságosabb, — **1 kg porból 3 kg enyvmassza!** Fűtőanyag nem kell.

Saját érdekében próbálja meg és mindig CERTUS-t fog használni.
8530

Füzőkülönlegességek
toilett füzők elsőrendü drillből már 250 dinártól, a legkényesebb igényeket is kielégitő selyem füzők legszebb kivitelben 400 dinártól kezdve
DIMITRIJEVICS JULISKA FÜZŐTERME SUBOTICA
Skotus Viator ul. 10
412

DEUTSCH PÁL és TÁRSA
VILLAMOSSÁGI ÉS MÜSZAKI VÁLLALAT
SUBOTICA, SOKOLSKA ULICA 3.

Készit villamos világitási és erőátviteli berendezéseket jutányos áron, saját vagy megadott tervek alapján.
Kérjen ajánlatot. — Irógép és varrógépek javitása külön szakképzett munkaerőkkel.
6065

125 HP GŐZGÉP
kazánnal vagy anélkül eladó. Üzemben megtekinthető és azonnal átvehető. Vételára kazánnal együtt **250.000 dinár.** — Ugyanott egy 110 voltos alig használt **GANZ-DINAMO** kapcsolótáblával együtt szintén eladó. Megkeresések „Alkalmi vétel" jeligére a kiadóba kéretnek. 9695

AUTÓJAVITÓ-MÜHELY
BÉRBEADÓ VAGY ELADÓ
az összes speciális szerszámokkal, villamosáramra berendezve, valamint autogarage 10 autó részére, lakással, irodával és telefonnal. Átvehető azonnal. A műhely és a telep Novisadon, villamos megálló mellett, a vasutállomástól mintegy 2 percnyire, a főutvonalon fekszik. Ugyanott egy teherautó, 3½ tonnás, majdnem teljesen uj, „Perl" márka, eladó.
Érdeklődni lehet
Schmolka hirdetőirodában Novisad, Futoški put 2.
9885

KORZÓ MOZI

Hétfő—szerda

SILVER KING

Egy merész urlovas és egy fenomenális versenyparipa története 6 felvonásban

Főszereplő:

FRED TOMSON

Előadások kezdete 4, 6 és fél 9, vasárnap 3, 5, 7, és 9 órakor

LIFKA MOZI

Hétfő—vasárnap

SZINES FILM

Egész héten naponta fél 4, 6 és fél 9 órakor

TIZPARANCSOLAT

Ének- és zenekisérettel

Mindkét rész egyszerre

Kedvezményes jegy érvénytelen!

HÁZASSÁG

Házasságokat előkelő, egyszerű, vagyonos körökben diszkréten közvetiti *Faragó Jenő* irodája, Budapest, Népszínházutca tizenhat. Cégjelzéstelen levelezés. Fölvilágositás díjtalan. — Személyes megbizatás esetén előleges költség nincs! 9365

Árvaságomba, elhagyatottságomban sokáig gondoltam, hogy szabad-e egy határozottan uricsalád árvájának ez uton férjhezmennem. Sajátmagamnak a válasszal adósa vagyok. Beérkezendő válaszokból próbálom megtudni, hogy tényleg jelentkezik-e ez uton oly kimondott uriember, ki nősülésénél megtudja jövendőbelije lelkületét becsülni. Nem szivesen árulom el, hogy földbirtok vagyonomon kivül készpénzem van, mert nem akarom, hogy valaki a vagyonomért vegyen nőül, hanem azt szeretném, ha *huszonnégyéves*, finom lelkületemért, gyengédségemért lenne szerető uraeskám. Keresztény uriember levelét küldje »Farsangi lakodalom« jeligére kiadóhivatalba. (Kaland, névnélküli kandallóba kerül.) 9367

Téli hosszu estéin sokat gondolkodom, hogy vajjon találok-e magamhoz illő élettársat?... *Közömbösen érint, hogy jövendőbelimnek* lesz-e vagyona, mert házasságomat nem pénzgyarapitásnak, hanem boldogságom megalapozásának tekintem. Kiszeretném fürkészni jövendőbelim lelkületét. Vagyonom, jövedelmem nyugodt megélhetést biztosit. Harmincegyéves, keresztény, földbirtokos vagyok. Doktor juris. Vagyonom ötszázhusz hold. Napjaimat munkában töltöm, társaságom nincs. Talán ezuton is megkapom, kit a sors nekem rendelt. Teljes cimü levelet »Ujévre esküvő« jeligére kiadóhivatalba. — (Névtelenre nem válaszolok.) 9366

Házasulandó urak, hölgyek megbizását elfogadom. — Diszkrét elintézés. Előjegyzésbe: urilányok, hivatalnoknők, özvegy hölgyek, nagybirtokos, bankigazgató, gyáros, gyógyszerész, orvos, ügyvéd, önálló iparos, hivatalnok. Cim: »Doktorné« Subotica, Agina 11. 10100

LEVELEZÉS

Somborba mostanában sajnos nem mehetek. Életbevágó ügyről irjon levélben. K. 10087

Reflektor. Ha nem akarja, hogy nagyon haragudjak, értesitsen azonnal! 10052

Reflektor. Kimondhatatlan az örömöm csodálatos ügyességünkön. Minden találkozásunk post. rest. leleplezve, csak még nem ért a robbanó ponthoz. Nehogy tévedés legyen ez egyszer a kezdő betü nem a napot jelzi csókolós szeretettel. 10051

A n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy **Suboticán, Zrinjski trg 19.** szám alatt 9960 **perzsaszőnyeg, kézimunka és fehérnemü üzlet t nyitottunk.** Elvállalunk perzsaszőnyegek készitését és szakszerü javitását, — mennyasszonyi kelengyék varrását és himzését, párnák és lámpák montirozását és festését a legmodernebb kivitelben, a legszolidabb árak mellett. Szives támogatást kérnek

Thurzó Nővérek

FOGLALKOZÁS

Fehérnemü készités kézimunkával vagy géphimzéssel, filée, tire-file, toledo, aplikálás és egyéb kézimunkák Aida kézimunka üzletében. Csirkepiac.

Fogtechnikus, önálló, azonnali belépésre állást keres. Cim a kiadóban.

Azonnali belépésre szakképzett fiatal könyv- és papirkereskedősegédet keresek. Knjižarnica i papirnica A. Mamužić, Subotica. 9963

Ügyes szakácsnő, ki a főzésben teljesen jártas, azonnal felvétetik. Aleksandrova 12. I. em.

BANGÓ
100 SZEMINÁRIUM
Budapest, IX. Ráday-utca 14
SIKERESEN KÉSZÍT ELŐ
VIDÉKIEKET IS! 1004

Nős fiatalember szerb, német, magyar nyelvismerettel, eddig gyapju kötöttáru utazó, keres azonnali belépésre fix fizetéssel megfelelő állást nagyobb vállalatnál. Ajánlatokat Antuna Berst Sombor Jevrejska ul. 7. cimre kér. 9974

APRÓHIRDETÉSEK

A apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és nemesó kétszeres számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékiendő.

Sapkamunkára varrólányokat felvesz Facsar sapkaipar Subotica, Cara Dušana ul. 4. 9973

FIFI KÖLNI VIZ
Készíti PINTÉR gyógytár

Német kisasszonyt felveszek 2½ éves fiam mellé. Mikuska István, Sudarević ul. 25. 10082

Ügyes angol, francia varrónő napi 60 dinárért házakhoz ajánlkozik. Bővebbet telefon 826. 10062

Fiatal borbélysegéd azonnali belépésre kerestetik Palić Kosićnál. 10036

Nea-Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA

Hivatalnok azonnali belépésre kerestetik, ki áru osztályozását és szállitását önállóan eszközölni tudia. Személyes jelentkezés e hó 25-ig Vaida Gerőnél, Vilsonova ulica 11.

Egészséges szoptatósdajkát felvesz Dr. Szemző, Vel.-Kikinda. 10076

Fogtechnikus, ki szakmájában perfekt, lkalmazást kaphat. Cim a kiadóban. 10075

Karmester, aki hegedü és tambura tanitását elvállalná, sürgősen kerestetik. Mol völgyi ifjusági szakosztály. 10074

Vasuti vendéglőbe óvadékkal rendelkező szakember üzletvezetőnek kerestetik. Cim a kiadóban. 10050

Intelligentes Fräulein deutsch, serbokroatisch perfekt, m. J.-Zeugnissen sucht Stelle zu Kindern als Erzieherin, in nur besserem Hause. Gefl. Zuschriften unter »Verlässlich«. 10079

Vasalónő, ügyes, fiatal, vidéken vasalóintézetben állást keres. Borzák Boriska, Staribečei, Kumanovska ulica 6. 10086

VÉTEL-ELADÁS

Házak vannak eladók ugy helyben mint vidéken, jólmenő üzletekkel. Bővebbet Malusev iroda, Subotica (Városliget).

Jóforgalmu borbélyüzlet eladó. Cim a kiadóban. 10084

100 darab eredeti olajfestmény

üzletátalakitás miatt beszerzési áron is

eladó

Balog Lina cég
Subotica

Naponta friss olasz virág kapható.

A kiházasitó egyesületek tagjai

10 százalékkal olcsóbban vásárolhatnak mint bárhol és ingyen esküvői fényképet kapnak

ÁDÁM ÉKSZERÉSZNÉL SUBOTICA

Rudić ulica 6. — Sugár füszeres-ház.

0339

Kötött jumper

igazi gyapjuból, minden szinben 3/4 din. Divatos mintákkal 62 din. Tekerő bluz vastag, kék gyapjuból 76 din. Divatos mellény 68 din. Ejtőkötő, szép 150 din. Ujdivatu kötöttkabát 220 din.

Szétküldi: 1461

R. Stermecki nagyáruház
Celje No. 27. Slovenija

Arjegyzéket 100 ábrával küldünk mindenkinek ingyen. Szövet, kamgarn és más rőfösáru-mintákat egy 8 napi megtekintésre. Ha az áru nem megfelelő és nincs végül elvágva, kicserélik vagy a pénzt visszaküldjük. Rendelést 500 dináron felül bérmentve küldünk.

Kereskedőutazókat felveszünk! Kereskedőknek angló árak!

Szántóföld, Pacsér közelében 35 láne, előnyös feltételekkel jutányos áron eladó. Bővebbet Malusev iroda, Subotica (Városliget.)

Szivógázmotoros malom családi okok miatt sürgősen eladó. Üzemben bármikor megtekinthető. Csak személyesen tárgyalok. — Lenhardt Antal malomtulajdonos, Vel.-Kikinda. 10015

Vendéglő vasutálomással szemben, 5 hálószobával, társasviszony megszünése miatt sürgősen, olcsón eladó. Értekezni lehet Mészáros András vendéglősnél, Staribecsei. 10054

Kis F. adásvétel és zálogintézet Subotica, Trumbićeva (Petőfi) ul. 11. Olcsón eladó ruhák, felsőkabátok, nőiingek, vászonkézimunkák, irógép cirilbetüvel, sülyesztővarrógép, különféle illatszerek, kávépótlék, butordarabok, utazóbundák, nagyobb mennyiségü tiszta gyapju férfi- női kabátszövet. 8474

Téliköpeny, fehér-köpeny szőrmével, sötétkék szövetruha, hosszu kabátok, fehér selyemruha, több selyem kazák ali olcsón eladó. Hitri női divatszalon.

Olcsó föld Bánátban 68 hold egy tagban, szállással, folvókuttal, belőle 30 hold prima legelő, állattenyésztésre nagyon alkalmas, családi körülmények miatt eladó. Felvilágositást a tulajdonos, Margita (Banat) vagy Karavukovo állomás főnöke ad. 9924

25—30 HP 15 éves Bufaló gyártmányu jókarban levő gép jutányosan eladó. — Ugyanott egy Hart-Parr 30 HP traktor petróleum és nyerselaj tüzelésre hozzá 10. számu Máv 3 éves cséplő és elevátor eladó. Papp András, Padina (Banat.) 10001

Jóforgalmu pékség felszereléssel eladó, esetleg haszonbérbe kiadó. Cim a kiadóban. 10101

Teliesen jó állapotban levő 1925-ös ballongumis Ford eladó. Cim a kiadóban. 10091

W. H. F. teherautó 40 HP jókarban, jutányosan eladó. Zonda Pál, Vel.-Kikinda. 10046

Rizling, madlein, piros blankamenka szőlővesszőt gyökerest megvételre keresek. Kádár Lajos, Save Tekelije ul. 10096

Családi házak beltéren. Két lánc prima szőlő házzal városszélén olcsón eladók. Butorozott lakások, szobák, műhelvek, raktárak kiadók. Butorok eladása. Langné, Agina 11. 10099

Jóhangu, rövid, keresztheros zongora jutányosan eladó. Szilvásy Ferenc, Vilsonova 36. 10080

Hordók 25—30 literesek használtak de kitünő minőség és azonnal tölthető állapotban nagyobb mennyiségben igen jutányos árban kapható. Frank Sándornál, Vilsonova ulica 22, Subotican. 10059

Ház eladó, cserépzsindelyes, azonnal beköltözhető. VI. Praška ul. 18. 10056

Facipöt (Klumpa) bárhova jutányos áron szállit Moser István Apatin, Bačka. 10034

Jókarban levő kávépörkölő tizenöt kilogramm tartalommal, 1 darab motorbicikli és 400 darab különféle áru zsák, eladó, csak személyes megtekintés után. Fischer i drug Novi-Vrbas. 10039

Szallagfürész 4 HP motorral eladó. Bajai ut 40. 9990

Pódiumos körhinta eladó. Városi mázsával szemben. 10006

Mákdarálót, nagyobbat, megvételre keresek vagy kisebbre cserélek. Konstantinović, füszerüzlet, régi szalmapiac. 9968

Ui zongorák pianinok, csakis elsőrendü világmárkák, a leghosszabb lejáratu részletfizetésre kaphatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Laios hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 2942

Zongorák, pianinók, legmodernebb és legfinomabb kivitelben Prágai zongoratermeiben Vel.-Kikindán kaphatók. E szakmában legrégibb és legolcsóbb beszerzési forrás hazánkban. Részletfizetésre is. 9959

Privát bélyeggyüjtemény eladó. Subotica, Palmotićeva ulica 79, Rothéknál. 8889

Képkeretkülönlegességek
festmények, gobelinek, fényképek szakszerü keretezése

Bachinger Frigyes

Lifka-Mozi
Hungária-épület
Sudarević ul. 34.

1318

A szerkesztésért felelős dr FENYVES FERENC Subotica. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-ndl. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Subotica.

Az 1871-es horvát forradalom

A bécsi és a budapesti miniszternumok 1871-ben nagy idegességgel vették tudomásul azokat a hireket, amelyek a forrongó Horvátországból érkeztek.

A plitvicai tavak vidékén egy csoport »megzavarodott agyu ember«, — mint Bécsben mondták — fellázadt a *sváb császár* ellen, kimondták a horvát függetlenséget, letépték a póstáról a kétfejü sast, az állami pénztárakat fosztogatják és önkénteseket toboroznak, elfogják az osztrák tiszteket és forradalmi proklamációkat osztogatnak a lakosság körében. A csapatok élén lóháton a hadseregparancsnokká kinevezett Rakija és Csuics lovagolnak, a csapatokat pedig tábori batárban követi egy törékeny ember, aki az egész mozgalomnak a szellemi vezére: *Kvaternik Eugen.*

Kvaternik akkor még nem volt egészen negyvenhat esztendős. 1825 október 31-én született Zagrebban. Tanulmányait Zagrebban és Firenzében végezte, Senjben papi iskolát járt és mivel püspöke különös tehetséget fedezett fel benne, ez Budapestre küldte, hogy ott folytassa tanulmányait. Nemsokára azonban bucsut mond a papi hivatásnak és ugyancsak Pesten jogi tanulmányokat folytat 1847-ben. Északmagyarországon egy nemesi családnál nevelősködik, majd vizsgái letétele után jegyzővé nevezik ki a zagrebi hétszemélyes táblához. Rövid hivatalnokoskodás után Brodba kerül és ott ügyvédi irodát nyit.

Kvaternik intellektuel családból származott, apja tanár volt, anyja tanárnő. A népet nem igen ismerte, a papi szeminárium, a történelemtudományok kultiválása nem adtak neki módot arra, hogy a nép igaz vágyait megismerje. *Gaj Ljudevit*nek, az illyr mozgalom szellemi vezérének irásai varázslatosan hatottak Kvaternikre, aki Gaj nemzeti romanticizmusának nem tudott ellentállni.

Már 1848-ban ő vezette Bécsbe azt a *száztagu küldöttséget,* amely a horvát nép követeléseit volt hivatva az akkori kormány vezetőinek átadni és bécsi szolgálatainak elismeréseül választották meg Kvaternikovot a pozsegai és varazsdi nemzeti gárda szervező parancsnokává.

1850-ben azonban már megváltoztak a viszonyok. Bach a horvát néppel szemben más politikát folytatott és a horvát nép is erősen érezte a bécsi politika *germanizáló törekvéseit.* Horvátországban ekkor vezették be az osztrák magánjogot és minden horvát ügyvédet arra köteleztek, hogy *ujra tegye le az ügyvédi vizsgát.* Kvaternik erre kenyér nélkül maradt és az élére állt az egész horvát függetlenségi mozgalomnak. 1860-ban, a horvát alkotmány visszaállitása után két helyen is beválasztották a zagrebi nemzetgyülésbe és *Starcsevics Anteval* egyetemben ők képviselték itt *az intranzigens horvátságot.* Éles agitációs beszédeinek következtében hat hónapi börtönre itélik és büntetésének kitöltése után négy évig eszi még az emigráció keserves kenyerét. 1867-ben amnesztiával tér vissza Zagrebba, csak azért, hogy még nagyobb vehemenciával folytassa agitációját. 1871 elején már lapot indit »Hrvatska« címen, amely a horvátság érdekeiért szenvedélyesen szállott sikra. Az emigráció Kvaternikra nagyon hasznos volt. Megismerkedett a nemzetközi politika útvesztőjével, volt Angliában, Franciaországban, de legkivált Oroszországban és ott akart az elnyomott horvát nép iránt szimpátiát ébreszteni. Sokat kellett ezért harcolnia. Megemliti egy helyütt, hogy milyen roszszul esett neki az, hogy az osztrák csapatokat *szláv* származásu tábornokok komandirozták és hogy Oroszországban mennyi közönnyel kellett megbirkóznia, amig meghallgatták. *Cavoni* és *Napoleon* herceg nem valami nagyon lelkesedtek az önálló Horvátországért. Egyedül talán a szárd párisi követet, *Nigrát* tudta eszméjének megnyerni, *akinek azt mondta Kvaternik, hogy négyszázezer felkelő horváttal egész Európa térképét meg tudná változtatni.* Napoleon hercegnek Kvaternik nem ajánlott fel kevesebbet, *mint a horvát koronát, aki azonban nem vette komolyan ezt az ajánlatot.*

1867-ben ismerkedett meg Kvaternik *Türr* és *Klapka* emigráns magyar tábornokokkal, *Milkowsky* lengyel felkelő vezérrel, akik azonban csak szebbre festették Kvaternik rózsaszinü álmait. 1871-ben Kvaternik már nem tudott várni, *megcsinálta a horvát forradalmat, ami megbuktatta az osztrák Hohenwart kormányt.*

Az akkori horvát forradalom és függetlenség azonban csak negyvennyolc óráig élt. Az osztrák katonaság leverte a mozgalmat s Otok mellett Rakiját a nyeregből lőtték ki, Guics sebesülten menekült, Kvaternik pedig nyak- és haslövéssel maradt a tábori kocsiban. A holttestek az utvonalon porladtak el és máig sem tudja senki sem az 1871 évi horvát népvezérek pontos temetkezési helyét. Még ugyanazon a napon és ugyanazon a helyen még tizenkét felkelőt lőttek agyon, vagy akasztottak fel, vagy ahogy az osztrák katonai kegyetlenség ezt elrendelte.

Igy végződött az 1871-es horvát forradalom!

G. D.

A meiningeniek
(1875—1925)
III.
(Befejező cikk)

A herceg dolgozószobája is elárulta, hogy oly embernek az otthonában vagyunk, aki büszkébb arra, hogy müvész és müértő, mint arra, hogy uralkodhat az »alattvalói« fölött. Egyszerü, de tágas, nagyon magas terem volt ez (most persze sóhivatal vagy egyéb állami tisztség van benne, mint a többi kis rezidenciákban), amelynek berendezése minden fényüzés nélkül való, de egyéni és müvészi izléssel volt ékes. Aki ide betette a lábát, azonnal tisztában lehetett azzal, hogy a lakás tulajdonosa nemcsak szenvedélyes dramaturg, de jeles piktor is. (Talán ez a tehetsége csábitotta át a festett világhoz, a színészethez, s a szinek szeretete a festői csoportozatok rendezéséhez és a történelmi hüségü jelmezek alkalmazásához.) Nagy mappák tele rézmetszetekkel, litográfiákkal, radirungokkal és egyéb reprodukciókkal támaszkodtak a falakhoz s a szoba közepén guggoló óriási asztal fáradtan roskadozott a rája nehezedő könyvek, füzetek és iratok sulya alatt. E terem mindenképpen hasonlatosabbnak látszott egy tudósnak, müvésznek vagy irónak a *studio*-jához, mint egy fejedelemnek a szobájához, — az igaz, hogy a herceg is kilencvenkilenc százalék erejéig volt esztéta és szinházi ember, s csak egy sovánka percent erejéig uralkodó. Nemcsak azért, mert vajmi kevés uralkodni való akadt ama kis államocskában, de azért is, mert Georg herceg ur minden jobban szeretett, mint uralkodni. (Abban az időben különben is elintézett minden idevágó ügyet a német birodalom akkori hatalmas vezére, a *Blut- und Eisenmann:* Bismarck, aki nem sok tennivalót hagyott a kis duodez-fejedelmecskéknek, s talán nem is bánta volna, ha mindannyi, mint a meiningeni herceg, szinházi ügyekkel foglalkozik, s az államiakat neki engedi át.)

A fal egyik részén hatalmas könyvtár huzódott végig s szerteszéjjel mellszobrok és képek tarkitották a muzeális termet. Teller barátom — amint beszélte — egy oly pillanatban, amidőn egyedül tartózkodott ez érdekes helyiségben, megbocsájtható kiváncsiságból elkövette azt az indiszkréciót, hogy betekintett a mappák közé s az azokban elhelyezett vázlatok mindegyikén a herceg kézjegyét (Gg.) találta. A görög, római és ujabb történetből meritett rajztanulmányok egytőlegyig a herceg munkái voltak. (Kaulbach egy izben a Münchenben inkognitó utazó fejedelemnek nagy jövendőt jósolt, ha a festőmüvészetnek szenteli a tehetségét.) A falakat diszitő képek is az ő ecsetjét dicsérték és nem lehetetlen, hogy az asztalokon, a kandallón és egyebütt elhelyezett szobrok is a sokoladlu és talentumos hercegtől származtak. A könyvszekrényekben jobbára oly müvek voltak fölhalmozva, amelyek a dramaturgia kérdéseit tárgyalták s a szinház egyéb problémáival foglalkoztak. Remekirók müvei (főleg szinmüvek) eredetiben és forditásokban, kritikák, kommentárok, szövegkönyvek, *Bühnenbearbeitung*-ok, jelmeztanok és rajzok, stb. Az egyik asztalon heverő iratok szcenáriákat tartalmaztak, amelyeket maga a Fenség készitett a szinház számára, egy másik meg kosztümrajzokkal volt tele, amelyek ugyancsak az ő szorgalmas kezének a munkái, s a szinház szabóinak a dolgát könnyitették meg.

Ebben a teremben tartózkodott jóformán egész nap a kulturherceg, s ha nem éppen tulságos sok kormányzói gondját szegre akasztotta, itt fejtette ki reformeszméit, amelyekkel a jelenetezés s a szinrehozás tudományát gazdagitotta, s amiknek segitségével a szinészei az eddig elért legbevégzettebb összjátékot tudták fölmutatni. Itt fogadta bizonyos órákban a »személyzet«-ét. Itt tárgyalt a szinészekkel, akiket *ad audiendum verbum* akárhányszor a szine elé citált, mert a szenvedelmes reformer nem tartotta elegendőnek a próbákon közölni velük a kivánságait és kifogásait, — négyszemközt is kitanitotta őket, velük együtt mélyedt el szerepüknek a szellemébe s fölolvasta nekik egyik-másik kommentátor cikkét valamelyik folyóiratból. A szabókat és gépészeket is fölhivatta nem egyszer, s barátságosan, mint más fejedelmek a minisztereikkel, beszélte meg velük a szakmakörükbe tartozó kérdéseket. (Mondják, hogy mikor egyszer a főminisztere kihallgatásra jelentkezett nála, azt üzente ki neki a herceg, hogy nem fogadhatja, mert a szinházi szabóval tanácskozik.) Ami pedig a rendezőket illeti, azokkal gyakran órákig folytatott itten széptani csevegéseket; terveket dolgozott ki velük; repertoárkérdésekben döntött, stb. Talán ily társalgás közben merülhetett föl az eredeti eszme, föl szedni a meiningeni szinház egész sátorfáját, vendégségbe menni a nagyobb német városokba, s propagandát csinálni a kor- és jelmezhü szinjátszásnak, uj irányt szabni a jelenetezésnek, olyan elemeket vinni a szinpadra, amelyek azelőtt ott nem szerepeltek (az eleven, játszó tömeget), kiküszöbölni onnan a környezetéből messze kimagasló egyéni müvészetet, amely a teljesitmény harmóniájának a rovására csillog, stb.

Figyelemreméltó, hogy a meiningeni mintaszinházban a rendezők nem voltak egyszersmind aktiv szinészek is, ami a fegyelem szempontjából föltétlenül előnyösebb, mintha ők is versenytársai azoknak a kollégáiknak, akiknek a müködését irányitják, ellenőrzik és birálják. Ezt az egészséges ujitást magáévá tette azóta nem egy szinház, elejét véve igy sok oly kanapéprocesszusnak, amely minden szinházi vállalatnál támad, ha a rendező is ambiciózus szinész s a közönség tapsaira pályázik.

Akik tanácskozni gyültek e hercegi müterembe, sokszor találták itt a herceg leghüségesebb dolgozótársát: a feleségét, Heldburg bárónőt, aki valamikor maga is igen tehetséges drámai szinésznő volt. Amikor még a szinpadon játszott, *Ellen Franz*-nak hivták ezt az érdekes és nagymüveltségü hölgyet, s mikor a herceg maga mellé emelte a trónra, senki se állitotta a pletykás kis országban s a bizonyosan még pletykásabb kis udvarnál, hogy őfensége mezalliánszt csinált, — mindenki ugy fogta föl a herceg e lépését, hogy *müvészházasságot* kötött. Valójában mintaházasság volt ez, s azt beszélték akkoriban, hogy Európában kevés oly boldog házaspár élt és szerette egymást, mint György herceg és a felesége. A szinház női tagjaival a hercegné foglalkozott, ő oktatta ki és vezette be őket szerepüknek a misztériumaiba, s a mód, ahogy ezt tette, becsületére vált volna akármelyik szinésziskolai professzornak.

A hercegi pár elnöklete alatt a jelentékenyebb müvészekkel és a rendezőkkel formális értekezletek folytak itt (megannyi minisztertanácsi ülés), mielőtt valamely nagyobbszabásu darab szinre került. E konferenciákon a herceg a szereposztás és rendezés körüli nézeteit fejtette ki és pedig nem mint autokratikus uralkodó, még csak nem is alkotmányos uralkodó módjára, hanem mint egy vállalat tulajdonosa vagy vezérigazgatója, aki az »üzlet« prosperálása érdekében a főbb osztályvezetőivel vagy rayonfőnökeivel tanácskozik. A *dii minorum gentium*-ot, a másodrendü szinészeket aztán az itt leszögezett elvek alapján a rendezők intsruálták tovább. Természetes, hogyha enynyi tanulás és betanulás, tanitás és kitanitás után egy dráma szinre került, akkor minden »klappolt« s az előadás ugy ment, mint a karikacsapás. Olyan gördülékeny előadásokat, aminőkkel Budapesten kedvsekedtek a közönségnek, azelőtt sose láttunk. A már emlitett shakespeare-i tragédián kivül *Kleist* »Herrmannsschlacht«-ját csodásan stilizálva játszták, — minden jelenetük egy-egy megörökitésre méltó kép volt. A *Vizkereszt* előadása s a *Képzelt Beteg*-é azt bizonyitotta, hogy a vigjátékban is erősek, s mindkettőnek a szcenirozása ötletes munka volt. Sokat lehetett tőlük tanulni. Abban, amiben olyan kiválóan nagyok voltak, még ma se multa föl őket senki, s én félszázad után is ugy gondolok vissza az estéikre, mint Szenteleky Kornél barátom a Hudozsesztveniek geniális alakitásaira: bámulattal és meghatottsággal.

Már emlitettem, hogy statisztákkal Meiningen nem dolgozott, he-

lyesebben: az ő statisztái is játszottak. Itt a népet, katonákat és őröket is *színészek* vagy színészek módjára kiképzett volontérek és napidijasok adták, s e tekintetben akkora volt a müvészi lelkiismeretesség s olyan tökéletes a közérdek előtt teljesen fejethajtó egyéni önzetlenség, hogy az a színész, aki egyik este a legfontosabb szerepek egyikében jeleskedett, másnap a tömeg közé vegyült, a karjaival hadonászott, éljent vagy abcugot kiáltott, s nem panaszkodott a kávéházban, hogy micsoda vacak szerepet kapott... Hogy ily egészséges szellem uralkodott a meiningeni színháznál, az elsősorban a hercegi pár érdeme volt.

De mindezek a tanácskozások és csevegések csak előkészületek, bevezető intézkedések voltak. A próbák próbája.

Az első próba csak az előzetes betanulás s a herceg által kidolgozott tervezet után következett. Szerepnemtudásról persze ily rendszer mellett szó se lehetett. Amikor a regie az első próbát kiirta, már mindenki tudta a szerepét, az intelligensebbje esetleg a partnereiét is. Hát még a következő próbák! Azokon a színész már teljes felkészültséggel jelent meg, s ezeket már csak az összjáték kedvéért tartották meg s mindaddig folytatták, mig az ensemble olyan teljes és tökéletes — a szó igazi értelmében: meiningeni — lett, ahogy az »igazgató ur« becsvágya kivánta.

A nézőtér ilyenkor egészen sötét volt,, mig a szinpadot annyira megvilágitották, mint az előadás estéjén, s a diszletek és egyéb rekvizitumok is mind ugy fölvonultak mintha publikum előtt játszanának. A két rendező a szinpad egyik végén foglal helyet s onnan nézi hadvezéri szemmel a történéseket .Egy gongszerü csengetés, — annak a jeléül, hogy kezdődik a próba. Ünnepies csend, akár egy templomban és nem az a morajló zugás, mint másutt hasonló alkalmakkor. Itt még komolyan veszik a szinjátszást, nem komédiázásnak, ez a hely még igazán egy Tháliának szánt fölszentelt templom volt... Ekkor megszólal a földszintről egy hang, a hercegé. Megkezdi a próbát azzal a müvészi értelemmel, amelyről méltán volt hires ez az előkelő szinigazgató, s amelyért valószinüleg lemosolyogták őt a kisebb-nagyobb trónokon ülő kollégái, akiknek szintén volt udvari szinházuk, — de ők csak este jártak oda szórakozni és tapsolni... Bámulatos, mily ügyes vezetéssel utaltatott itt minden egyes színész szerepe szellemének a megértésére s az őt megillető helyzetbe. Itt *ad oculos* mutatta meg a herceg, mint öltenek esztétikai és dramaturgiai csevegések praktikus alakot és teoretikus fejtegetésekből mint válik praktikus teljesitmény. Az eredmény azért volt oly meglepő s az összjáték oly tökéletes, mert egyetlen jelenetnek a próbája gyakran órákig tartott, — mindaddig, amig annak minden legkisebb részlete alaposan kidolgozva készen nem állott. E hosszas, türelmes és behatő tanulmányozás alatt nemcsak állandóan a szinházban tartózkodott a herceg, de magára vállalta ott a rendezés munkájának legnehezebb részét, ugy hogy más szinházak jól fizetett vezetői sokat tanulhattak tőle. (Tanultak is.) S ez érdeklődésének az értékét csak fokozta, hogy a kioktatásait humoros és szellemes megjegyzésekkel füszerezte.

Ezek után azt hihetné az ember, hogy a herceg fővezérlete mellett a müvészei bábokká vagy dróton mozgatható automatákká törpültek. A világért se! Minden színésznek joga volt »hozzászólni«, véleményt nyilvánitani, megjegyzéseket és ellenvetéseket tenni, s őfensége nem neheztelt, ha a színész, abban a hitben, hogy erőszakot akarnak alkalmazni a tehetsége vagy a szerepfölfogása ellen, az ily elbánással szemben tiltakozni próbált. A herceg nem haragudott a független különvélemény bátor kimondásáért s nem tartotta uralkodói méltóságán alulinak polemizálni a színészeivel. E vitatkozások alkalmával aztán fölülről lefelé és alulról fölfelé nagyjelentőségü dramaturgiai fejtegetések hangzottak el, olyan szabásuak, amelyek helyükön lettek volna a legelőbbkelő ujság tárcarovatában vagy a *Deutsche Rundschau* feudális hasábjain. A Karl August és Goethe weimári dicsőséges korszaka óta *nem volt* Európában több ilyen *Musenhof*, mint a meiningeni. Bizony, aki visszagondol rá, sajnálattal kénytelen emlegetni a *tempi passati*-t és sóhajtva emlékezni a régi jó időkre!

Napi kritikáról természetesen Meiningenben szó se lehetett. Gondoskodott a pótlásáról a herceg a maga leveleiben — mint valamikor a mi Kazinczynk, akinek az episztolái ujságot, folyóiratot és tudós társaságot helyettesitettek a maguk idejében —, melyeket a szinháza tagjaihoz intézett s ahol *per longum et latum* foglalkozott egy-egy szerepükkel s azoknak a megjátszásával. Ez irásos nyilatkozatokon tul is hallatta kritikáját a herceg, — próbák alkalmával a lámpák elé szólitotta az egész társulatot s az elmult estéről közölte a véleményét vele. Volt, akit megdicsért, volt, akit lecsepült, s miután ugy az előadás egészéről, mint annak részletiről elmondta a véleményét, néhány kedélyes szóval, becző tréfával megvigasztalta azokat, akiket az imént kiszidott. E színészek legtöbbje szerette a kritikának ezt a közvetetlenségét, de persze akadtak köztük is olyan halhatatlanságra vágyók, akiknél a hercegi itélet nem pótolhatta a nyilvánosság hozzászólását s a nyomdafesték csábitó varázsát. Volt nem egy, akinek állandóan hiányzott az ujságok Szinház-rovata, s aki nem tudott lemondani arról, hogy az alkotásairól elismerő sorokat olvasson valamelyik tekintélyes lapban. Az ilyeneknek szük volt Macedónia s nem maradtak sokáig Meiningenben, bár később — mikor a színésztruppnak világhire terjedt s a meiningeni színészekről többet beszéltek, mint a leghatalmasabb parlamenti szónokokról — keserüen megbánták, hogy hütlenek lettek a meiningeni idillhez, amelyből ötven esztendő előtt a modern sziniátszásnak uj iskoláia indult hóditó utjára, — oly evolució, amely a hatását (vide: Reinhardt!) még ma is érezteti.

Ami minden más szinházi mozgalomtól megkülönböztette a meiningeniek akcióját, annak teljes idealizmusa és minden üzleti szemponttól ment önzetlen lelkesedése volt. Talán ez tette a hatását olyan intenzivvé és egyetemessé. Mert bármit mondianak rosszat a pesszimisták az emberekről, mégis legnagyobb varázserőt az altruizmus és az önzetlen idealizmus gyakorol rájuk. Ha aztán e nemes motivumok valódi értékeket termelnek, mint ebben az esetben, akkor a diadaluk föltartóztathatatlan. Ma is, ha minuciózus, korrekt és lelkiismeretes szinházi előadást látunk, a meiningeniek jutnak eszünkbe, s köszönetet mondunk nekik, mert nélkülük ez az előadás nem volna ily gondos.

RADICS INTERJUT AD

Kedden délután, amikor Radics elhagyta a királyi palotát az őt körülvevő ujságirók előtt igy sóhajtott föl:

— Hála Istennek, most már minden rendben van...

Az ujságirók természetesen bővebb nyilatkozatokat kivántak, Radics abban a boldog hangulatban, amit minden ujdonsült miniszter érez, mosolyogva invitálta őket:

— Szerdán délben jöjjetek a Páris-ba, ott elmondok mindent.

A Páris-szálloda étterme, amelyet Radics az utóbbi időben gyakran használ arra, hogy ott nyilatkozzék a sajtó számára, a horvát parasztpárti képviselők ebédelő helye. A Páris egyike a régebbi beogradi hoteleknek, akkor is megvolt, amikor Beograd nem szökkent világvárosi fejlődésbe, hanem a kis Szerbiának volt egyszerü kis fővárosa. Azóta Beograd sokkal jobban fejlődött, mint a Páris-szálloda, noha a földszintjére mozi került fényes kivilágitással, ami némi nagyvárosias szint ad neki. Az étterem, ahol Radics nyilatkozni fog, a sáros udvar végében van. Rendes, tiszta, de végtelen egyszerü polgári hely. Két szobából áll. A nagy teremben radikális, demokrata s egyéb politikusok költik el ebédjüket, sőt állitólag étkeznek ott nem politikusok is. A kisebbik szobába most gyülekeznek a Radics-pártiak. A nagy terem — *Vuisics* volt belügyminiszter is itt van, *Miroszavlyevics* novasadi hadseregparancsnok s néhány radikális-párti képviselő társaságában — nem látszik tulságosan sokat törődni a kis terem népével.Képviselők s nem képviselők, zagrebi és környékbeli horvátok gyülnek össze a kis teremben. Csendesen beszélgetnek. *Várják Radicsot.* Nagyobb élénkséget csak az hoz, ha egy-egy ismertebb Radics-párti politikus megjelenik. Azt körülveszik, érdeklődnek nála, hogy mi van, aztán ujra leülnek: várni. Megjelenik dr. *Macsek*, majd *Superina* posta-*miniszter*. Üdvözlik. A horvátok körében nincs nagyobb emóció. Ellenben jön *Kovacsevics* Dragutin, a Radics-párt alelnöke. Az egyszerü paraszti kabát alatt kék bakanadrágot visel, amilyent az osztrák-magyar hadsereg közös katonái viseltek. Kovacsevics Dragutin bácsi biztosan vitézkedett a háboruban s hadiemlék a nadrágja, bakancsa. A horvátok között nagyon népszerü az elnök. Hosszan rázzák a kezét, ő is mindenkinek örül s aztán annak jeléül, hogy otthon érzi magát barátai és párthivei között, leveti a télikabátjával együtt az alsó kabátját is, ugy ül neki az ebédnek otthonosan, kedvesen ingujjban... Megjelenik *Nikics* erdőügyi miniszter is, aki Kovacsevics egyszerüségével szemben a nyugati eleganciát képviseli. Feltünően szép ember, aki mintha divatszalonból vágták volna ki. Ő nem is veti le a kabátját ebédhez.

Mindenki itt van már s egyre fokozódó türelmetlenséggel várják Radicsot. Az uj minisztert délelőtt formális minisztertanácsba hivták s a minisztertanács sokáig tart, ezért ma kivételesen nem pontos Radics.

Végre egy óra felé megjön Radics. Cilinderben, bundában van, nyakán seyem sállal. Kiséri dr. Paszarics Radics-párti képviselő, aki eddig államtitkár volt a közoktatásügyi minisztériumban s ma, hogy a pártelnökét kinevezték miniszterré, távozik ebből az előkelő állásból. Vele van dr. *Krnyevics*, akit itt általában a »Radics-párt csodagyermeké«-nek hivnak. Tényleg nagyon fiatal ember. Nem látszik meg rajta, hogy már éveket töltött Amerikában s ott intézte a Radics-párti propagandát. Ismeretes róla, hogy Radics külügyi államtitkárt szeretne belőle csinálni. A vezér környezetében van a szikár Radics Pavle. Komor, nem olyan jókedvü ,mint a nagybátyja. Ugy látszik, mintha Radics Pavle és dr. Krnyevics azért maradnak olyan szorosan a Vezér körül, hogy vigyázzanak, nehogy a beszélgetés olyan térre terelődjék, ami esetleg kellemetlen volna.

Dr. Krnyevics és az egyik ujságiró közt csakhamar összeütközés is támad, a szavakkal egyik fél sem fukarkodik... Mindez azonban nem zavarja a perc ünnepélyességét...

Rádicsot mintegy negyven-ötven ujságiró követi felfegyverkezve papirral, ceruzával. Az ujságiró kolóniában néhány csinos ujságiró nő is.

Mikor Radics belép, egy-két *zsivió*. Radics, aki alig hogy lát, annyira rövidlátó, átszellemült arccal köszöni meg a parázs ovációt. A fehérkabátos pincérrel is kezet fog, akit személyesen ismer, azzal *összecsókolódzik*. Általában nagyon szivesen hódol annak az oroszos szokásnak, hogy az ismerősök csókkal üdvözlik egymást. Állitólag az első minisztertanácson is csókkal akarta üdvözölni minisztertársait s nagyon meglepődött, hogy ez itt nem szokás...

A Páris kisebb étterme kevés Radics számára s kevés annak a sok ujságirónak, aki első miniszteri megnyilatkozását hallgatni akarja. Kijönnek a nagyterembe, Radics szó nélkül leül a mi asztalunkhoz s már kezd is beszélni. Arra sincs idő, hogy hallgatói kabátjukat, kalapjukat levegyék.

Eleinte halkan beszél Radics, később mind élénkebb és élénkebb lesz a hangja. Széles gesztusokat használ. Mikor arról szól, hogy az iskolát mentesiteni akarja a politikától, hogy távol akarja tartani a tanulókat azoktól az alakulatoktól, melyek hivatlanul állami funkciókat gyakorolnak s amelyek ártanak az állam méltóságának, hangja emelkedetté válik. Ezek az egyesületek direkt az állam ellen nevelik az ifiuságot, — mondotta az uj miniszter. — Ha valaki irredenta törekvéseket folytat, az ellen az államhatalomnak kell eljárni, nem önkéntes alakulatoknak, — mondia Radics s a teremben halk zsivió fogadja szavait.

Az interju kezd hosszu lenni. Bent a kis teremben összegyült Radics-pártiak türelmetlenek már. Mind gyakrabban jön ki egy-egy korifeus s bizony ráncatni kell Radics kabátját, hogy ebédelni hivják az uj minisztert. Elvégre nemcsak igéből él az ember...

Néhány kisebbségi ujságiró hiába vár, hogy a kisebbségi iskolákról is megkérdezze véleményét. Radics már nem akar tovább beszélni. Megy ebédelni...

— p. p. —

MAI HENRIK és FIA
most: szakkönyvkereskedő és könyvkiadó
BUDAPEST, IV, MUZEUM KÖRUT 35c.
Most megjelent **orvosi** könyv jegyzékét szakemberek részére bérmentve megküldi. 9180

El Braziliába!

Élet a genovai Kivándorlók Házában

Genova, 1925 november

Másodpercnyi pontossággal robog be a fiumei gyorsvonat a genovai pályaudvarra. Amint megzökken a vonat, kicsapódnak a kocsik ajtajai és néhány perccel később bábeli zürzavar váltja fel az addigi csendet. A vonat harmadosztályu kocsijai valósággal ontják az ember-tömeget. Hatalmas batyukat cipelő emberek, csecsemőket szorongató asszonyok törnek maguknak utat. Magyar nyelven szólitják, keresik egymást, mindegyik ügyel, hogy el ne maradjon a csoporttól. Első pillanatban észre lehet venni rajtuk, hogy kivándorlók. Megszólitom az egyiket:

— Hová valók maguk?

— Jugoszláviából, — felelik, — némelyikünk Bácskából, némelyikünk Baranyából...

A génovai állomáson hatalmas tábla szolgál számukra utbaigazitásul: *Sala per emigranti.* Kivándorlók váróterme. Ide terelik be a hazájukat elhagyó kivándorlókat. Alig helyezkednek el, megjelenik egy hivatalnok és mindenkit leigazoltat. Ez a vizsgálat azonban nem oly szigoru. Elég, ha felmutatják hajójegyüket, amely már mindegyiknek a zsebében van. A vizsgálat befejezése után a hivatalnok vörös cédulákat oszt ogat szét a kivándorlók között. Belépő jegyek az állomás közelében levő *Királyi Kivándorlási Ház-ba.* Itt jutnak fedél alá a hajó indulásáig.

Kivándorlók menedékhelye

A *Királyi Kivándorlási Ház* a vasutállomástól mintegy negyedórányira fekszik. Hatalmas épület, a kivándorlási társaságok tartják fenn áldozataik részére. Kényelemről persze szó sincs, nem ugy, *mint* a fiumei kivándorlási palotában, amely a legmodernebb berendezéssel dicsekedhetik. Naponta tizenöt lirát kell fizetni személyenként, csupán a hajó indulása előtti napon kapnak ingyenes ellátást a kivándorlók. A kivándorlási ház élén egy pincér áll. Nemcsak arra ügyel, hogy a kivándorlók semmivel se kapjanak nagyobb adagot, *mint* amennyi épp a koplalástól menti meg őket, hanem arra is, hogy idegenek, azaz *nem* kivándorlók be ne juthassanak a négyemeletes palotába. Amikor felkerestem és előadtam kérésem, hogy szeretném megtekinteni a Kivándorlási Ház belső életét, gorombán válaszolta:

— Csak nem gondolja, hogy beeresztem ide, hogy azután azt irjon, amit akar?

Tervem azonban mégis sikerült. Amikor a szigoru főur faképnél hagyott, hozzám lépett a szálló portása és közölte velem, ha délután felkeresem, megmutatja, hogyan néz ki a Kivándorlási Ház belülről.

Látogatás a genovai kivándorlási házban

A kivándorlási ház portása egy jobb cég. Mint kiderült, jó borravaló reményében a szomszédos házból, telefonon a városba csalta főnökét és igy lehetővé tette számomra, hogy a főnök-pincér távolléte alatt meglátogathassam a Kivándorlási ház lakóit.

Az első terem, ahová ebben a házban bejut az ember, az ugynevezett váróterem. Piszkos, sötét, rosszagu szoba, minden ujonnan jelentkezőt itt tartanak esti hét óráig, amikor azután kiosztják valamelyik hálóteremben szalmazsákját. A hálótermek az emeleten sorakoznak egymásután. Harminc-hatvan embert zsufolnak be egy-egy ilyen helyiségbe, amelynek berendezése csupán az egymásmellé helyezett fekvőhelyek és a fekvőhelyek fölé, a falba vert drótszegek, amire lefekvéskor a ruhát lehessen felakasztani. Az első emeleten van az étkezőterem. A menü természetesen makaróni. Délben és este makaróni vagy sajttal, vagy sajt nélkül. Ha csak öt napig kell a kivándorlási ház kosztján élnie a kivándorlónak, könnyü szivvel mond bucsut Európának. És a kivándorlási ügynökök gondoskodnak arról, hogy legalább öt-hat napon keresztül a genuai Kivándorlási Ház vendégszeretetét élvezzék áldozataik.

Havonta ezer-ezerötszáz szerencsétlen fordul meg ebben a négyemeletes palotában, amely valóságos kivándorlási gócpont. A kivándorlókról természetesen könyvet vezetnek a Kivándorlási Házban. A könyv adataiból megállapitható, hogy a kivándorlók hatvan százaléka olasz. Utánuk mennyiségben — ami szinte hihetetlen, — az arabok következnek. Hatalmas transzporthajók szállitják őket Alexandriából Génuába, ahonnan azután Délamerikába továbbitják. Az arabokat mennyiségben a magyar nemzetiségüek követik a Vajdaságból, Szlovenszkóból, Erdélyből. Kevesebb a számuk a lengyel, orosz és a német kivándorlóknak.

Indulás előtt

A hajó indulása előtti napon megélénkül a Kivándorlási Ház. A siri csendet lármás készülődés váltja föl. Asszonyok, férfiak izgatottan kapkodnak, mert csomagolásukat nem lehet egyébnek nevezni. Csomagolás előtt a Kivándorlási Ház alkalmazottai összegyüjtik a ruhákat és gőzben fertőtlenitik. Amig a ruhák gőzben vannak, a kivándorlókat az intézet kölcsön-ingekkel látja el, ez az egyetlen ruhadarab rajtuk. Majd a férfiaknak be kell vonulni a borbélyterembe, ahol katonásan kopasztra nyirják valamennyit. Borbély után fürdő és orvosi vizsgálat következik.

Megtisztitva, fertőtlenitve, gőzölve, oltva, megkoppasztva mindenféle értelemben, négyes sorokba rendezve inditják utnak a szerencsétlen hazátlanokat, a hajóállomásra, hogy félórával utóbb elinduljanak a hullámok hátán uj hazát keresni.

L. S.

TERE-FERE

Pickmann, a gondolatolvasó. Pickmann, a mult század hirneves Winterryje jámboran és ájtatosan kolostorban hunyta le szemét. A fiatalabbak már nem halottak róla. Visszavonultan élt londoni palotájában, melynek egyik szobájában szószék is volt. Vasárnap sohasem hiányzott a miséről. Pár évvel ezelőtt aztán, mikor egyik lába megbénult, kolostorba ment s ott is fejezte be életét.

Egykor azonban minden ország róla beszélt, a közönség megbüvölten figyelt csodáira. A hires Donatonak volt tanitványa, büvészkedéssel kezdte, de csakhamar gondolatolvasásra adta magát és ezen a téren zajos sikerei voltak. Legjobban Bukarestben ünnepelték, hol Mária királynő a királyi palotában fogadta őt. Rengeteg vgyont szerzett. Mutatványairól elragadtatással nyilatkozott mindenki.

Ő maga — hiába ünnepelték a tömegek — a magánéletében egyszerü volt, igénytelen.

— Én — szokta volt mondani — gyámoltalan, félénk ember vagyok. Azért hatok a tömegre, mert reám is minden hat. Minden csak a képzelet. A spiritizmus? Semmi. Csak az egyéni erőben hiszek melynek akárki rabszolgája lehet.

Jó szive volt. Büvös erejét arra használta föl, hogy az idegbetegeket gyógyitsa. Nem hitt a mágneses kisugárzásban, csak médiumainak a gyöngeségében, kik alávetették magukat az akaratának.

Szerette idézni *Mirbeau* jóságairól szóló szavait:

— Az a rossz ember, aki nem találja örömét abban, hogy jót cselekedhet.

*

A fiatal Szent Ferenc és Chesterton. A kegyes szivü, legalázatosabb szentről, Ferencről sok gyönyörü példázatot ismerünk már. *Chesterton,* a szellemes angol katolikus iró, most egy nagy lélektani tanulmányt ir róla s a szent legkoraibb ifjuságából mesél el olyan történeteket, melyeket *nem* igen emlegetnek. Ezek a fiatalkori tettei méginkább kidomboritják lelki alkatát, jellemét.

Mikor Szent Ferenc még gyermekifju volt, vásárra ment, hogy kelméket, bársonyokat adjon el ottan, melyekkel atyja, Pietro kereskedett. A vásáron egy koldus alamizsnát kér tőle. A szent, ki ekkor vásárlóival foglalkozott, *nem* is figyelt rá de mikor megkötötte az üzletet, keresni kezdte a koldust. Nagy riadalmára akkor vette észre, hogy az időközben eltünt. Nyomban kiugrott a bódéból, otthagyta holmiait minden őrizet nélkül, és mint a nyil röpült-röpült a koldus után, Zegzugos, csvargós mellékuccákon hajszolta, mig végre sikerült nyomába érnie. Odaadta neki minden pénzét, melyet a vásáron szerzett, aztán elfutott tőle.

Mikor kitört a háboru Assisi és Perugia között, a szentet foglyul ejtették egy csomó harcossal együtt, akik közül volt, akit árulással gyanusitottak. Ezt mindnyájan megvetették fogolytársai. Szent Ferenc azonban derüsen, nyájasan beszélgetett vele akár a többivel. Nem éreztette a szerecsétlennel a bünét. Ez az őszinte vidámság és emberies belátás már kora ifjuságában egyik jellegzetes vonása.

Egy alkalommal kilovagolt a városból, a kapuban tul pedig egy léprást pillantott meg. Azonnal leugrott lováról és a szörnyü nyavalyában szenvedőt összevissza csókolta.

Chesterton azt irja, hogy Ferencet csak ugy érthetjük meg, ha élete első szakában szemléljük. Emberfölötti nagysága már ebben a korában bámulatos *módon* nyilatkozik meg.

*

A fez és a törökök. Törökország sutba vágta a régi, festői fezt és kalapot öltött helyette. Másutt ez alig ha jelentene egyebet, mint a divat megváltozását, de a távol Keleten a jelentéktelennek tetsző esemény valóságos forradalom s Kemal Musztafa ujitásai között talán az, ami a legtöbb rázkódtatást okozza.

A fez évszázadok óta nemzeti és faji viselete volt egész Törökországnak. Azt ki a szultánok uralkodása alatt kalapot próbált volna viselni, egyenesen börtönbe vetették volna.

Manapság már se szeri se száma a kalapos töröknek. Millió számra küldik az európai gyárosok a kalapokat Törökországba. A kalap forradalmositotta az erkölcsöket, meggyökeresitette a nyugat-európai szokásokat s gyors változást hozott létre az udvariasság minden terén.

Annakelőtte Keleten illetlenségnek tekintették, ha valaki társaságban hajadonfőtt jelent meg: az illemtudó ember mindig fején tartotta kalapját. Most körlevél rendeli el a hivatlnokoknak, hogy kalapot hordjanak, ennélfogva hivatalaikban födetlen fővel dolgoznak, sőt fölebbvalóik előtt is igy mutatkoznak.

Aztán az uccán sem üdvözlik egymást födött fővel s egy kéjellel, hanem fejbólintással és egy kis meghajlással. Eltünt a *szálemalejkum is,* az a régi köszöntő, mely abból állott, hogy a muzulmán port vett föl a földről, kezét szivéhez szoritotta, majd megérintette száját és homlokát, ami azt jelentette, hogy milyen áhitatos érzékkel, szavakkal, gondolatokkal tiszteli a török azt a járó-kelőt, aki eléje jön.

Allahok pedig hovatovább szintén födetlen fővel imádkoznak majd az igazhivők. Erről a konstantinápolyi vallásos körökben valóságos fölháborodással beszélnek s Pokolba kivánják az uj törököket, a feztelen és fesztele ujitókat, akik becsempészték országukba az ördögi kalpot.

*

Mennyit ér egy férj? Egy férj legalább 100 dollárt ér. Birói itéletet mondotta ki legutóbb Amerikában. A férjek, otthon, családi pörpatvaroknál, mikor azt hallják, hogy egy hajitófát sem érnek, hivatkozhatnak erre az itéletre, mely ellen nincs fölebbezés.

Ne-wYorkban, a Broadway szinházban valami sikamlós operettben nagy sikerrel szerepelt Wilda Benett, a primadonna.

A nézőtéren gyakran megjelent *Frey,* kit *Charlot* néven ismernek a mozik világából, a körülrajongott moziszinész és csakhamar beleszeretett az operettcsillagba. Wilda miss is visszamosolygott Charlottra, ki egy szép napon otthagyta családj át,feleségét és gyermekeit, elhanyagolta a mozifelvételeit, nem gondoskodott övéiről és összeköltözködött a szinésznővel.

A moziszinész felesége, ki ugy látszik telivér amerikai nő, nem sokat sirt-rit miatta, hanem hideg Jenkee-számitással a törvényszékhez fordult, föl akarta becsültetni azt a veszteséget, mely férje elhóditásával érte őt, kártéritési pört akasztott a nyakába, legalább 100.000 dollárt követelve férjétől.

A napokban tartották meg e pö r tárgyalását, sok kiváncsi jelenlétében. A törvényszék kihallgatta a moziszinészt, ki azt vallotta, hogy felesége utóbb teljesen elhidegült tőle, minek folytán együttélésük lehetetlenné vált. E körülményt a törvényszék figyelembe vette s ezért a feleségnek mindössze 100 dollár kártéritést itélte meg.

Ennyit ér egy férj Amerikában.

*

Pörpatvarok a rövid haj miatt. A rövid haj divatja gyorsan hóditott tért, de némely helyütt még mindig forradalmi ujiásnak tarják, külösen a férjek — és nem egy pörre ad alkalmat.

Egy párisi fodrász, ki valami csodálatos hajnövesztő szert talált föl feleségét sok év óta eleven reklámul használta, amennyiben az asszonynak gyönyörü, hosszu, tömött arany-haja volt. A nő állandóan ott tartózkodott a pénztárnál, ha valamely vevő kétkedett a hajnövesztő hatékony voltában, a boldog férj mosolyogva mutatott rá az asszonyra.

Az asszony egy napon engedet a divat incselkedésének s hosszu családi viszálykodás után levágatta haját. A férj kidobta a nőt az ajtón és azonnal válópört inditott ellene. A válópör ügyiratában igy okolja meg jogos elhatározását:

— Tekintve, hogy feleségem haja évek óta közös üzleti ügyünket szolgálta és mióta haját levágatta egyre-másra vesztem el vevőimet, kérem a törvényszéket, hogy mondja ki a válást.

Nem kevésbé furcsa eset játszódott le egy normandiai faluban is. A feleség, anélkül hogy férjét figyelmeztette volna, lenyisszantotta gyönyörü fürtözetét, mely urának büszkesége volt. Ő is pubifrizurát csináltatott magának. A férj, hogy ezt látta, elzöldült a dühtől, de semmit sem szólt. Este a felesége teájába altatószert kevert s mikor az asszony mélyen aludt, nullás géppel nyirta le még megmaradt haját.

Reggel a nő fölébredt, a tükörhöz ment, rémülten orditott föl. Ugy kiabált, hogy az egész falu összecsődült. A férj pedig az összegyülemlet parasztoknak esküvel fogadta, hogy egy sout sem ad feleségének parókára. Járjon kopaszon, most télvizidön, mig ki nem nő a haja...

Kosztolányi Dezső:

Három uj vers

Rósaszin lámpa

Minden fővárosban
lángol a ködből,
a harmadik vagy negyedik emeletről
egy rózsaszin lámpa.

Ugy ég a meredek
háztetők zavarában,
fönn a telefondrótok közt, a sötétben,
mint a mennyország,
mint gyermekkorom kis betlehemje,
mint az ismeretlen szerelem
elveszett paradicsoma.

Mily borzas hisztérika
tollászkodik alatta,
fejfájósan kavarva rumos teáját,
sürü cigarettafüstben
olvasva egy
ponyvaregényt?

Mily elvált asszony cifrázta föl
az ócska, szines papirronggyal
elrontott életét?

Én nem tudom. De este, ha fázom
és céltalannak látszik az utam,
ugy nézek erre az ablakra,
mint egy kutya
s ha fölmennék, talán
örökre ott maradnék.

Tanár az én apám

Tanár az én apám. Ha jár a vidéki
városban, gyermekek köszöntik ősz fejét,
kicsinyek és nagyok, régi tanitványok,
elmult életükre emlékezve, lassan
leveszik kalapjuk. Mint az alvajárók,
kik másfelé néznek. Hentesek, ügyvédek,
irnokok, katondk s olykor egy országos
képviselő is. Mert nagy az én családom.
Nagy az én családom. Kelettől nyugatig,
nyugattól keletig. Nagy a mi családunk.
Mikor vele megyek, fogva öreg karját,
veztve az uton, a szivem kitágul
s szivek közt énekel elhagyatott szivem.
Az én édesapám az emberek apja
s én az embereknek testvére vagyok.

Zászló

Csak bot és vászon,
de nem bot és vászon,
hanem zászló.

Mindig beszél.
Mindig lobog.
Mindig lázas.
Mindig önkivületben van
az ucca fölött,
föllengő magasan,
egész az égben
s hirdet valamit,
rajongva.
Ha már megszokták és rá se figyelnek
ha elszanak is,
éjjel és nappal,
ugy hogy egészen lesoványodott,
s áll, mint egy vézna, apostoli szónok
a háztető ormán,
egyedül,
birkózva a csönddel és a viharral,
haszontalanul és egyre fönségesebben,
lobog,
beszél.

Lelkem te is, te is —
ne bot és vászon —
légy zászló.

GRAFOLÓGIA

Az iráselemzésre tentával irt sorok alkalmasak. Életkor, nem és hivatás megjelölésével. Az elemzés dija 30 dinár, levélben 50 dinár.

*

AKIK MOZISZINÉSZNÖK AKARNAK LENNI. Nagyon sok levelet, kérdéseket kaptam, különösen fiatal lányok köréből, akik arra kérnek, hogy irásukból állapitsam meg a müvészi, illetve a *mozimüvészi* készséget. Arról felesleges beszélnem, hogy a mozimüvészetet irásból megállapitani nem lehet. Mozimüvészet nincs, csak filmszinészet, de ez is közelebb jár a mesterséghez, mint a szinészethez. Érthető körülmény, hogy a film népszerüségével nő a rajongók tábora és minden fiatal kislány titkos vágya kastélyok termeiben, angol parkok mélyén, apache-tanyákon játszani, a gép előtt. Nagy plakátok hirdetnék szerte a világban nemzetközivé változtatott nevét és ugy élnének, amint azt a szinházi lapok mozirovata hetenként elmeséli. Az igazság messze jár a reklámtól. Kell, hogy végre leplezetlenül megirjam a valóságot, aki hosszu évek alatt közvetlen közelről láttam a moziszinész életét, szenvedését és bukását. Igaz — vannak fényló csillagok. Pola Negri, Lia Mara, Mary Pickford, Konrad Veidt, stb. De az elbukottakról hallgat a krónika. Nincs a világnak egyetlen pályája sem, amely oly sok áldozatot követelne mint a film. Kezdjük az elindulásnál. Az áldozat beiratkozik a filmmüvészeti (?) iskolába, vagy jelentkezik a filmgyárnál. (A filmmüvészeti iskolák nem felelnek meg céljuknak, mert a lovaglás, vivás stb. olcsóbban és jobban elsajátitható szaktanfolyamokon, mint ezekben a szemfényvesztésre és hideg anyagi célzattal alapitott blöff akadémiákon.) A filmgyárban próbafelvételt készitenek az áldozatról. A látszólagosan jobb esetet veszem — az arc megfelelő. Önagysága müvésznővé avanzsált, boldog és másnap reggel jelentkezik. A szerelem halála cimü film étterem jelenetében szerepet kap. Bar-nőt kell játszania, egyszer végigvonul a gép előtt. Müvésznönk reggel pontosan jelentkezik a segédrendezőnél. Az üvegtetős müteremben vakitanak a sok ezer gyertyafényü Jupiter-lámpák. A meleg fullasztó. A segédrendező ordit. A főrendező ordit. Az operatör ordit. Vad, trágár szavak röpködnek a levegőben. Az egész olyan, mint egy elkárhozott, aljas pokol. Bele kell néznie a lámpába. A szeme káprázik, — nem törődik vele. Délután vége a felvételnek. A segédrendező izzadt orcával belecsókol a szájába, a főrendező is. A többit tessék elképzelni. Két hónap mulva befejezték a filmet. Uj felvételre három hónap mulva kerül sor. Addig sétál — esetleg statisztál. Napi 40 dinárnak megfelelő valutáért. Nem tud megélni. Két dolog marad hátra: a prostitució vagy visszamenni az igazi életbe. A nagy müvésznők is hamar megundorodnak a filmszinészettől. Hol van Maria Carmi Lóth Ila, Jászonyi Ria, Fern Andra, Hollay Kamilla, Csáky Vera stb. A mai viszonyok sulyosbitják a filmszinészek sanyaru helyzetét. Németországban tulprodukció van. A magyar filmgyárak jelentéktelenek. Franciaországban a *Cinema, Gaumont*-gyárak jöhetnek számitásba, de ezek kizárólag honpolgárokat foglalkoztatnak. Itáliában a Pascal filmgyár most lett fizetésképtelen. Amerika megölte az európai filmpiacot. A *Metro Goldwin* filmtröszt a végletekig agyondolgoztatja tagjait. A legritkább eset, hogy európai embert alkalmazzanak. A nagy müvészek élete sem paradicsom. Kivétel nélkül krónikus kötőszövet gyulladásba szenvednek: az erős lámpafénytől. A felfokozott idegrendszer kábitószerekhez menekül. Morfium, ópium, kokain, mindegyik életszükséglete. Korán történik a teljes összeomlás. Max Linder soha nem lett volna öngyilkos, ha a szinpadon marad. A szinházi lapok reklámcikkeit a gyár helyezi el. A fantasztikus paloták, dollármillók, a közönség számára mesterségesen elkészitett csemegék, melyről a filmszinésznek sejtelme sincs. Sok elkallódott emberi tragédiáról beszélhetnék, akik belekóstoltak a filmiátszás csábitó fényébe és mint a lámpahogár összetörve égtek el a züllés kloakájában.

LA CARGON. Intelligens, formakedvelő, analytikus természet. Gyenge idegzetü, befolyásolható, logikátlan. Minden munkája befejezetlen, amint gondolatai is rapszodikus rendszertelenségben csapongnak. Erősen sexuális, de ez a sexualitás egy tulfütött fantázia raizolta képekben nyilvánul. Regények, népek, előéjzeléséből lángol fel és meg fog szünni abban a pillanatban, amikor valósággá lesz, sőt talán az ellentétes végletbe csap.

VOLUNTAS OMNIA VINCIT. Korrekt, őszinte, mélylelkü, határozott, kiforrott egyéniség. Erősen ethikus természet, kissé konzervativizmusra hajló, pedáns, rendszerető, szorgalmas, munkabiró, kötelességtudó, makacsság, önállóságra való törekvés van benne. Értékes nő a maga nemében, gyakorlati tudással és érzékkel, ami ugyan inkább teoretikus. Aktiv természet. A férfi irásából majd ugyanazt következtethetem. Nagyon hasonló két természet. Benne több a lendület, az optimizmus, kissé egyoldalu, sok szépérzékkel, szorgalmas és becsületes ember. Valahogy ugy érzem, hogy egymáshoz valók. A legnagyobb problémáról való véleménye teljesen enyém, de érdekes a maga szemszögéből. Az összes levelekkel egyidejüleg visszatérek véleményére.

MAGYAR SZIV. Türelmetlenkedő, szeszélyes, hangulatok hatása alatt álló, jószivü, de van benne önzés. Őszinte, de eseményeket, érzéseket nagyszerüen tud elhallgatni. Határozatlan, történéseket kivülről vár, amint élete változását is mástól várja. Érdekes, lendületes, forrongásban levő természet.

KIVÁNCSI. Szenzibilis, intelligens, átérző természet. Minden szép iránt lelkesedő, életében tempós, rendszeres és nyugodt. Periodikus fáradékonysága van. Helyesebben »spleen«-je. Átlagon felüli érték.

HÜVÖSVÖLGYI. Ingerlékeny, minimális energiáju, aki soha sem tudja terveit keresztülvinni, mert állandóan apró bajok, anyagi gondok lehuzzák, gátolják érvényesülésében. Felületes, akiben sok közömbösség van. Zárkózottságra hajló, kevés baráttal, örök belső elégedetlenséggel, fegyelmetlenséggel. Ugy érzi, hogy életét néhány meggondolatlan cselekedete elrontotta, amit már nem lehet kijavitani. Ezzel az ideológiával, önmartyrumkodással fog munkájához. Ahhoz, hogy élete türhető legyen, hiányzik az optimizmusa, magabizása, energiája.

LUKRETIA XIII. Kérem most ujból, egy egész őszinte levélnek elküldését, melyben az eddig elhallgatott, átsiklott részleteket pontosan megiria, mert csak ugy tudok kimerítő tanácsot adni.

KARÁCSONY. Finomlelkü, gyöngédséget szerető, tulérzékeny, alkalmazkodó, kötelességtudó. Cselekedeteiben nem mindig logikus. Elhatározásai, tépelődései problematikusak, kis körben mozgók. Sok izlés, stilusérzékkel rendelkezik. Gyors felfogó képességü, minden szép iránt rajongó, helyesen mérlegelő, de indulataiban kiszámithatatlan, elvakult. Szembetünő rossz tulajdonsága nincs.

SZOMORU 122. Éles logikáju, csökönyös, nehezen alkalmazkodó, ingerlékeny, állandó lelki válsággal küzdő, helyes áttekintőképességü, szkeptikus. Kettős életet él. Egyet a visszanézőt, a multbelit, amilyennek indult, harmonikus lelkü, gyengéd, alkalmazkodni tudó, szenzibilis, passziv, áthasonuló és a másik, amit most él letompitva minden, nagy társtalanság és harc a régi és a mostani énjével. Igy változik helyenként az irása is.

MÉLY GONDOLKODÓ. Jeligéjével nem azonositom véleményemet. Mélyen érző, de nem mélyen gondolkodó. Érzékeny, logikus, gyakorlati gondolkozásu, korrekt, kötelességtudó. Kicsit okvetetlenkedő, aki véleményét nem mindig helyesen, kellő formák között nyilvánitja. Különben sima ivü az élete, ami problémája van, rendes, természetes dolog. Lázongása asszonyi elégedetlenség, nem baj, ha van.

SOMBORI 26. Fáradékony, gyenge idegzetü, hirtelen indulatu, hamar higgadó, makacskodó, éles kritikai érzékkel. Alaptermészetében passziv, gyöngéd, kiegészülő, mély lelkü, nagyon jó feleségtipus. Semmi oka az aggodalomra. Kritikusai elfogultak. Ez az igazság.

ILLUZIÓ. Legelőször is konstatálom, hogy nagyon szépen tud irni. A hangulatkép stilusos munka, melyből sok irói készség mutatkozik. Alaptermészete jó. Szenzibilis, mindenre rezonáló, kulturált finom elkü, rapszódikus, kissé végletes természet, élénk fantáziával, kényelemszeretettel. Formakedvelő, hiu, de okos és fölényes. Értékes nő.

DETTA. A grafológia kiskátéja jövő hó elején jelenik meg. Előjegyzések a *Kurir* könyvkiadó vállalathoz küldendők. Egy kötet ára 25.— dinár. Csak előjegyzettek kaphatják, könyvkereskedői forgalomba nem kerül.

Rostand az orfeumban

— Párisi levél —

Páris, november

Páris orfeumai, illetve amint itt nevezik ezeket a mulatókat »music-hall«-jai között az »Empire« az, amely müsoraival leginkább kiemelkedik. A legjobb artistákat vonultatja fel minden müsorában és épp ezért előadásait mindig telt nézőtér előtt tartja meg.

A mostani müsorában lép fel Parisys, a párisiak egyik legtöbbet emlegetett és kedvelt nagyszerü chantense. Óriási tapsorkán fogadja a borzas, hirtelen szőke, szinte lenhaju, bájos teremtést, amint a szinpadra lép, hogy kedves közvetlenséggel egy pár chansont énekeljen. Nem csoda, hogy ugy szeretik, hogy annyira ünneplik, finom előadásával, pajkosságával az érdeklődést állandóan fokozza. Gesztusai, arc és szemjátéka, amelyekkel dalait kiséri, sohasem tulzottak. Gyermekes sikitásaival, mely az ő specialitása, mindenkit megnevettet, na meg aztán elsőrendüen táncol is és elegáns Bechoff ruhái szintén szenzációsan hatnak.

Chansonjaihoz először egy fényes, fekete selyem, ugynevezett ingruhát viselt, kis fehér batisztgallérral, nagy, piros pubinyakkendővel és egy keskeny piros bőrövvel. Hátul gömbölyü csontselyemgombokkal gombolódik, hozzá fekete selyemcipőt és testszinü harisnyát hordott.

Érdekes táncszámaihoz átöltözik egy ragyogó stil-ruhába, melynek elől-hátul hegyben dekoltált, strassgyöngyel himzett ezüst lamee dereka van. A szoknyarész erősen huzott, a leghalványabb rózsaszinből, sárgás-zöldbe menő mousslinc de soi-ból készült. Alól a szoknyán öt sor apró nyelvekből álló fodor van és minden nyelv strassgyöngygyel körülhimzett. Jobb karján könyöktől a szoknya façonjával megegyező ujj-részt visel, mig balkarján egy sor brilliáns a disz. Testszinü a harisnyája, cipője ezüst strass diszitéssel.

A müsor másik nagyszerü pontja Maurice Rostand szerepelése. A kitünő kötő három szép, uj versét olvassa fel. Egy kellemetlen incidens, egy izléstelen fölkiáltás zavarta meg őt pár pillanatra szavalatában. Alig olvasott fel ugyanis a közönség nagy érdeklődése mellett pár sort verseiből, mikor a karzatról valaki feléje kiáltotta: »Fogd be a pofád!« Nagy megbotránkozással intette le a közönség a kellemetlenség okozóját és lelkesen ünnepelve a kiváló költőt, követelte a versek felolvasásának folytatását és utána percekig tartó, valósággal tüntető ünneplésben volt része Maurice Rostandnak.

A programm többi része a japán zsonglőrök, az angol táncos pár, stb. mind elsőrendü, de különösen érdekesek Nansen kapitány idomitott fókái. Az esetlen állatok orrukkal labdáznak, feléjük dobott égő fáklyákat bámulatos ügyességgel kapják el szájukkal, de Nansen kapitány ezzel nem elégszik meg, ő tovább megy és bemutatja a fókák jazz-band-jét, mely két trombitából, egy nagy dobból, egy cintányérból és egy bonjo-ból áll. Érdekes, hogy a falánk állatok minden produkció után követelik a honoráriumot, egy darab ennivalót.

Bruck Imre

KÖNYVEK

Földi Mirály: Valakit szeretni kell. Kis regényeit és novelláit gyüjtötte össze *Földi* Mihály, sok nagysikerü regény irója, ebben a kötetben. Azonban ezeket a kisebb méretü irásokat is széles alapvetés, regényszerü feszültség jellemzi — és a kiváló iró elbeszélő erényeit szinte sürítve tartalmazzák. A modern élet belső betegségeit és bomlásait hallgatja és kopogtatja ki Földi Mihály, s ennek a sulyos és fájdalmas területnek ma már nemcsak speciálistája, hanem virtuóza is. Uj kötetében összegyüjtött munkái — kisebb és nagyobb lélekzetüek egyaránt — komoly élményt jelentenek mindazok számára, akik a mában élnek és ismerni akarják önmagukat. A szépen kiállitott mü az Athenaeumnál jelent meg.

*

Bókay János: Mario. A fiatal magyar irónemzedék egyik kitünő tagjának uj regénye jelent meg ezzel az olaszos hangzásu cimmel. A regény a Lidón játszódik, egy nagy szálloda cselédszobáiban és vendégei között, de az olasz nevü hős magyar fiu, aki tengerészből vedlett át a nemzetközi hotel pincérévé. Ahogy az iró Mario szerelmi regényét fölépiti és elmondja, abban benne van a nyugat-európai iráskultura teljessége, az a szenvedély és szomoruság azonban, ami a hősnek tettei mögött rejlik, egészen magyar. A közönség kétségkivül szivesen fogadja ifi. *Bókay* János érdekes és értékes uj munkáját. A *Gara* Arnold müvészi cimlapjával ellátott szép kötet az Athenaeumnél jelent meg.

*

Ady-Muzeum II. kötet. A Dóczy Jenő és Földessy Gyula avatott szerkesztésében megjelenő Ady-Muzeum első kötete olyan általános érdeklődésre talált, hogy időszerüvé vált a II. kötet megjelentetése is, amelynek irodalomtörténeti érdekessége talán még az előző kötetét is felülmulja. A Muzeum uj kötete folytatja Ady életmüvének rendszerezését, versei időrendjének megállapitásával, az Ady-irodalom teljes ismertetésével s a kortársak emlékezéseiből Ady életének ismeretlen mozaikköveit illeszti bele a mindjobban kialakuló teljes Ady-képbe. Gazdag levélgyüjtemény teszi teljessé a gondosan összeállitott munkát, amely nemcsak Ady-kultuszának, hanem Ady megértésének is megbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Ady élete és müvészete elválaszthatatlan egység, s kell, hogy Ady verseskötetei mellé az Ady-Muzeum köteteit is odategyék a költő hivei. A szépen kiállitott testes kötetet az Athenaeum adta ki. Jugoszláviában bolti ára 80.— dinár.

*

Kodolányi János: Börtön. Az uj magyar irógeneráció képe lassan-lassan kezd már kibontakozni. Uj regénye alapján kétségtelennek látszik, hogy *Kodolányi* János az uj magyar irodalom egyik legerősebb, legmarkánsabb regényirója. Olyan élő, igaz, minden porszemet számbavevő, de mégis nagyvonaluan összefoglaló képet még senki sem festett a háboru utáni magyar faluról s a magyar falu parasztjáról, mint ez a fiatal iró. Nagy Varga János életén, sorsán, tragédiáján át döbbenetes mélységekbe látunk, a lélek olyan titkaiba, amelyet csak igazi nagy iró nyithat meg előttünk. A könyv minden lapja, minden alakja élmény, meglepetés és gyönyörüség, van a regényben néhány jelenet, amelynek mélységesen magyar reálizmusa feledhetetlen lesz minden olvasó előtt. Kodolányi János a *Börtön*nel a magyar irodalom első sorába emelkedett s ujabb munkái elé komoly érdeklődéssel kell tekintenünk. A Börtön az Athenaeum kiadásában jelent meg. Jugoszláviában bolti ára 26.— dinár.

*

Oláh Gábor: Patkánybüvölő. Oláh Gábor, a debreceni »bokrétások« régi tagja, aki azonban az uj magyar költészetnek is első csatasorában áll, legujabb verseit *Patkánybüvölő* cimü kötetében gyüjtötte össze és jelentette az Athenaeum kiadásában. Zengő magyar ritmusok sodorják *Oláh* Gábor modern és sokrétü érzelmeit, valami ősi, férfias erő boltozza alá a finomult és feminin képzelet légvárait. Ez a kettősség adja meg *Oláh* Gábor verseinek külön, érdekes izét és adja meg jelentőségét.

Minden könyvujdonság

és bárhol hirdetett könyv kapható a „Literaria“ Mavro Heumann könyv- és hirlapterjesztő vállalatnál, Subotica, Karadjordjev trg 12, postafiók 76

és a

„LITERARIA“ 10063

minden árusitójánál!

Kérjen könyvjegyzéket!

Utitarisznya

Nemzetközi ajtó

Ó, drága, vágyott, véres, virágos város! Pezsgő, pirosló örömmel hagyom el a pályaudvart és megyek a hordárom után, aki görnyedten, kókadtan viszi málhámat. Széjjelnézek. Szük járda, zajos, sietős emberek, duzzadt villamos csilingel, egy vénhedt konfiis pedig szánalmavan vergődik át a szükpiacon. Tekintetem végigsiklik a Santa-Maria della Morella kopott homlokán s a csalódás titkon besurran bensőmbe, mint láthatatlan mikróba. Csunya zaj, vásári nyüzsgés, rosszkedvü türelmetlenség lóg a tér felett. Bizony, a szivós és lüktetős vágyakozásban párássáfinomulnak az uccák, a tornyok, a templomok s az emberek. A valóság mindig csunyább, nyersebb, keményebb, mint a könyveken és képeken elgondolt messzeség.

A hordár megáll a jelzett szálloda előtt s nemsokára kopott, vájttestü lépcsőkön csavargunk fel az irodába, amely az első emeleten van. Az igazgató sajnálkozva jelenti ki, hogy nincs üres szoba.

— Akkor gyerünk tovább — mondom a hordárnak s indulni készülök, de ő nem nyugszik bele ily hamar a nemleges válaszba.

— Egy ágy csak akad az ur számára — mondja kedélyeskedve, tréfás követelődzéssel, megtörli homlokát és hamiskásan rám kacsint.

Ugy látszik, nehéz a podgyászom és nincs kedve tovább cipelni, a fizetség már nem lehet sokkal több. Az igazgató tapintatosan végigsimit tekintetével és meghitten, mosolyogva szól:

— Lenne még egy szoba, de nem tudom, megfelel-e önnek? Egy kicsit magas. Ötödik emelet.

Hordárom helyesel, nem baj, ha magas, az ur még fiatal. Aztán felém fordul s avval dicsekszik, hogy ő szerezte uj szállásomat. Ha ő nincs, ki tudja, mennyit mászkálnék még szoba után.

Kénytelen vagyok rábólintani hordárom érvelésére, málhámat most a szállodai szolga veszi át s megindul az emelkedés az ötödik emelet felé. Milyen régi, regényes épület! Fél- és negyedemeletek, görbe, sötét folyosók, aztán egy-két lépcső, aztán ujabb kanyarulat s ujabb folyosó. Ariadne fonalára gondolok, mely nagyon ügyes szolgálatokat tehet ilyen labirintusban. Zugok, beszökellések, zsákuccák, bolthajtásos pihenők kopott márványpaddal. Megkérdezem a szolgát, hogy milyen régi lehet ez a szálloda?

— Nem tudom, uram, de azt hallottam, hogy mikor az első vonat jött Firenzébe, akkor alakitották át szállodának. Hogy ezelőtt mi volt ez a ház, a jó isten tudja.

Az emeleteket, tekintve, hogy lépcsőházról szó sincsen, lehetetlen számontartani, de nagyon fáradt voltam már, mikor a bérszolga az egyik folyosó végén meredekül felkuszó lépcsőre mutatott:

— Ez ott fent lesz az ön szobája.

Karfa helyett vastag kötél kinálja magát a fogódzkodásra. A lépcső egyedül az én szobámba vezet. Benyitok.

Egyszerü, szelid, ferdefalu padlásszoba. Tiszta, széles ágy, öreg butorzat, jámbor, joviális iróasztal kalamárissal, göthös, sánta mosdó széles fiókokkal. Öreges, kékszemü, tubákos derü lakja ezt a szobát. Minden már nagyon öreg, de azért jókedvü és barátságos, mint hajdani tabáni kosztosnénike. Az iróasztalon mennyi tintafolt, bizonyosan sokat irtak már rajta. Regényt, tanulmányt, számlát, szerelmes levelet — ki tudja? Még egy ajtó van a szobában, tömzsi, vastag, esetlen ajtó nagy, kövér, otromba zár az oldalán mint valami patrontáska. Kiváncsian s nem minden erőlködés nélkül nyitom ki a kapunak is beillő ajtószárnyat. Lapos tetőre kerülök kémények, telefondrótok, rádióantennák közé. Magasan vagyok. Ott a dóm campaniléje, amott a Palazzo vecchio kecses, karcsu tornya. Azontul már az Arno következik, meg a Giardino di Boboli zöldje, meg Galuzzo kolostora.

— Firenze!

Dante-idézetek tódulnak ajkamra, lelkemben pedig szomjas csodálat, rajongó vágyakozás hullámzik hosszan, hallgatagon. Feledni próbálom a megérkezés kicsinyes lármáját, a csalódás röpke árnyát, mely az állomástól idáig kisért. Visszatérek derüs, ódon illatu szobámba s ahogy a tetőn nyiló otromba ajtót becsapom, észre veszem, hogy annak belső oldala betüktől hemzseg. Felgyujtom a villanyt.

Sok-sok irás, sok száz betü különböző vastagságu ceruzákkal irva, mint valami óriási emléktábla. Itt egy német versike, szomszédságában angol szavak, aztán néhány francia szó M. Blanchetól Marseilleből. Nini, itt oroszul irt valaki hét rimes sort, az aláirás alatt a dátum 1912 julius 11. Ez a pár sor portugál lehet, itt Varsóból egy lengyel aláirás. Emitt egy német professzor irása Münchenből, a nevét ismerem, két könyvet olvastam tőle a Teruntó és Giotto müvészetéről. Mellette dán irás, Kjöbenhavból valaki, alatta néhány spanyol szó arról, hogy itt lakott Segnor Habila, a Prado-muzeum tisztviselője. Azután megint francia szó: »itt éltem, álmodtam s csodáltam szépségedet, Florenc!« Az olvashatatlan aláirás alatt a foglalkozás: poète de Bruxelles. Olasz irás is akad Rómából meg Torinóból, amott néhány francia szó egy bukaresti irótól, itt megint egy amerikai látogató 1907-ből. Szerb vagy magyar irásra nem akadok.

A szoba benépesedik. Kedélyes, lelkes, rajongó társaság: Firenze szerelmesei. Mind azért jöttek, hogy ámuljanak s hogy a szépség édes érzését lopják lelkükbe. Szinte megható ez a nagy, nemzetközi szerelmes társaság, akik leborulnak a virágos város előtt, mint hajdanán az idegen királyok a Kisded előtt. A onák és határozatlan hangulatok, melyek nemrég még lelkembe akartak surranni az alkony növekvő árnyaival, most kiszorultak, mint ördögfiókák a templomból, amikor megszólal az orgona. Firenze soknyelvü szerelmesei ime találkoztak, összegyültek ebben a ferde, tubákos padlásszobában, mely talán már századok óta ad hajlékot a szépségek bolygó kereőinek. Lelkemben vidám érzések harsonáznak, hiszen nem vagyok már egyedül, társak, testvérek között érzem magam s velük együtt zarándokolok a virágos város vágyottságai közé.

Áhitatos lélekkel irom rá nevemet az otromba ajtóra, mintha a szépre szomjas vándorok nemzetközi szövetségébe lépnék be.

Szenteleky Kornél

Horvát-szerb Antológia

Az ifjuság himnusza

— IVO VOJNOVIĆ —

(Az »Imperatrix« cimü drámából)

A csenevész idővel dacolva
hömpölyög a tavaszi tergeteg
hegyről
hegyre
és elcsépelt, megőrölt
elsodor, elseper
mindent, ami férges,
ami korhadt, ami száraz,
ami nyomorék
és süket,
dörögve hajtja ki
a rothadást
s a szennyet.
— Viharszél, tergeteg! — Viharszél!
seperj le, tépj le,
szakits le, sodorj el
mindent, ami esendő,
mindent, ami veszendő,
mióta baglyok,
békák
és farkasok
sötétet vetettek,
lidércet etettek
s megfenyegették a tavaszt
ármánnyal
és
haldállal.
— Viharszél, tergeteg! — Viharszél
a csenevész idővel dacoló viharszél
vagyunk mi, a kicsik világa,
kiknek se szeri, se száma,
viharszél, mely isteneket lerombol
és összezuz,
hogy földi porukból
felépitse megint
holmi isteni cársag
uj cyklopi bástyafalait.
— Viharszél, tergeteg! — Viharszél!

Dél

— SVETISLAV STEFANOVIĆ —

A nap-perzselte part pázsitja, lám,
Mint das hajad, mély süppedő selyem,
Melyet, hogy lágyan álmodjék fejem,
Tündérkezekkel ágyaztál alám.

Az orcáidból, mint nagy, ritka rózsák,
Bibor kelyhéből forró illat árad,
A tó felől höség cikáz; a járadt
Hév légben ing az árnyas vágy-valóság.

A föld bizsergön, fojtottan piheg,
Ugy, mint mi is, remegve, lankadó
Gyönyörben és im, most a friss, hideg

Habokra tüz, a kék mélység felé dől
A nap; s igéző fényre gyul a tó,
Ugy, mint szemed láng-csókjaim tüzétől.

Alkony

— ALEKSA SANTIĆ —

Mély álom hull a végtelen,
Kék vizre lenn,
Hüs éj lesz nemsokára.
A zord sötétlő szirtfalon
Elhal vakon
A nap végső sugára.

Az est harangja kongva,
Jajongva
Kiált a karszti partfokig,
A nép száz kinban égve

FILM

A „Sötétség hatalma" Szubotican

A Hudozsesztveni társulat művészei filmen

A világhirü moszkvai társulat szubotícai vendégszereplése még élénken és felejthetetlenül emlékezetében van valamennyiünknek. Ez a müvészi együttes, amely ma a világ legjobb drámai társulata, müvészetével meghódította egész Európát. Amit ők szinpadon produkálnak, az maga az élet, minden nyügével, bajával, tragédiás szürkeségével. A Hudozsesztvenick most filmmel próbálkoztak. Tolsztoj komor regényét, a *Sötétség hatalmát* elevenitették meg. A film, ahhoz képest, amilyenek az ilyen zsánerü parasztdrámák szoktak lenni: megjárja. Elviselhető. »Na, láttunk már rosszabbat is«, — mondhatjuk rá, de ha eszünkbe jut, hogy a *szinpadi* Hudozsesztvenickel állitsuk párhuzamba a *filmes* Hudozsesztvenieket, rémülettel kell felkiáltanunk: »giccs!« Az a zseniális játék, az az atmoszféra, amit *Germanova* asszony a szinpad szük dimenzióiban teremt maga körül, mind szerteolvad, elillan, akár a köd, a film kerettelenségében. Vontatott mozdulatainak ritmusa, a fájdalmas grimász az arcán, mind drámai, *germanovai* és *mégse* inditja meg a nézőt. Talán ha nagyon erősen megpróbálunk visszaemlékezni: »jaj, a *Cseresznyéskert*ben mennyire a szivemre ment ez a játék« és ha behunyjuk a szemünket, akkor talán felcsigázza az érdeklődésünket. Germanova asszony az a szinésznő, akinek egy-egy sóhaja, pillantása évekig előttünk marad frissen, mintha csak tegnap láttuk volna. Ha igy becsapjuk magunkat, legalább megbocsátunk a filmnek a szinészek kedvéért. Fokozták még az unalmat és rontották a hatást a stilizált kubista diszletek, amelyek ugy illettek ebbe a véresen reális darabba, akár egy halottas menetbe a dzsesszbend.

A müsor természetesen a szokott rövid volt: a raffinált pauzákkal, feliratokkal és egy csonka Max Linder előjátékkal együtt, alig másfél óra.

(t. i.)

*

Veronál helyett nézze meg a „Vészhajót"

A veronál az egy altató szer. A »Vészhajó« egy film. Hét *csuddlatos felvonásban*, mint azt a lirai aláfestésü moziplakátok hirdetik. Manapság sok ember szenved álmatlanságban. A gazdasági krizis, a modern kereskedelem kemény tempója alapos próbára teszik a dolgozó ember idegeit. Ilyenkor az orvos brómot és — ha az ideggyengeség álmatlansággal is párosul — veronált ajánl. Ám a modern technika erős konkurrenciát csinált az orvosoknak. Nem kell már veronálhoz fordulni, ha aludni akarunk. Ön nyugodt, mély, üditő álmot kiván? Menjen el a moziba és nézze meg a »Vészhajót!« Ez a film, amely állitólag izgalmas drámai cselekményekben bővelkedik, a legmegbizhatóbb altatószer. Garantáljuk Önnek, hogy már az első felvonás csatajeleneténél édes álomba merül. Mindemellett ráadásul még finom bölcsődallal kedveskedik a jobbsorsraméltó zenekar. Az egész gyönyörüség mindössze tizenöt dinárba kerül a betegnek, aki hat-nyolc ilyen kura mellett holtbiztosan visszanyeri az étvágyát, ruganyosságát és az álmait is. Kár, hogy a moziberendezés nem eléggé praktikus: erre a célra külön ágyakat, kanapékat és függőágyakat kéne beszerezni és künn, az előcsarnokban, pedig fürdőkádakat felállitani, hidegvizes tussal, hogy az idegrázónak mondott mozidarab után legalább a hideg rázza a távozó nézőt.

(—)

Szerkesztői üzenetek

Irodalombarát, Sztaribecsei. Az emlitett szinházi hetilap jugoszláviai szerkesztőjének átadtuk az ön levelét. Szerinte a sérelmezett közlemény tudta nélkül, kerülő uton jutott a lapba, illetéktelen ember egyéni akcióiaként, amely a jóhiszemü budapesti szerkesztőt megtévesztette. Természetesen az ön által kifogásolt »nagyság«-okat mi sem tartjuk iróknak, még kevésbbé a jugoszláviai magyar kultura reprezentánsainak. Elvégre az, hogy valaki egy cikkért husz évvel ezelőtt zsidó létére egy klerikális lapszerkesztőtől néhány korona honoráriumot kapott, még akkor sem kvalifikáció, ha történetesen igaz is ez a müvelődéstörténeti adat.

Kiváncsi, Kikinda. Az orr vörösségének sok minden lehet az okozója, és pedig tulságos alkohol élvezet, fagyás, a neuropathiának egyes tünetei, infekció és bőrfarkas és igy ez a baj is okvetlen orvosi kezelést igényel. Forduljon tehát valamelyik szakorvoshoz.

Haiós. 1. Szomszéd telekre néző ablakot csak a tulajdonos engedélyével szabad vágni. 2. Ha a szomszéd épület nincs mesgyén, a telket okvetlen el kell keriteni. Városi, illetőleg megyei szabályrendelet intézkedik arról, hogy melyik oldalon, melyik telektulajdonos tartozik a keritést felállitani és ugyancsak a szabályrendelet iria elő azt, hogy a keritésnek milyen magasnak kell lenni.

Motor, Pancsevo. Olasz motorkerékgyárak: Alfa, Romeo, Fiát.

D. S. Aki jugoszláv útlevéllel utazik, azt a román hatóságok valamely alapos gyanuok nélkül nem tartóztatják fel. Minthogy ön nem tekinthető román állampolgárnak, nem lehet román katonaszökevény.

Mokrin. Az adatok nincsenek a közoktatásügyi minisztériumban, sem a noviszadi egészségügyi főnökségnél. A Magyar Jogvédő Iroda utána fog járni, hogy hol vannak az adatok.

Hü olvasó. Az emlitett szolgáltatást nincs joga követelni.

Bakfis. A Bácsmegyei Napló grafológusához intézett levelet a szerkesztőség cimére kell küldeni.

Muraközi iegyzők özvegyei. A kérvényt illetékes helyre továbbitottuk.

Horgosi előfizető. A háboru előtt százkoronás aranypénz is volt forgalomban az osztrák-magyar monarchiában.

Kereskedő, Sztaribecsei. Az adós joghatályosan fizethetett az engedményesnek és ez a fizetés csőd esetén csak akkor támadható meg, ha az adós tudott az engedményesnek fizetésképtelen voltáról, illetőleg arról, hogy az engedményezést hitelezői megkárositására irányuló célzattal eszközölte.

E. I., Nakovo. 1. Ha az illető nem a saját számára, a saját neve alatt folytat ipari vagy kereskedelmi tevékenységet, nem III., hanem IV. osztályu kereseti adó fizetésére kötelezett. 1. Annyiszor kell a határozati bélyegilletéket leróni, ahány a kérvényező és ahány érdemleges határozatot hoz az árvaszék. Olyan mellékletekre, amelyekre már két dinárt meghaladó bélyeg le van róva, nem kell bélyegilleték. 3. A végrendelet érvényességének nem kelléke a bélyeg és amennyiben a fel nem bélyegzett végrendeletet érvényesitik, utólag is lehet leróni a bélyegilletéket.

F. H., Szenta. Az SHS királyság területén a következő cukorka és csokoládé gyárak müködnek: Bela-Palanka: Ljubomir Stanković, Beograd: Ječmenica i Alba'a Kralja Petra 59, Adria fabrika bonbona, Braća Magdić Šajkaška ul., D. Stanković Senjačka 13, Čakovec: Čakovečka tvornica kandita i čokolade, Kragujevac: Risto N. Golić, Ljubljana: Kanditenfabrik Gradišče 9, Sladkor, Novisad: Braća Brandeis, Futoška ul. 56 Pieret tvornica čokolade, Subotica: Julio Brummer, Alexandrova ul., Braća Ruff Alexandrova ul., Vel.-Bečkerek: Ambrozija, Princese Jelene 5, Banat fabrika bonbona, Zagreb: Union tvornica čokolade Ulice B. 21., Robert Heinrich Ilica 128.

F. Gy., Ada. A végrehajtási novella értelmében nem foglalható le a kisiparos szerszáma, továbbá a szükséges lakásberendezés. Az ön felsorolása szerint a butorból és a baromfiból semmi nem foglalható le. Meghagyandó továbbá nyolc napi ellátásra szükséges élelmiszerkészlet, tehát a liszt és a burgonya sem foglalható le, azonban a kész áru és nyersanyag igen.

Sz. J., Szenta. Szmederevóban két nagy gyár van: a Farmer A. D. és a Sartid Fabrika Mašina D. D. Hogy ezek közül foglalkozik-e valamelyik hadfelszerelések gyártásával is, nem tudjuk megállapitani.

B. P., Csonoplja. Ajándékozás megsemmisithető és a gyámnak joga volt a kötelezvényt visszakérni. Ön csupán a kötelezvény ellenében tartozik fizetni, tehát önnel szemben kskoru gyámleányának semmiféle követelése nincs.

J. P., Mariolana. A vőlegény, ha zsakettban esküszik, polgári esküvőre valamilyen diszkrét szinü nyakkendőt viselien, az egyházi esküvőre azonban okvetlen fekete nyakkendőt, hacsak nem frakkban esküszik, amihez fehér nyakkendő illik.

A. I., Noviszad. A komlótermelésnek központja Petrovac. A komlótermelésre a külföldi bevásárlók szoktak hitelt adni.

S. J., Dárda. Ha ön a házában levő üzlethelyiségek bérlőinek felmondott és ők a felmondásra nem válaszoltak, a járásbiróság elrendelheti az illetők kilakoltatását. Mindenesetre jogainak megóvására adjon be a járásbirósághoz felhivási keresetet, aminek alapján a járásbiróság fel fogja hivni a lakókat, hogy az üzlethelyiségeket a felmondási idő lejártakor bocsássák Önnek rendelkezésére.

K. E., Feketics. Az ideiglenesen külföldön tartózkodók megkapják a nyugdijukat. Ha azonban állandóan külföldön laknak, a nyugdijat megvonják tőlük. A leggyszerübb mód, ha annál a közpénztárnál, ahol a nyugdijat felvette, bejelenti, hogy betegség vagy más ok miatt bizonyos időre külföldön tartózkodik és valakit megbiz a nyugdij felvételével.

Bélyeggyüjtő. A magyar filatelistanap december 11—14-én lesz Budapesten, a Magyar bélyeggyüjtő egyesületek szövetségének rendezésében, a Vigadó nagytermében. Bővebb felvilágositással Berlekovich Sándor (Apatin) szolgál.

SAKK

ALJECHIN SZUBOTICÁN

Mint a Bácsmegyei Napló már jelentette, Aljechin nagymester, Csigorin óta a legnagyobb szláv sakkozó, december és január hónapokat az SHS királyságban fogja tölteni, mely alkalommal Szuboticát is meg fogja látogatni és ott egyéb mutatványokon kivül több, mint 20 ellenféllel fog egyidejüleg tábla nélkül mérkőzni. A ritka produkciók iránt már előre is óriási az érdeklődés, ezért a szuboticai sakk klub vezetősége elhatározta, hogy korlátolt számu tiszteletjegyet fog kiadni. Felkériük tehát ugy a helybeli, mint a vidéki játékosokat, akik akár mint nézők, akár mint résztvevők, Aljechin előadásán megjelenni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat jelentsék be sakk-rovatunknak, vagy a klub titkárságának, hogy részükre tiszteletjegyet rezerválhassunk.

Alexander A. Aljechin, aki 1892. október 19-én született Moszkvában, a jelenkor legmüvészibb stilusu játékosa. Legfontosabb versenyeredményei a következők:

Év	Hely	Dij
1910	Hamburg	7—8
1911	Karlsbad	8—9
1912	Stockholm	1
1913	Scheveningen	1
1913	Szentpétervár (nemzeti)	1—2
1914	Szentpétervár	3
1914	Mannheim	1
1921	Triberg	1
1921	Budapest	1
1921	Hága	1
1922	Pöstyén	2—3
1922	London	2
1922	Hastings	1
1922	Wien	3—6
1923	Margate	2—4
1923	Karlsbad	1—3
1924	Newyork	3
1924	Páris	1
1925	Baden-Baden	1

Alant közöljük a nagymester két ujabb játszmáját.

142. számu játszma.

Játszották Baden-Badenben, 1925.

Aljechin	*Dr. Treybal*
(Vezércsel.)	
1. c2—c4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Hb1—c3	Hg8—f6
4. Fc1—g5	Hb8—d7
5. e2—e3	Ff8—e7
6. Hg1—f3	O—O
7. Ba1—c1	c7—c6
8. Ff1—d3	

Jelenleg jobbnak tartják, mint az azelőtt divatos Vc2 lépést.

8. ...	d5×c4
9. Fd3×c4	Hf6—d5
10. Fg5×e7	

Legjobb, mert 10. He4 vagy h4 lépések után sötét könnyebben kiegyenlit.

10. ...	Vd8—e7
11. Hc3—e4!	Hd7—f6
12. He4—g3	Ve7—b4+
13. Vd1—d2	Vb4×d2+
14. Ke1×d2	Bf8—d8
15. Bh1—d1!	Fc8—d7
16. Hf3—e5	Fd7—e8
17. Kd2—e2	Kg8—f8
18. f2—f4	g7—g6
19. Ke2—f3	Ba8—c8
20. Fc4—b3	Bc8—c7
21. Hg3—e2	

A gyalogroham előkészitése.

21. ...	Hd5—e7
22. g2—g4!	Bd8—e8
23. He2—g3	Hf6—d5
24. Hg3—e4!	Bc8—d8

Az 24. ... f6? lépésre 25. Hc5 következett volna.

25. He4—c5	b7—b6

Sötétnek ezt a lépést, mely csak célpontokat nyujt világos támadásának (a6, c6) lehetőleg el kellett volna kerülni.

26. Hc5—a6	Bc7—e8
27. e3—e4	f7—f6

Hc7 lépésre 28. H×c7 és utána d5 következett volna, a Hf6 lépésre pedig Fa4 nagyon kellemetlen, igy azonban az e6 pont is gyönge lesz.

28. e4×d5	f6×e5
29. d5—d6!!	Bd8×d6

Vagy 29. . . . e4+ 30. K×e4, B×d6 31. Ke5, Bd8 32. Hc7 és a c6 gyalog tarthatatlan.

30. f4×e5	Bd6—d5
31. Fb3×d5	He7×d5
32. a2—a3	g6—g5
33. Ha6—b4	Hd5—e7
34. Hb4—d3	He7—d5
35. h4!	g5×h4
36. Hd3—f4	Hd5×f4
37. Kf3×f4	Bc8—d8
38. Kf4—g5!	Kf8—g7

h3 után Kf6 következne.

39. Kg5×h4	Bd8—d5
40. Kh4—g5	Bd5—d8
41. Kg5—f4	Bd8—d7
42. Kf4—e3	Bd7—b7
43. b2—b4!	a7—a6
44. Bd1—f1	Bb7—a7
45. Bf1—f6	Ba7—e7
46. a3—a4	Kg7—g8
47. a4—a5	b6—b5
48. d4—d5!	e6×d5
49. e5—e6!	Kg8—g7
50. g4—g5	h7—h5
51. Ke3—d4	Be7—c7
52. Kd4—c5	Bc7—c8
53. Kc5—b6	d5—d4
54. e6—e7	feladta.

Puha, kellemes és friss a párisi nő arcbőre rendkivül csekély gonddal, amely naponként egy percig tart:

SIMON ARCKRÉMET
(CRÈME SIMON) 9761|5
használ mosdás után, mig az arcbőr nedves.
Kapható mindenütt
SIMON KRÉM, PUDER és SZAPPAN
PARFUMERIE SIMON 59. Fg. St. Martin Paris

Keresztsoros rejtvény

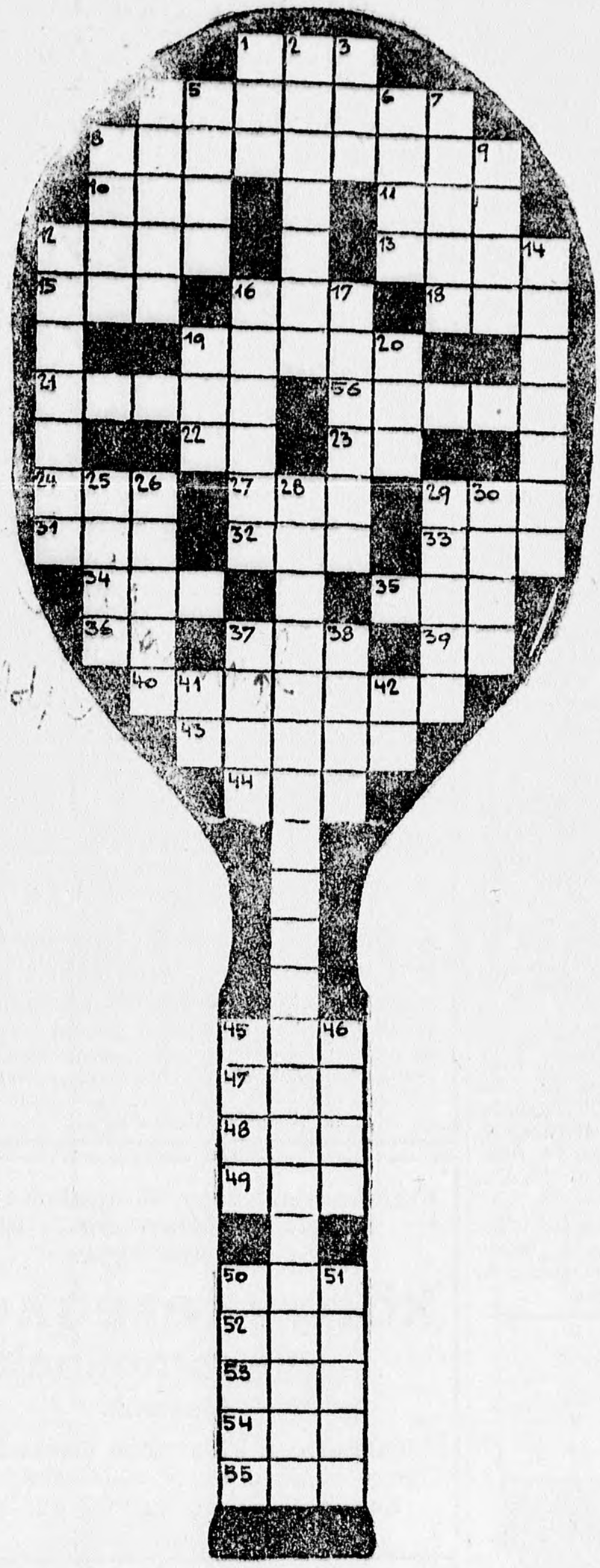

Vizszintes:

1. A futball csapat egyik játékosa
4. Hires olasz államférfi, volt miniszterelnök. (Hibásan irva.)
8. Népszerü labdajáték (az ábrát használjuk itt)
10. Angyal rang
11. A késnek van
12. Belga város, a 918-as fegyverszüneti bizottság székhelye
13. Tánc idegen nyelven
15. A cigány toaszt után huzza
16. Kétszervéve a legnagyobb szövetség (fonet.)
18. Ruha — másszóval
19. Ez idézte elő a »revánst«
21. A bosszu istennője
22. Modern dán regényiró monogramja
23. Kötőszó
24. A bő szinonimája
27. Égtáj — idegen nyelven
29. Lószerszám
31. Mutatószó
32. Ezzel értetjük meg magunkat
33. Női név becézve
34. Ilyen india is van
35. Ahol ... ott üti
36. Indulatszó
37. Mutatószó
39. Régi magyar politikus, Károlyi-kormány belügyminisztere monogramja
40. Festők kezében láthatjuk
43. ... a feje felett
44. Mint 27.
45. Hires kalapgyár neve
47. Legelső budapesti futballcsapat
48. Indulatszó
49. Volt angol miniszterelnök nevének első része
50. Dul... mérgében
52. Hires dán iró keresztneve (fonet.)
53. A legtöbb bajnok hazája
54. Egy magánhangzó hozzátéve, — hires sváb tárgyu szindarab cime
55. A gondolat székhelye
56. A dinamit föltalálója

Függőleges:

1. Két vége van
2. Arra nem mondják, aki slampos
3. Tantalus ezt érezte az alvilágban
4. Régi forint huszad része
5. Peru egykori királyainak cime
6. Birtokos névmás
7. Keleti vallás
8. Széles levelü növény
9. Ilyen bohóc is van
12. Lovas posta, gyors futár
14. Van téli is, meg nyári is
16. Megfontolt szinonimája
17. Iskola e nélkül nincs
19. Számjegy németül
20. Ilyen kifli is van
25. »Ugy legyen«
26. A ló sebes vágtatása
28. Ilyen hazugság is van
29. Gyógyfü
30. Bolondit szinonimája
37. Ilyen olajok is vannak
38. A béres az istálóba jószágot...
41. Kettős magánhangzó
42. Volt magyar iró monogramja, — elbeszélő müveiről ismert
45. Török főpap cime
46. Fa, virágjának illata bódító
50. Valamely vidék állatvilágát jelenti
51. Nem asszony

TÜKÖR-
BORITÓ MUHELY
Toilett, szekrény, kézi, egyszerü és
CSISZOLT
tükröket készit, ron-gált és vakult tükröt
JAVITJAT és
ÜVEGCSISZOLÓ
munkát vállal mérsékelt áron
DROBAC SZIMA
VEL.-BECSKEREK
(a szerb templom mellett)
4209

MALOM-
BERENDEZÉSEKET
Hoffherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth Rt. gyártmányát
Német és osztrák gyártmányu Diesel és gyujtó gépekre
NYERSOLAJ-
MOTOROKAT
Centrális és bognár
SZEPSZAMGÉPEKET
MOTOROS ÉKÉKET
Trstenik—Duplje gyártmányu
MALOMKŐVEKET
szállit a legjobb minőségben versenyképes árban és kedvező feltételek mellett a képviselet
KOSTA BÜRGER
Veliki-Bečkerek.
6042

Karácsonyi vásárra
raktárról vagy mérték után
legolcsóbban szállitanak
DONDÓ ÉS TÁRSA
divatcipészek
Subotica, Sučićeva ul. 10.
Margit-malommal szemben.
7724

Uj női fodrász
reklámárai:
Ondolálás Din. 10.—
Fejmosás Din. 10.—
Manikürözés Din. 8.—
Hajvágás Din. 8.—
Hajfestés Din. 80-140
Samojlo Krnajac
Paja Kujundžića ul. 3.

A legelső
ujtipusu FORD-autót
a Bácsmegyei Napló nyertese
Kulik Ádám Bela Crkva kapta
Szállitották
Klein Géza és Fiai Subotica
Uj Ford Régi ár
10080
Uj Ford Régi ár

ELADÓHÁZ
Sentán, főtéren, városházával szemben, ház **modern lakással,** fürdőszoba, másodkonyha és minden mellékhelyiséggel, **vezeték, artézi kut az udvarban,** alsó lakás, haláleset miatt eladó.
A házban 30 éve fennálló nagy rövidáru-üzlet van, mely teljes berendezéssel esetleg áruraktárral együtt is **eladó.**
Lakás és üzlet vétel után **azonnal elfoglalható.**
Érdeklődni a tulajdonosnál:
GRÓF JÓZSEF, SENTA

Dr. Farkić
magángyógyintézete BEOGRAD
Az összes segédeszközökkel felszerelve
Idegbajok, neuraszténia, hiszteria, epilepsia, sifilitikus megbetegedések, elmulások.
Sebészeti-orthopéd megbetegedések, sérülések, csont- és ízületbetegségek, vérerinegörbületek, merevedések, születési vagy szerzett testi hibák kezelésére.
Felveszünk kezelésre azonkivül
reumatikus, csuzos, vérszegény és skrofulás betegeket
Hydrotherapie, elektrotherapie, masszázs, ózonos levegő, besugárzások, (mesterséges magaslati nap) tornapakolások (pöstyéni iszap) mediko-mechanika
Vezetőorvosok: **Dr. H. Klein,** idegorvos
Dr. C. Kajon, ortopéd-sebész
Penzióárak: Külön szoba 150 dinár, 2 vagy 3 ágyas szoba 120 dinár naponta.
Felvilágositással szolgál az intézet Beogradban, Knez Mihajlova verac 23, a Kalimegdannal szemben. Telefon 5-89.

A tiszaparton a hid feljárónál 5 utcára nyiló nagyon jóforgalmu
kocsmám eladó
HUSZÁK ORBÁNNÉ SOMBOR
Temesvári féle vendéglő.
10083

Csak gramofon mellett lehet mulatni, nevetni és táncolni

Aki családjának örömet akar szerezni,
Aki sok pénzt akar keresni
okvetlen kérje
NAGY KARÁCSONYI
ÁRJEGYZÉKÜNKET
gramofonok, lemezek, varrógépek és kerékpárokról
VIKTORIA
nagykereskedés Subotica. Subotica, Zrinjski trg 2.
Sugár füszeres mellett
Columbia Gramofon, Dürkopp Diana kerékpár, Phönix varrógépek legolcsóbbak, mert a legjobbak

4 EZER DINÁR EGY HÁLÓSZOBA
mely áll 2 szekrény, 2 ágy, 2 éjjeli szekrény és 1 toilettből massiv kemén fából a legjobb kidolgozásban, finom valódi réz butorvasalással, csiszolt tükörrel és üvegekkel.
KRAUSZ EDE butorkereskedés, NOVISAD, Kr. Aleksandra 20.

BRAUN MARCEL

TELEFON 106. VELIKI-BEČKEREK TELEFON 106.

mint szerződéses képviselet, gyári áron azonnali szállításra ajánl:

eredeti Hofherr-Schrantz 4 és 6 lyuku morzsolót petróleummotorral,

kukoricadarálót, vetőgépet, nyersolajtraktort.

Eredeti Mc Cormick 10/20 és 15/30 HP

nyersolajtraktort,

3 és 6 HP petróleummotort.

BENZIN — PETROLEUM — GÉPOLAJ

SECK féle HOFHERR „ MALOMGÉPEK

9349

Fiat — Torino

a világ márka

Vojvodina részére a legkedveltebb és legpraktikusabb kocsik. 4 és 6 üléses legujabb typusok állandóan raktáron és megtekintésre kiállitva.

„AUTOMOBILIA"

Fiat garageban, Subotica, Skadarska ul. 7. Vojvodina képviseletnél.

Telefon: 151.

Az összes Fiat alkatrészek nagy raktára. A legujabb autófelszerelési cikkek mélyen leszállitott áron.

Modern javitómühely!

8295

Mindenen elfogadható áron

Végeladás-nál

is olcsóbb

Kiárusitás

üzlethelyiség felmondása folytán

Rőfös-árukban

RÉTI I DRUG

Rudić ulica 3.

Streisinger bőrkereskedő mellett.

Vadonatujszép portál olcsón eladó

Berendezés olcsón eladó

Beszerzési áron alul

9907

SZALÁMI

elsőrendü

uj áru, teljesen érett

mindenüttkapható

Első horvát szalámi-, füstölthus és zsiradékgyár

M. Gavrilović-a Sinovi d. d. Petrinja

Képviselet:

Moser i Wertheim, Novi-Sad

M.G.S 10 PETRINJA

Rejtvény.

A mult vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Temető"

Helyesen megfejtették 108-an. Könyvjutalmat nyertek: 1. Inotay Piroska Sombor, Bunjevačka ul. 3., 2. Keller Józsefné postamesternő Crna-Bara, 3. Ifj. Reimhardt Haip Črvenka, 4. Weisz Antal Apatin, 5. Grüner Ilonka Stara-Kanjiža.

Keresztsoros rejtvény

A mült vasárnapi rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes: 1. Sue, 4. Szellem, 8. Sous, 10. Tomi, 13. Kert, 14. Riza, 16. Il, 17. Dac, 18. V. E. (Vanderwelde Emile), 20. Botor, 22. Lehar, 23. Sin, 24. Nike, 27. Irás, 29. Rög, 31. As, 32. Fót, 33. Kém, 34. S. R. (Scott Róbert) 35. Il, 37. F. S. (Finta Sándor) 38. Ma, 40. Al, 42. Balga, 43. Anina, 44. Im, 45. Te, 47 Ja, 49. Bő, 51. Erő, 53. Fal, 54. Ad, 55. Óra, 57. Akar, 58. Ajak, 60. Éva, 61. Etape, 62. Kelta, 63. Gy., 64. Oka, 66. N. S. (Nádas Sándor) 67. Apró, 70. Hiba, 71. Atló, 73. Párt, 74. Trachit, 77. Eső.

Függőleges: 1. Se, 2. Ultra, 3. El, 4. Sut, 5. Zs., 6. Et, 7. Mor, 8. Se, 9. Orion, 11. Mikes, 12. Iz, 13. Klon, 15. Avar, 16. Ibis, 19. Erős, 21. Riff, 22. Láma, 23. Salambo, 25. Kos, 26. Et, 27' Ik, 28. Rém, 30. Granada, 35. Ibi, 36. Mar, 39. Faj, 41. Lat, 45. Teke, 46. Era, 47. Jaj, 48. Alak, 50. Óreg, 52. Őr, 53. Fa, 54. Avas, 56. Atya, 57. Apart, 59. Kefir, 60. Etna, 65. Kulcs, 68. Pá. 69. Olt, 70. Hát, 72. Or, 73. Pi, 75. Al, 76. Hő.

Könyvjutalmat nyertek. 1. Weil Antika Novisad, Temerinska ul. 20., 2. Csatáry Maca és Pisti, Csóka Bánát. 3. Havas Bözsike Subotica, 4. Bozzay Pál Vel.-Bečkerek, Sokolski trg 12., 5. Zwipp Károlyné Sr.-Mitrovica.

Rejtettkép.

Hol a hattyu?

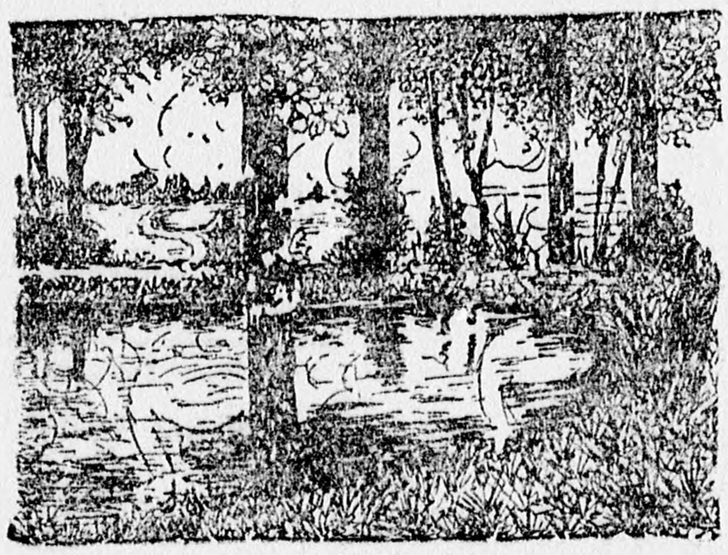

A mult vasárnapi számban közölt rejtettképen a tolvajt megtalálták 99-en.

Az első dijat, a nagyitott fényképet Ney Rózsika Novi-Bečej nyerte, aki küldjön be egy fényképet a kiadóba.

A második dijat, egy monogrammot 10 különböző faconban, a hozzávaló dörzsölővel Leopold Sámuel sentai üzletéből Weisz Flóra Subotica Petrogradska ul. nyerte meg, aki sziveskedjék közölni, hogy milyen névre óhajtj a monogrammot.

A harmadik dijat egy doboz valódi Astra körömlakkot Nagy Bnrtalan subotical gyógyszertárából Haip Mária Črvenka nyerte meg, aki küldjön be 10 dinár portóköltséget a kiadóba.

Eladó Tornyoson Csantavir közelében

12 láncBütüs szántóföld

tanyával együtt, szabadkezből, kedvező fizetési feltételek mellett. Bővebbet:

Dr. Ferenci ügyvédnél, Senta 9989

Kulhanek Mikló és Társai

Tisztelettel értesitjük, a malom és géptulajdonosokat, hogy 5 éve fenálló

gép- és kazánjavitó mühelyünket

a Palicsi-utról

FRA JEŠE TRG 9. SZÁM

alá (Barátok temploma mögé) helyeztük át.

Elvállalunk helyben és vidéken gőzgépek, lokomobilok és motorok hengerfurását, szerelését, alakitását, javitását, gőzkazánok foltozását, tüzszekrények ujitását, fémöntéseket, az összes gépkovács munkákat és uj acélrugónygyártást. Minden e szakmába vágó munkát olcsón és pontosan készitünk viszonteladóknak is.

9856

SZŐLŐTERMELŐKI

2—3 éves gyökeres ojtványok egy éves amerikai gyökeres és sima vadvesszők minden fajban, valamint nemesitett 2—3 éves gyümölcsfák és dísznövények megrendelhetők

Sévár László özv. Petrovaradin 6. sz.

9749

POVENSZKY JÓZSEF

GÉP- és KAZÁNJAVITÓ MÜHELYÉT november 10-én a Palicsi-utra, Halbrohr telepre HELYEZTE ÁT.

Elvállal helyben és vidéken gőzgépek, lokomobilok és motorok henger furását, szerelését, alakitását, javitását, gőzkazánok foltozását, tüzszekrények ujitását. Minden e szakmába vágó munkát olcsón és pontosan készit.

9739

Kereskedelmit vagy középiskolát végzett fiatalember, ki a szerb és német nyelvet birja

könyvkereskedő gyakornoknak

felvétetik.

Ajánlatokat a Literaria Mavro Neumann könyv- és lapterjesztő vállalathoz Subotica Karadjordjev trg 12. alá küldendők.

10083

Bekevert tiszta disznózsirt, sózott és füstölt szalonnát, füstölthust állandóan vásárol

Lederer Leó cég, Sombor

6979

Az Első Novisadi Hengermalom R. T. az összes szakmába vágó irodai munkában jártas, több évi gyakorlattal rendelkező

malomtisztviselőt

keres mielőbbi belépésre.

10042

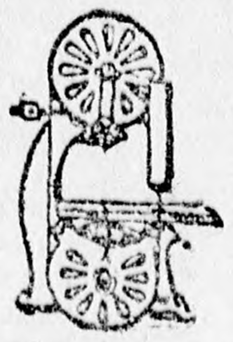

Legmodernebb németországi (leipzigi) gyártmányu

famegmunkálógépek

és szerszámok állandó nagy raktára

Előnyös részletfizetési feltételek!

JELLINEK JÓZSEF

Subotica, Paje Kujundžića ulica 4 sz.

9953

500 dinárt megbaladó rendelésnél bérmentes szállítás. Fonálkereskedőknek szállítunk valódi angol pamutot a piaci árnál olcsóbban

Postai szétküldés utánvéttel. Mintákat nem küldünk. Nagykereskedőknek készpénzért a piaci árnál jelentékenyen olcsóbban szállítunk

November 25-én reggel 7 órakor olcsó végeladás kezdődik

LALKOVIĆ-nál

Jelen árak csak addig vannak érvényben, mig a készlet tart!

Szövetbarchet duplaszéles 120 cm 15 din. Cérnaszövet gyönyörü szinekben duplaszéles 130 cm 30 din.

Női szövetek sima szinekben:

Seviott, 100 cm tiszta gyapju minden szinben	40.—
Flanel szövet, 100 cm vastag meleg áru minden szinben, különösen háziruhának ajánlható	50.—
Seviott, 130 cm nehéz, tiszta gyapju, csak sötét szinekben	58.—
Puplin legfinomabb, 100 cm tiszta gyapju, gyönyörü szinekben	88.—
Gabardin nehéz, 100 cm minden szinben	52.—
Gabardin nehéz, 130 cm minden szinben	88.—
Marocain nehéz tiszta gyapju 120 cm minden szinben	88.—
Seviot, nehéz sötétkék szinben női kosztümökre, de alkalmas férfi és gyermekruhákra is, tiszta gyapju	98.—

Szines női szövetek a legszebb szinekben:

Krepp anyag csikos gyönyörü szinekben 80 cm	45.—
Krepp anyag apró mintákkal, minden szinben, tiszta gyapju 80 cm	45.—
Krepp anyag apró mintákkal, minden szinben, tiszta gyapju 100 cm	58.—
Karo anyag »Mode« 100 cm gyönyörü szinekben, tiszta gyapju	58.—
Karo anyag »Mode« 140 cm tiszta gyapju nehéz	100.—

Női kabát és köpeny anyagok:

Velour delin sima, tiszta gyapju 140 cm, minden szinben	110.—
Velour delin sima finom áru világos és sötét szinekben gyermekkabátokra, tiszta gyapju 140 cm	165.—
Velour delin legfinomabb, minden szinben 140 cm	210.—
Velour delin felöltőknek kockás nehéz áru 140 cm	120.—
Velour delin legfinomabb kockás 150 cm	160.—

Silskinek és karakilek:

Selyemkarakil 125 cm fekete, szürke, barna	160.—
Silskin tiszta gyapju legfinomabb 130 cm, minden szinben	240.—
Selyem silskin 130 cm fekete	360—700.—
Bársony ruhára legfinomabb angol 72 cm fekete és szines	91.—
Satinet sima bélésre és kombinekre selyemszerü	22.—
Foular satin gyönyörü szinekben 100 cm	30-35-40.—
Rips moare, sima bélésre »Moda« 80 cm	32.—

Férfiszövetek:

Angol gyapjuszövet 150 cm nehéz	65.—
Angol gyapjuszövet jobb áru	90.—
Cseh szövet férfiruhára, vastag loden 130 cm, gyönyörü szinekben	100.—
Legfinomabb angol szövet férfiruhára ezelőtt 400.—, most	250.—
Hozzávaló egész ruhára 200—250 dinár, legfinomabb	300.—
Dublé szövet férfi kabátnak nehéz áru, bélés nélkül, két szinnel 140 cm széles	68.—
Lastig szövet férfikabátra, sima nehéz áru, minden szinben	175.—
Cérnaanyag munkásruhának 115 cm	20.—
Legfinomabb anyag munkásruhákra 140 cm	35.—
Angol bársony férfiruhának, minden szinben	35.—

Barhetek:

Velour barchet, gyermekruhára	8.—
Velour barchet, szélesebb, gyönyörü szinekben	13.—
Tennis barchet, csikos és sima alsóruhának 70 cm	13.—
Barchet, mosható alsóruhának 70 cm	15.—
»Zakard« barchet 80 cm mosható	18.—
Pick barchet, fehér, szép dessinekben 70 cm	18.—
Pick barchet, legfinomabb 80 cm	28.—
Flanell fehér, nehéz puha áru	22.—

Ruhabarchetok:

Velour barchet 70 cm nehéz jól mosó	15.—
Velour barchet »Korfu« legfinomabb világos és sötét szinekben, kockázott és stráfos, jól mosható, ezelőtt 30 dinár, most csak	20.—
Velour barchet »Himalaja« legszebb és legjobb áru 80 cm	25.—
Barchet szövet legfinomabb kockás, és stráfos, teljesen pótolja a szövetet, nehéz meleg áru	28.—

Vásznak:

Vászonárainkkal letörjük az összes piacokat.

Vászon 70 cm, közönséges	6.—
Vászon 75 cm, nagyon erős	10.—
Sifon párnaáthuzatra 84 cm	14.—
Vászon nehéz áru 80 cm, minden célra alkalmas	14.—
Finom vászon gőzölt áru 80 cm	15.—
Finom vászon 80 cm »Liljana« 2. sz	16.—
Batiszt »Liljana« finom 80 cm	18.—
Vászon legjobb minőség 90 cm	20.—
Grádli nehéz áru 85 cm	18.—
Atlasz grádli legfinomabb 80 cm	20.—
Abrosz vászon dupla széles asztalnemünek, legnehezebb és legerősebb áru	20.—
Paplan vászon 180 cm erős	32.—
Paplan vászon 200 cm nagyon erős	35.—
Párnavászon finom 150 cm »Liljana«	28.—
Paplanvászon 220 cm nagyon erős	40.—
Abrosz vászon legfinomabb »Liljana« a la Rumburger 200 cm	55.—
Abrosz vászon legfinomabb »Liljana« 220 cm a la Rumburger	65.—
Angina, rózsaszín, kék és fehér legfinomabb 80 cm	16.—

Selymek:

Selyemárainkkal konkurálunk minden gyárral.

Selyem puplin 100 cm fekete és szines	48.—
Crep georget 100 cm	45.—
Nehéz selyem »Paje« minden szinben 85 cm	95.—
Marocain rips nehéz minden szinben 100 cm	95.—
Marocain selyem apró mintákkal »Mode« 100 cm	100.—
Selyem crepe de chine nehéz »Mode« 100 cm	100.—
Crep satin nehéz selyemáru sima 100 cm	145.—

Sefirek:

Sefir 70 cm sima	10.—
Sefir jobb minőségü 80 cm	13.—
Sefir fehér, csikos, szines gyönyörü mintákkal	13.—
Sefir finom, gyönyörü mintákkal 80 cm	16.—
Sefir legfinomabb 80 cm	20.—
Fehérnmü selyem minden szinben	30.—
Opálbatiszt női fehérnemüre minden szinben	28.—

Zsávolyok:

Roletta és vánkos zsávoly 100 cm	28.—
Vánkos zsávoly 120 cm szép szinekben	32.—
Lenzsávoly vánkosra 120 cm	40.—
Vánkoszsávoly satinben 120 cm	50.—
Lenzsávoly szürke és fehér 100 cm	38.—
Lenzsávoly szürke és fehér 120 cm	45.—
Paplan satin minden szinben legfinomabb 140 cm	38.—
Paplan satin minden szinben legnomabb 160 cm	40.—
Satin fekete dupla széles	30-35-50.—
Paplan kasmir 160 cm minden szinben	48.—
Neccelt függönyök, vitrage	15—18.—
Neccelt függönyök 100 cm	24.—
Neccelt függönyök 120 cm	28.—
Neccelt függönyök 130 cm	35.—
Neccelt függönyök 140 cm	45.—
Neccelt függönyök 150 cm	50.—
Férfiharisnyák párja 7, 9, 10, 15, 25 dinár	
Nőiharisnyák selyemből párja 12, 14, 30, 50 dinár.	
Férfi filc kamasni minden szinben párja	35.—
Női magas kamasni, drapp, szürke, és fekete, párja	125.—
gyermekharisnya recés fekete és barna	8—30.—

Szappan ruha és minden selyem, gyapju és pamutanyag festésére, praktikus szer nem támadja meg sem a kezet, sem az edényt, egy darab két ruha festésére elég. Használati utasitással együtt drb-ja 12 din.

Fehér batiszt mol, függönynek és takarónak, gyönyörü himzett mintákkal, 130 széles, métere csak 26 din.

Cérnaanyag gyönyörü szinekben 85 m. széles 12 din.

Ágygarnitura, 3 drb, 2 ágy- és 1 asztalteritővel 380 din.
Ágygarnitura, 3 drb, 2 ágy- és 1 damaszt asztalteritővel 600 din.
Ágygarnitura, 3 drb, 2 ágy- és 1 selyem asztalteritővel 2000 din.
Ágygarnitura, 3 drb, 2 ágy- éz 1 zsanil etroival 2000 din.

Pamuttakarók gyönyörü mintákkal darabja 100, 120, 170 és 180 din.

Tiszta gyapjutakarók szürke, sima és drap 400 din.

Fióküzlet:
POŽAREVAC
Telefon 71

ŽARKO S. LALKOVIĆ i BRAT

Főüzlet:
BEOGRAD
Kralja Milana 69
Telefon 17-80

Száraz belet

I. 60 dinár 100 mét.-kint
II. 50 dinár 100 mét.-kint

Sózott vastag szalámi-belet méterenkint 1 és 2 dinárért ajánl:

ELIPAR R.-T. Subotica

3560

Használja ki az alkalmat,

mert csak rövid ideig árusitunk,

cseh férfiszövetek 140 cm széles 60 dinártól
vásznak 10 „
duplaszéles lepedővásznat 25 „
asztalnemüeket garnituránként 100 „
zsebkendőket tucatonként 24 „

Azonkivül
damasztok
törülközők
gradlik és
divatcikkek

Koch Árpád nagykereskedésében

Subotica, Főpóstával szemben

WEISS DEZSŐ
tüzelőanyag kereskedése
Poštanska ulica 4.

Elsőrendü bükk- és gyertyánfa, valamint diókoksz házhoz szállitva kapható. 9831

Előadás és előkészités

kőmives és ácsmesteri vizsgákra biztos eredménnyel. Ugyszintén itt minden előforduló épitkezéshez terveket és az épitkezésekhez a legszolidabb árban és a legnagyobb garancia mellett elvállaljuk.

Jovan Bernhardt épit. cég tulajdonosa, Tember, Filijala Novisad, Miljakovićeva ulica 90.

9390

V.-BECSKEREKI MALOMÉPITŐ R. T.

(A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Alapitva 1921-ben Telefon 261 Táviratcim: Mühlenbau

Első és egyedüli jugoszláv malomgépgyár

Teljes malomberendezések

Állandó raktár malomgépekből és tartozékokból

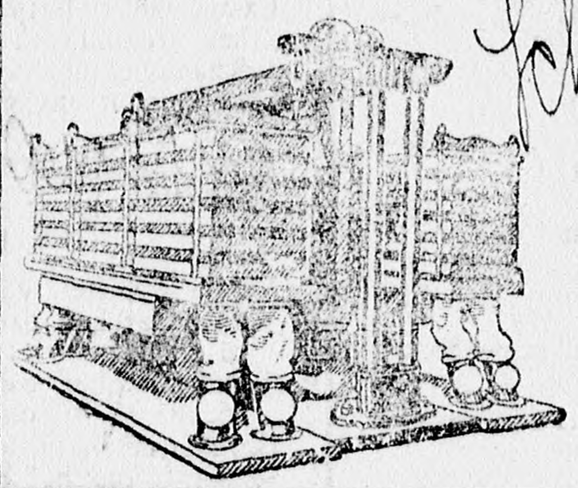

Vezérképviselő Novisadon:

Gruber Ferenc
mérnök-igazgató
Novisad
Kralja Aleksandra 16.
Telefon 260. Táviratcim:
Gruber Menratpalota
Novisad

Soványitószer

A párisi

„Sapun Amiral“

megszünteti a kövérséget.

Lemosások ezzel a szappannal eltüntetik a zsirt és hájat az illető testrészről. A használat egyszerü, **teljesen ártalmatlan az egészségre** és az **eredmény** a legrövidebb idő alatt **biztos.**

Eladási ára: Egy eredeti doboz, amely egy kurára alkalmas, használati utasitással együtt **160 dinár.**

Kérje minden gyógyszertárban és drogueriában.

S. H. S. Vezérképviselet:

„SAVON AMIRAL“

Novisad, Kr. Petra ulica 7.

Fő- és kizárólagos lerakat egész

SZERBIÁRA:

BEOGRAD

Kolarčeva 7/II. step.

4572

Figyelem! **UJ ÜZLET!** Okkázióárak!

Subotican, Aleksandrova ulica 9 szám alatt

a huszonötéve fennálló EISLER IZSÓ konfekció áruház fiók-üzletet nyit, ahol **női-, bakfis és gyermekfelöltők, férfi-, fiu- és gyermek-készruhák,** női felöltő ujdonságok, esőköpenyek, prémbéléses gazdászkabát, férfi- és fiugyermeköltönyök legmodernebb kivitelben, legolcsóbb áron kaphatók.

JUBILEUM! **JUBILEUMI AJÁNDÉK**

Üzletem negyedszázados fennállása alkalmából minden t. vásárló aki 1500 dinárért vásárol, értékes jubiláris ajándékot kap.

EISLER IZSÓ SUBOTICA

Főüzlet Barátok temploma mellett. Fióküzlet Aleksandrova ul. 9.

9634

„GROSSLEY“ világhirü motorgyár Manchester (Anglia)

Modern, kompresszornélküli

DIESEL-MOTOROK, SZIVÓGÁZ-MOTOROK

faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és fahulladék tüzelésre. Teljes biztonság az üzemben.
Felülmulhatatlan gazdaságosság. — Mérsékelt árak! — Legtökéletesebb kidolgozás.
Kedvező fizetési feltételek

Képviselő: **BOŽIDAR D. GJORGJEVIĆ BEOGRAD,** Knez Mihajlova venac 36
Levelezés szerb és német nyelven. 1624 Telefon: 3592.

Tisztelettel értesitem a nb. vevőközönséget, hogy női-, férfi-, divat- és rövidáru üzletemet **f. évi november hó 1-én** teljesen átalakitva **Aleksandrova ul. 11 szám alá helyeztem át,** ahol az összes őszi ujdonságok legnagyobb választékban, legolcsóbb árak mellett raktáron vannak.

Tisztelettel

Balázs J. Jenő

4572

Olcsó árak! Szenzációs őszi divatujdonságok megérkeztek! Tekintse meg kirakatunkat! Réti i Drug Subotica Jelašićeva ulica br. 3 (Kiskápolna mellett)

SZEMÜVEGEK
MINDEN KIVITELBEN
Schvab Albert
órás,
ékszerész és optikusnál
VEL.-BEČKEREK
Aleksandrova ulica
Fali és zsebórák, modern, ízléses ékszerek.
JAVITÁSOK pontosan.

Kraljevbregi szőllő
és szántó 30 hold,
vasuthoz közel
eladó
Cim a kiadóban
10063

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez
és galvanizál
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON 329 760

„FORD"

jelzi a fontos változásokat a karosszérián és a chassén

SEMMIFÉLE ÁREMELÉS!

AUTOGARAGE

A karosszéria hosszabb és modern formáju. Az ülések alacsonyabbak. A kormánykerék nagyobb és alacsonyabban van elhelyezve. A karosszéria legerősebb acélból van elkészitve. A hütő és az első lámpák magasabbak és nikkelezve van. A motorház hosszabb. A benzintartály a Spritzbrett előtt van elhelyezve. A fékek szélesebbek, erősebbek és mégis simábban mükődnek, a hátsókerék fékdob megnagyobbitva és asbesttel áthuzva. Nagyobb, erősebb és modern formáju sárhányók, az ajtókkal együtt nyitható kemény oldalfüggönyök. Nagyobb kényelemmel és tetszetősebb külső formával, feltétlen megbizhatósággal a FORD kocsik eddig, amit az automobil iparban elő lehet állitani, a legjobbak és amellett az árak nem lettek felemelve.

BENZIN- és OLAJÁLLOMÁS

Megtekinthetők LINCOLN FORD FORDSON autorizált képviseleténél

WEIGAND & Co.

SUBOTICA Paja Kujundžića ul. 4. TELEFON 447

Eredeti Ford alkatrészek és mindennemü autófelszerelések nagy raktára. — Uj autógumi. — Külső és belső vulkanizáló üzem

4583

1-a bükkhasáb
36 din.
1-a apritott tüzifa
38 din.
100 kg-onként
Dujkovics J. és Társa
telepén. TELEFON 669. Jukićeva ulica 41
Szerezze be szükségletét mig n készlet tart 9501

HELMER MIHÁLY
villanyerőre berendezett
reszelővágómühelye
Veh-Becskerek
Gerčova (Német) ulica 40
Vállalja ócska reszelők és rásvolyok ujra felvágását
Szerszámot készit
kőfaragóknak
5965

MICHLER és GLAS
uri- és divatszabók
Subotica, Skotus Viator 5.
Ajánlják a legujabb őszi és
téli angol szövet
uj ujdonságaikat, amelyek nagy választékban állnak
raktáron.
8400

1826 ÓTA LEGJOBB
A
HORNIMAN'S TEA
LONDON
KÉPVISELŐ
SCHOSBERGER ADOLF
NOVISAD
9845

Kedvező bevásárlás folytán a napi áron 20% -al olcsóbban
Nagy mennyiségü
sin, keskenyvágányu vasuti anyag
minden nyomtávolságra, 3 lokomobil uj és használt
ORENSTEIN i KOPPEL — FERROSTAAL D. D.
ZAGREB, Samostanska 2/II. Telefon 26-64 BEOGRAD, Sudnička 9. Telefon 4-65
9862

GOODYEAR
Autógummi minden nagyságban.

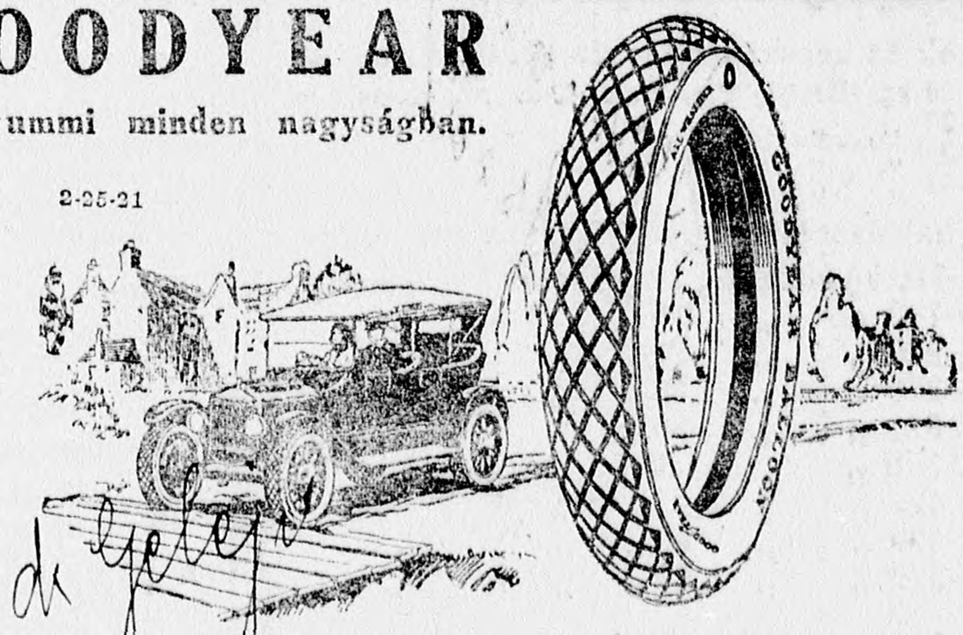

Az S. H. S. királyság vezérképviselő
10038
V. H. Smythe Beograd Terezija 3., Tel. 35-43.

SZENTI és VIRÁG SUBOTICA
ÉPÜLET és MÜBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR
KÉSZITENEK: Mübutorokat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Árajánlatot dijmentesen küldünk az ország bármely részébe.
TELEFONSZÁM: 383. 185

38 MOTOR ÜZEMBEN
a legjobb referencia, hogy az általunk képviselt Motorenwerke Mannheim A. G. vorm. Benz & Cie, Mannheim
által gyártott eredeti M.W.M. Benz kompresszor nélküli motorok a legüzembiztosabb és leggazdaságosabb erőgépek
BÁRDOS ÉS BRACHFELD R.-T. NOVISZAD ŽELJEZNIČKA 105/7
9846

ZSÁK! PONYVA! ZSINEG!
SZALAY ÉS TÁRSA
Subotica, Ciril-Metod tér 20 (Lifka mozi mellett). — Ajáni: komlós zsákokat, karpitos cikket és az összes len és juta árut NAGYBAN előnyös áron. KICSINYBEN

Bácska, Bánát, Srém és Szerbia területén jól bevezetett proviziós
UTAZÓKAT
keresek egy kurrens tömegcikk eladására, kollekció cca 3 kg. Csakis feltétlen komoly és megbizható referencia megelölésével tegyenek ajánlatot — „Jó melléKkereset" jeligére a kiadóhivatal után 10018

ÜGYVÉDEK PÉNZINTÉZETEK
Felveszünk behajtásokat a „Službene Novine" részére. Beiktatási illetékek, támpé illetékek ellenében utánvétellel fizetendő. Tisztelet-díjunk csak 100 dinár. — „ÁKLAS" kereskedelmi ügynökség Beograd, Postafiók 346. (992)

Fényképész segédnő
kit a szakma minden ágában jártas, jobb munkaerőben állást keres. Szives megkereséseket „Szorgalmas" jel gén a „BEGA" hirdető V.-Becskerek továbbit. 10011

BOGNÁRFA és KOMLÓKARÓ
minden mennyiségben kapható
Szemző Bélánál
Subotica 10037

Ne mulassza el megtekinteni
SPITZER
szücs szőrmeáruháza
Subotica — Sokolska ulica 3
feltünést keltő eredeti divatmodelljeit
szücs- és szörmeárukban ANGRO és DETAIL
7118

Az áramfogyasztó közönség figyelmébe!
A villanygyár igazgatóságának az az óhaja, hogy az áramfogyasztók igényeit minden tekintetben kielégitse, ezért felkérünk mindenkit, amennyiben bármiféle panasz van a világitásra, számlára stb. vonatkozólag, akár élőszóval, telefon utján, vagy irásban jelentsék be a **villanygyár igazgatóságának Palicsi-ut 106.** vagy a városi üzletben
Kostina ulica 1., Telefon 508.
Suboticai Villamosvasut és Világitási R. T.
Világitási és üzemi osztály.

Jobb házból való fiuk vasesztergályos, épület, lemez, vasszerkezet, róló és felvonó (lift) osztályba felvételnek. Belpalis Spitzer lakásáru és edénygyárakban NOVI-SAD Šumadijska ul. 14-18 10025

ÓRÁK, ÉKSZEREK,
legolcsóbban, javitások legprecizebben
FIEDORNÁL, Jelašićeva ul. 11.
Tanonc felvételik.

Uj cserépkályhák
1600 Din.-tól beállitással kaphatók
Átalakitásokat jutányos árban elvállal
Takács Mihály
cserépkályhás
Arjáni utca 2. szám
(Városszélen a mélyút) 5047

Plisszi ozás legszebben
Gombbevonás leggyorsabban
Gépajour legolcsóbban készül
S. AD. ENGL
varrógépüzletben
Rudics-ulica sarok 9962

DISTOL
egyedüli biztos szer marhák és juhok májmételykórja ellen.
Gazdák mentsétek meg állatállománytokat a pusztitó kórtol
Juhok és kecskék gyógyitására szükséges:
20 kg élősulyig 2 gr Distol A és Az csomagolás
20—30 „ „ 4 „ „ „
30—35 „ „ 5 „ „ „
35—45 „ „ 6 „ „ „
Marhák és bivalvok gyógyitására szükséges:
80-120 kg élősulyig 12 gr Distol B csomagolás
120-170 „ „ 18 „ „ C „
170-220 „ „ 24 „ „ D „
220-270 „ „ 30 „ „ E „
270-320 „ „ 36 „ „ F „
320-370 „ „ 42 „ „ G „
370-420 „ „ 48 „ „ H „
420-470 „ „ 54 „ „ J „
470-520 „ „ 60 „ „ K „
Őrizkedjetek értéktelen utánzatoktól.
Csak „Distol" védszóval ellátott kapsulákat fogadjatok el. Az előirt mennyiségeket használjátok, különben hiába adjátok ki pénzeteket.
1 gr Distol ára 4 dinar
Kapható minden gyógyszertárban
Gyártja: KAŠTEL vegy- és gyógyszergyár r. t.
KARLOVAC. 7280

Minden reklámnál hangosabban beszélnek az alábbi árak!
A mai olcsóság mellett is meglepő árleszállitás!
Ftnom velour kabát bélelve . . 800 din.-tól feljebb
Ugyanez szőrme gallérral és manchettával . . . . 1000 „ „
Legfinomabb posztókabátok . . 1200—1500 Din.
„ „ szőrmézve 1400—1600 „
Plüsskapátok selyembrokáttal bélelve 1600 „
„ „ „ szőrmegallér és manchettával . 1800—2000 „
Elsőrendü szabás és kiállitás! Eredeti bécsi és párisi modellek! Óriási raktár szőrmebundákban, szövet-, selyem- és estélyi-ruhákban, bluzokban. Kötött mellények és pull-owerek a legfinomabb minőségben. Külön mérték utáni osztály!
Hegyi Fülöp
női konfekció áruháza
Subotica, Kralja Aleksandra ulica 7. 9353

A HÁZIASSZONYOK DROGERIÁJA
a „NADA" DROGERIA
mert a piacon van, utba esik
és a legolcsóbb bevásárlási hely
(Huspiac)

ELŐNYOMDÁT
modernül felszerelve legolcsóbban szállit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
ELŐNYOMDA BERENDEZÉSI VÁLLALAT (BAČKA)
vEGYE MEG A FENEMLITETT
CÉGNÉL AZ ELŐNYOMDÁT SAJÁT ÉRDEKÉBEN

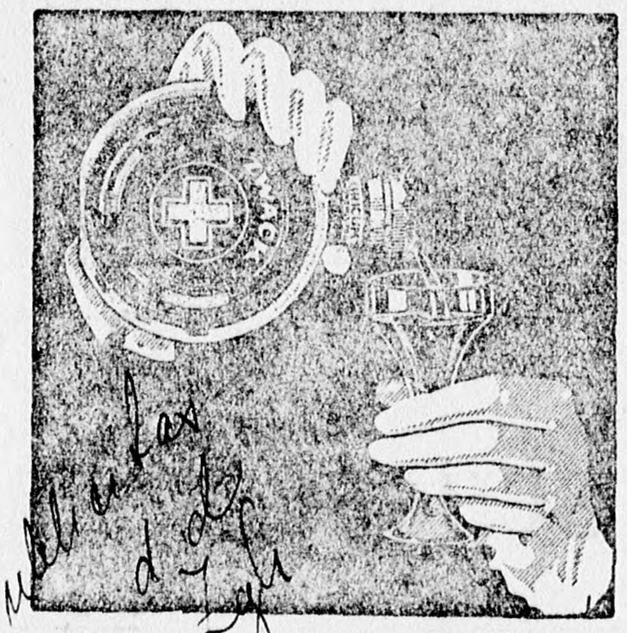

UNICUM-ZWACK
régi bevált gyomorelixir
törvényileg bejegyzett eredeti üvegekben
Mindenütt kapható. 9932

Értesités

A n. é. közönségnek ezuton adom szives tudomására, hogy férfi szabó üzletemet Sokolska-u ica 1. szám alól Vilsonova ulica 20. szám alá a Főpósta és Vörösökör iskolával szemben (Lepedát-ház) áthelyeztem és annak vezetését Csaba fiamnak, aki tőlem elsajátitott tudását Londonban szerzett tapasztalataival gazdagitva, az üzletet a régi cég alatt vezeti tovább.

Kérem nagyrabecsült rendelőimet, hogy velem szemben tanusitott pártfogásukat Csaba fiamnál is fenntartani sziveskedjenek. Tisztelettel

9961 Nánay Mihály